

L'ús social dels barris metropolitans

Informe sobre la vida pública al barri de Sant Cosme

Àrea Metropolitana de Barcelona
Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona
Barcelona Regional

Febrer de 2020

L'ús social dels barris metropolitans.

Informe sobre la vida pública al barri de Sant Cosme.

Bellaterra, Febrer 2020

Equip de recerca:

IERMB: Carlos González, Marta Murrià, Cristina Sobrino

BR: Ioanna Spanou, Miquel Pybus, Erick Valdez, Núria Piè, Margherita Neri, Belén Parejo, Gemma Conde, Javier Villena

Equip de suport tècnic:

Elisabet Queralt, Núria Ruiz, Francesc Coll

Coordinació:

Guillem Espriu i Alba Paternain

Índex

Introducció	5
Encaix territorial del barri i interpretació dels seus límits i entorns més pròxims	7
Descripció dels entorns.....	7
Condicions en la relació del barri amb els seus entorns.....	8
Situació demogràfica.....	9
Marc general de referència	11
Marc històric.....	11
Planejament urbanístic vigent.....	14
Grau d'execució del planejament.....	15
Estat actual del barri	16
Usos principals actuals del teixit.....	16
Activitats en planta baixa.....	17
Percepció de mixticitat d'usos i activitat comercial.....	18
Connectivitat	22
Jerarquia viària.....	22
Xarxa de transport públic.....	23
Xarxa ciclable i itineraris de vianants.....	24
Qualitat ambiental de l'espai públic	25
Qualitat acústica.....	25
Qualitat lumínica.....	27
L'entorn per als vianants i elements de suport a la utilització dels espais urbans	28
La convivència amb els vehicles.....	28
Barreres arquitectòniques i estat dels paviments i de les voreres.....	31
Elements de suport a la utilització dels espais.....	31
Neteja i manteniment dels espais urbans.....	32
Senyals de problemàtiques socials.....	32
Els usos dels espais	33
Freqüentació.....	33
Usos estàtics i dinàmics.....	36
Horaris.....	38
Freqüentació dels espais del barri segons el gènere i l'edat de la població.....	41

El barri per a la pràctica quotidiana: pràctiques, discursos i característiques dels espais	45
El barri per a desplaçar-se i per a passejar	46
Els espais per passejar de Sant Cosme en l'experiència de les persones residents	48
El barri per a l'estada i per a la relació	52
Els espais per relacionar-se de Sant Cosme en l'experiència de les persones residents	57
El barri com espai de joc	59
El barri per a fer esport	62
Elements de balanç i diagnosi	63
Espai connectat per caminar	65
Espai per a l'estada i per a l'activitat	69
 Annex de mapes	 71

Introducció

El barri exerceix un paper rellevant en les accions i en l'imaginari de les persones, doncs gran part de les activitats quotidianes es desenvolupen en l'entorn residencial. Els seus carrers, places i, en definitiva, els espais comuns, constitueixen la base material de la vida urbana on les relacions socials són possibles. Així doncs, un dels reptes que han d'afrontar les polítiques metropolitanes és la implementació d'actuacions dirigides a incrementar la intensitat i el valor d'ús dels espais quotidians, el seu potencial relacional i la seva adequació per a respondre les necessitats i preferències dels diferents segments de població.

El disseny de programes i intervencions en aquest sentit necessita d'eines de coneixement sobre les relacions i la convivència des d'una òptica de la vida quotidiana: de com les pràctiques socials i les relacions es plasmen en contextos particulars. Per a donar resposta a aquestes necessitats d'informació des de l'AMB, l'IERMB i BR, s'ha iniciat una línia de treball que té per finalitat conèixer quins són els principals espais d'ús i de relació als barris metropolitans, les seves característiques físiques, les pràctiques que s'hi duen a terme i el perfil de les persones que els utilitzen, tot plegat amb l'objectiu d'identificar possibilitats de millora que puguin contribuir a ampliar el potencial d'ús dels espais metropolitans per a la seva població.

Es tracta, sens dubte, d'un objectiu ampli, pel que es preveu que el desenvolupament de la línia d'anàlisi sigui gradual, a mesura que els instruments tècnics i metodològics de coneixement es vagin aplicant gradualment a diferents tipologies territorials, barris i espais de l'àrea metropolitana. Durant l'any 2019 s'han estudiat, a banda de Sant Cosme, els barris de Can Sellarès de Viladecans, el Pomar de Badalona i també la ciutat de Badia del Vallès i es preveu que al llarg del 2020 s'analitzin tres barris més.

Quant a aquest informe, el treball s'estructura en vuit apartats. El primer ofereix una aproximació a l'encaix territorial de Sant Cosme a partir de la descripció dels seus límits i els condicionants existents en la relació amb els seus entorns. Un cop ubicat el barri, el segon apartat ofereix un marc general de referència temporal. Partint d'una breu història, s'avança fins el moment actual per examinar quin és el planejament urbanístic vigent i el seu grau d'execució, anticipant el futur a través de la revisió dels projectes pendents. L'apartat clou amb una revisió de l'evolució demogràfica del barri.

El tercer apartat suposa un canvi d'escala. Proposa una descripció sobre quin és l'estat del barri en l'actualitat, examinant quins són els usos principals del sòl i dels edificis, amb un especial èmfasi en les activitats en planta baixa i comercials. El següent punt aborda la connectivitat del barri, tant pel que fa al seu viari, com al transport públic i les formes de mobilitat més sostenibles, examinant l'extensió de la xarxa cicable i els itineraris a peu.

El cinquè i el sisè punt tracten aspectes relatius a la qualitat. En primer lloc, qualitat ambiental en relació a les contaminacions acústiques i lumíniques. En segon lloc, qualitat urbana, en relació al seu estat, manteniment i dificultats.

El setè i el vuitè apartats ressegueixen les pràctiques quotidianes d'ús del barri, en relació a la seva freqüentació, horari i també s'aporta informació sobre les persones que l'utilitzen, tot examinant les seves experiències i opinions.

L'estudi clou amb un apartat d'avaluació i propostes de línies d'intervenció.

Fonts d'informació i aspectes metodològics

Els objectes que es tracten en aquest treball són amplis, pel que el seu estudi i abordatge requereix de la utilització de diferents fonts d'informació. Breument:

- Sistemes d'informació cartogràfica i urbanística,
- Observació social sistemàtica d'entorns físics i usos socials.
- Entrevistes estructurades a la població.

Quant a l'observació social sistemàtica, es tracta d'una tècnica que permet recollir de forma estructurada, sistematitzada i quantificable característiques contextuais dels barris a petita escala, relacionades tant amb la qualitat de l'entorn físic com amb l'ús dels espais. Aquesta observació es va dur a terme entre els dies 25 i 28 de març de 2019. Per recomanació expressa de les tècniques municipals en aquesta observació no es va incloure el polígon d'habitatges situat entre els carrers del Riu Cardener-Llobregat i Ronda Sud-Riu Anoia. La resta del barri es va observar en tres franges horàries diferents: matí (a partir de les 9h); migdia (a partir de les 12h) i, tarda (a partir de les 16h). Les observacions es van dur a terme a peu per part de dos tècnics que prèviament van fer una formació.

Sobre les entrevistes estructurades el seu objectiu ha estat el d'identificar aquells espais del barri que, segons la població del barri, són els millors i pitjors per a dur a terme quatre tipus d'activitats (jugar, fer esport, passejar i relacionar-se), i descriure les seves característiques. Per aconseguir pluralitat en les respostes, les persones entrevistades s'han seleccionat amb ajuda de les tècniques de Sant Cosme per garantir la suficient diversitat en termes de sexe i d'edat. En total s'han realitzat 66 entrevistes durant els mesos de juny i juliol de 2019, amb la següent distribució:

	Sexe		Edat						
CENTRE	Home	Dona	10 a 16 anys	16 a 29 anys	30 a 44 anys	45 a 64 anys	65 a 74 anys	75 i més anys	Total
Grup Dones ROMI SASTIPEN	0	7	0	0	2	1	3	1	7
AVV	3	1	0	0	0	0	2	2	4
Dones savies	0	8	0	0	0	0	2	6	8
GISC	2	9	4	4	3	0	0	0	11
Escola Jaume Balmes	15	13	22	1	2	3	0	0	28
Amics Pota Blava	2	6	0	0	1	7	0	0	8
Total	22	44	26	5	8	11	7	9	66

Caracterització de les persones entrevistades a Sant Cosme. Font: IERMB

Agraïments

Aquest treball no hagués estat possible sense la col·laboració de la Gal·la Cortadellas (Directora del Pla d'Actuació de Sant Cosme), i les agents comunitàries per la Dinamització i la Convivència (Sarai, Ico i Jose), en Juan Bote dels Amics de la Pota Blava, així com a les persones que integren i que donen suport a les diferents entitats i associacions del barri: el grup de Dones Sàvies, el Grup de Dones Romi Sastipen, de l'esplai GISC, l'Associació de Veïns de Sant Cosme i Sant Damià, així com a l'Escola Jaume Balmes.

Encaix territorial del barri i interpretació dels seus límits i entorns més pròxims

Descripció dels entorns

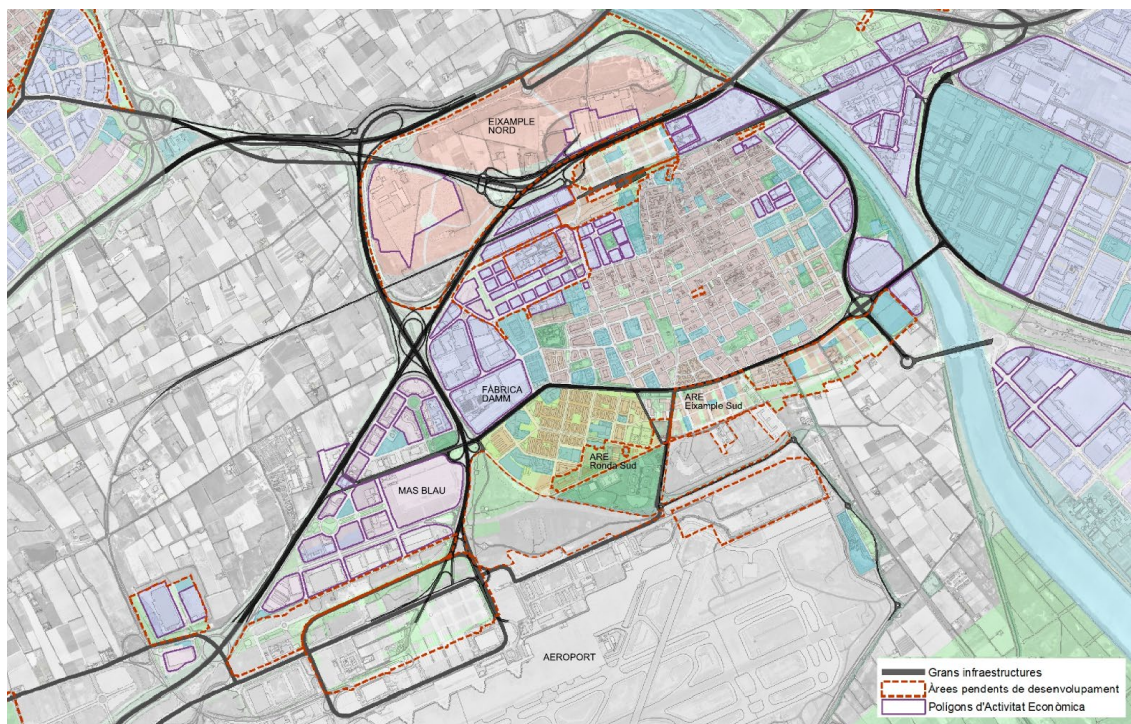
El barri de Sant Cosme està situat a l'extrem sud-oest del nucli urbà del Prat del Llobregat. Es troba delimitat per l'Avinguda Onze de Setembre, al nord; per la Ronda Sud al sud, i per l'Avinguda del Remolar a l'est.

Els seus entorns es caracteritzen per un conjunt d'espais d'escala metropolitana que dibuixen un territori de forts contrastos entre la presència d'espais oberts únics pel seu valor singular i l'existència de grans infraestructures i polígons industrials que acaben generant barreres significatives que condicionen la relació del barri amb el seu entorn.

Com a espais amb un valor natural, paisatgístic i patrimonial únic hi destaquen: el Parc Nou, que s'ubica al sud entre el barri i l'aeroport, el Parc Agrari, el riu Llobregat i, finalment, el mar i les platges.

Pel que fa a l'existència de grans infraestructures i polígons industrials és important senyalar el Parc de Negocis Mas Blau I i II, a l'oest del barri, i el polígon industrial de Mas Mateu, al nord-oest, on s'hi ubica l'empresa Damm. Pel que fa a les grans infraestructures destaquen l'autovia B-22 i la presència de l'aeroport del Prat.

Un dels altres elements que caracteritza el barri de Sant Cosme és el gran nombre d'àrees pendents de desenvolupament als seus entorns. Concretament, es tracta de l'Àrea Residencial Estratègica (ARE) Ronda del Sud, integrada al barri; i a l'est, al llarg de l'Avinguda Onze de Setembre, l'ARE Eixample Sud. Cal tenir en compte que la falta d'execució d'aquestes àrees dota a l'àmbit d'un caràcter provisional i poc definit que influeix de forma negativa la percepció de l'espai per part del veïnatge i a la integració del barri al seu entorn.

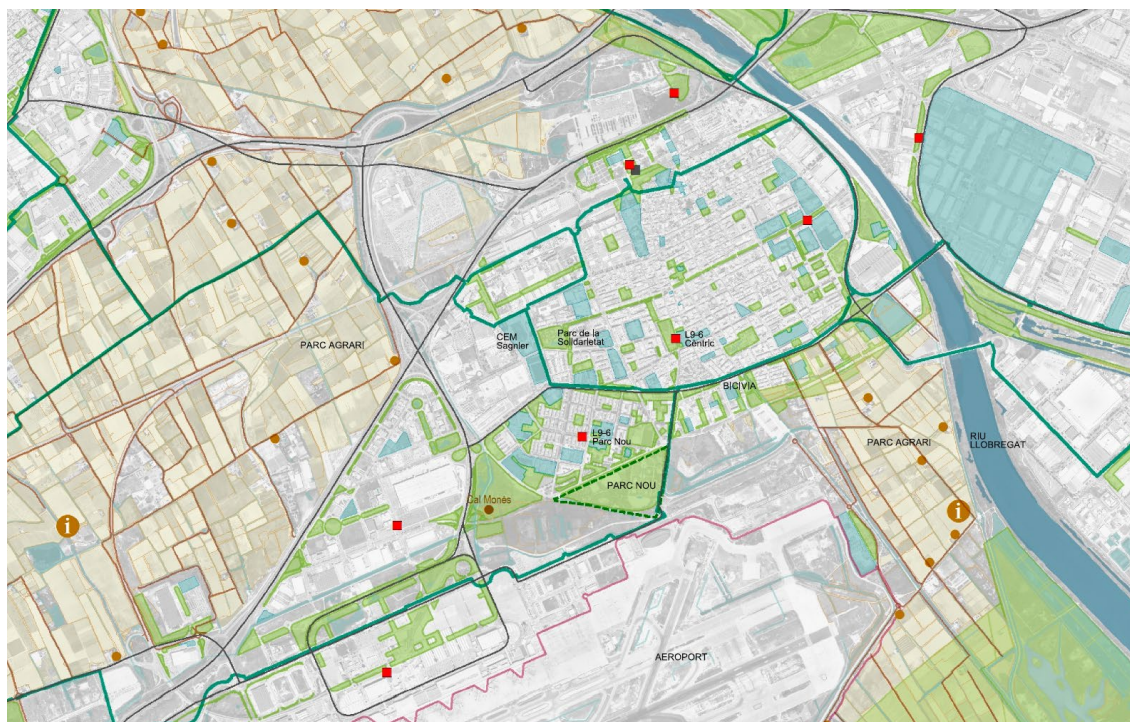
Discontinuitats territorials: Grans infraestructures, Àrees pendents de desenvolupament i Polígons d'Activitat Econòmica. Font: BR

Condicionants en la relació del barri amb els seus entorns

La presència d'aquests espais dibuixen una imatge diferenciada entre les diferents parts del barri. Més concretament, el límit sud-oest es troba més condicionat per la presència de les grans infraestructures, dels polígons industrials i de l'aeroport. Al contrari, la part nord-est està molt més integrada a la lògica urbana, i la seva relació amb els valors de l'entorn és potencialment més directa. Al sud del barri, l'existència d'àrees pendents de desenvolupament configuren una seqüència d'espais amb un fort caràcter provisional. No obstant això, la presència del Parc Nou forma un contrapunt important, ja que es tracta d'un dels parcs metropolitans més importants, per a la seva configuració i envergadura.

En relació amb les connexions del barri amb el nucli urbà, l'avinguda Onze de Setembre representa el principal eix connector. Malgrat això, la secció de la mateixa avinguda, molt ample i amb una presència significativa del vehicle privat, esdevé un element de separació. Aquest efecte barrera es veu mitigat per la presència d'una sèrie d'atractors importants a l'altre costat de l'avinguda, com per exemple el complex esportiu Sagnier, el Parc de la Solidaritat i els pols comercials existents, així com per les diferents mesures preses per controlar la velocitat de circulació al llarg de l'avinguda.

Mitigar l'efecte barrera de les grans infraestructures i dels polígons, i enfortir la relació amb el teixit urbà i amb els grans valors paisatgístics de l'entorn, són els grans reptes sobre els quals caldria actuar per disminuir els efectes de la ubicació perifèrica del barri en relació amb el centre del nucli urbà, enfortint la vida quotidiana del veïnatge i millorant-ne la percepció. La implantació de la Bici Via, un eix de mobilitat activa planificada a escala de tota l'àrea metropolitana segurament facilitarà la connexió del barri amb els diferents espais de valor natural i paisatgístic del seu entorn i amb la resta de l'àrea metropolitana.

Valors naturals i paisatgístics. Font: BR

Situació demogràfica

En termes de població, l'any 1940 el Prat de Llobregat comptava amb un total de 8.941 habitants. L'any 2019 la xifra de residents era de 64.674 persones, el que suposa un creixement absolut de 55.733 habitants. En el període que va del 1940 a l'any 1960, els guanys de població foren constants però modestes, tant més si es té en compte que entre l'any 1960 i el 1970 el municipi va duplicar la seva població (de 14 mil a 36 mil habitants), i que gairebé la tornaria a duplicar entre els anys 1970 i el 1980. Els processos migratoris interns són el principal motiu d'aquests increments.

La població disminuï lleugerament durant la dècada dels anys '90, si bé els dolls migratoris que es van registrar a Catalunya durant la primera dècada del segle XXI van contribuir a revertir aquesta situació. Avui és sobretot la seva inèrcia la que segueix aportant estabilitat a les xifres de població que s'han vingut registrant en aquests darrers anys.

	Habitants	Creixement absolut	Taxa de creixement anual (r)
1940	8.941		
1950	10.401	1.460	15,1
1960	14.131	3.730	30,4
1970	36.363	22.232	88,1
1980	60.139	23.776	49,3
1990	64.336	4.197	6,7
2000	62.774	-1.562	-2,5
2010	63.479	705	1,1
2019	64.674	1.195	2,1

Evolució de la població del Prat de Llobregat, 1940-2019. Font: IERMB a partir de Dades estadístiques de la població en data 1 de gener de 2019. Ajuntament del Prat de Llobregat.

No es disposen de dades tan precises com per analitzar la dinàmica de la població al barri de Sant Cosme, doncs el seu origen és molt més recent i es pot datar aproximadament en l'any 1967. Fou aleshores que es produí l'entrega de la primera fase dels habitatges construïts per l'*Obra Sindical del Hogar* (O.S.H.) i l'arribada d'una població inicial aproximada d'unes 7.000 persones. Aquesta xifra augmentaria posteriorment fins a situar-se en unes 8.500 persones amb l'entrega d'una part dels habitatges executats en la segona fase. D'acord amb les dades de població disponibles a partir de les xifres del Padró d'Habitants, la població del barri se xifra actualment en 7.265 persones¹.

Pel que fa a l'estructura d'edats, la població de 0 a 4 anys suposa actualment un 6,3% de les persones que resideixen actualment al barri. Si s'estiren una mica més aquestes edats per encabir al grup de 0 a 14 anys, aleshores s'estima en un 19% el volum d'aquest segment de població. Al conjunt del Prat aquests mateixos grups d'edat representen respectivament el 4,8% i del 15,5% de la població total, el que significa que la presència d'infants i d'adolescents és major al barri que a la resta de la ciutat.

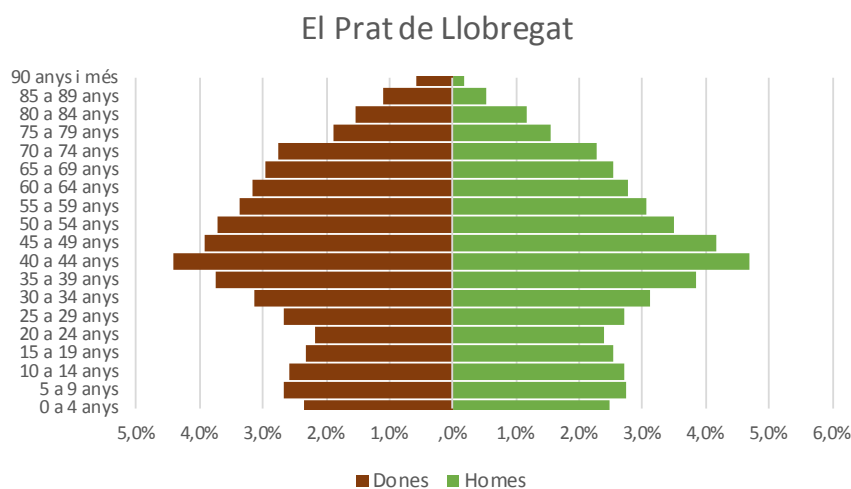
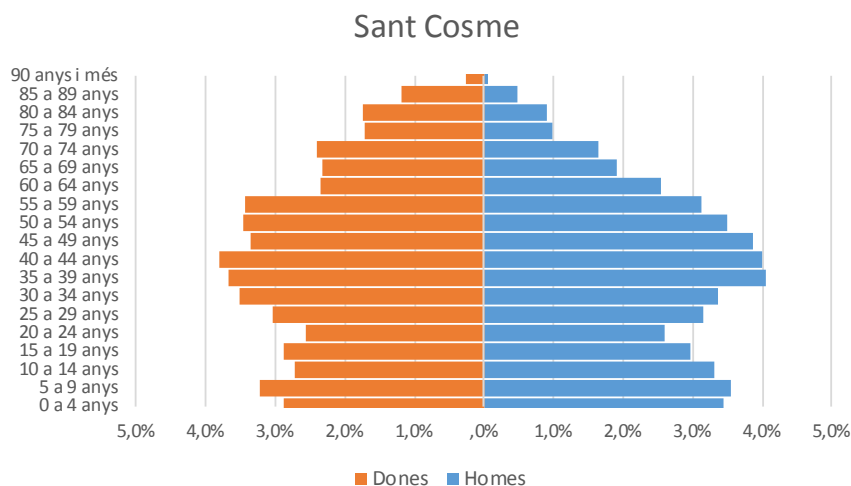
A la banda contrària, les persones més grans de 64 anys suposen a Sant Cosme el 15,6% de la seva població total, la meitat de les quals tenen 75 anys o més edat. Aquestes proporcions són més altes quan es considera el conjunt del Prat, atès que aquests segments d'edat suposen respectivament el 19% i el 8,5% de la població total.

¹.- Administrativament el barri de Sant Cosme pertany al districte 4. En aquests càlculs es tenen en compte únicament les cinc seccions censals que conformen l'àmbit de l'estudi i no s'inclouen per tant les dades relatives a l'àrea de la Granja. La lectura és a 1 de gener, sobre les dades incorporades al padró amb data de 12 de març de 2019.

També és necessari abordar aquestes informacions atenent a la composició per sexe de la població. La mesura més senzilla resulta de dividir el nombre d'homes i el de dones, una operació que proporciona unes xifres molt similars tant a Sant Cosme com al conjunt del municipi (0,98 i 0,96 respectivament). La composició per sexe de la població depèn bàsicament del major naixement d'homes i de la sobremortalitat masculina. En aquest cas els resultats mostren que a partir dels 65 anys les dones tenen molta més presència a Sant Cosme de la que tenen al conjunt del Prat.

Així doncs, quan es comparen les piràmides de població corresponents al barri de Sant Cosme i al conjunt del Prat s'ha de considerar:

- Un major pes de la infància i de l'adolescència en l'estructura demogràfica del barri.
- La major proporció de població adulta en edat activa a Sant Cosme en relació al conjunt de la ciutat, i molt especialment dels adults més joves.
- Les dades apunten per tant a una estructura poblacional més envellida al Prat que no pas al barri. Tanmateix la vellesa a Sant Cosme està molt més feminitzada.

Piràmides de població. Font: IERMB a partir de Dades estadístiques de la població en data 1 de gener de 2019. Ajuntament del Prat de Llobregat.

Marc general de referència

Marc històric

El barri de Sant Cosme s'ubica a la part central del Delta del Llobregat. Es tracta d'un terreny summament pla i fèrtil que en el segle XIX i començaments del XX, va propiciar l'aparició d'un proletariat agrícola dedicat al cultiu i a la comercialització dels productes de l'horta. Tanmateix, la vida quotidiana d'aquestes persones començaria a canviar significativament amb la primera expansió industrial de Barcelona, quan s'establiren les primeres indústries al Prat de Llobregat: la "Papelera Española" (1916) i la "Seda de Barcelona" (1925).

L'activitat fabril aportà una nova font d'ingressos a la població, però també començaria a atreure a persones assalariades d'altres municipis que s'hi desplaçaven diàriament a treballar, sobretot des de les poblacions més properes al Prat però també des de la resta del Barcelonès. En efecte, s'ha de tenir en compte que l'any 1922 s'iniciava la primera línia d'autobusos regulars que unia el Prat amb la Plaça d'Espanya de Barcelona.

La comunitat agrícola del Prat començava a esdevenir una societat mixta, si bé amb una progressiva preponderància del proletariat industrial en la seva estructura social. Aquesta tendència es consolidà definitivament a partir de la dècada del 1950, amb la potenciació fabril de l'Autovia de Castelldefels i de la pròpia Zona Franca. A diferència de l'anterior, aquesta segona expansió industrial es nodrí ja dels massius èxodes de població camperola que migraven als nous centres fabrils tot fugint de la subalimentació, de la pobresa rural i de les conseqüències de la guerra.

Fou aquest un fenomen sociodemogràfic d'una magnitud i d'una intensitat mai vistes a l'estat espanyol. Les administracions del Règim es van veure obligades a intervenir per mirar de fer front a la contradicció que suposava l'emergència dels cada cop més amplis deserts demogràfics que s'estaven creant a l'interior de la península i les creixents necessitats d'urbanització de les noves aglomeracions industrials.

A la dècada dels anys '50, la pobresa i la producció d'habitatges s'havien situat entre els principals objectius polítics de la dictadura, motiu pel qual aprovà la *Ley de Viviendas de rentas limitadas*, del 15 juliol de 1954. Amb aquesta llei es creava el *Consejo Nacional de la Vivienda* i s'establí l'obligació per part del *Instituto Nacional de la Vivienda* de formular els plans generals necessaris que permetessin establir la ubicació i fomentar la construcció dels que s'anomenarien *habitatges socials de renda limitada*. Es tractava d'habitatges de protecció social construïts a l'empara de l'Estat, a favor de l'equilibri territorial i en benefici de les famílies econòmicament més febles.

En aquella mateixa llei també es reconeixia a la *Obra Sindical del Hogar y de Arquitectura* (O.S.H.) com una de les entitats que podien actuar com a promotores en la construcció d'aquests habitatges, així com en la d'aquelles edificacions i serveis complementaris. Creada l'any 1939 sota la dependència del *Ministerio de Gobernación*, la institució havia estat fins aleshores poc més que un organisme burocràtic de l'*Organización Sindical*. Tanmateix, a partir de l'any 1954 esdevindria un dels principals instruments de producció dels molts habitatges de protecció social que es construïren en Espanya a l'empara del Règim.

Un d'aquests projectes és el de la *Unidad Vecinal de Absorción* (U.V.A.) de Sant Cosme, un polígon d'habitatges protegits construït per l'O.S.H. amb l'objectiu de donar resposta a les necessitats d'allotjament de la població emigrant que aleshores s'aglomerava al segon cinturó industrial i, sobretot, pensat per a acollir a les persones afectades pels plans desallotjament de les barraques de Barcelona, especialment les de la zona de Montjuïc.

El projecte de construcció de la *Unidad Vecinal Absorción* (U.V.A.) de Sant Cosme va rebre la seva aprovació definitiva l'any 1964. El projecte inicial s'estructurava en 3 fases que preveïen la construcció

d'un total de 1.500 habitatges, de 110 locals comercials i, a diferència d'altres polígons d'habitatge, també s'hi preveia la construcció de diversos equipaments, concretament: una església i un local de catequesis, una guarderia i un grup escolar, un centre cívic comercial i un centre administratiu².

Així, el mateix any 1964 s'iniciava la construcció de la primera fase del Polígon de Sant Cosme, si bé aquests habitatges no es començaren a lliurar a la població fins el 1967. Val a dir que, a més de promotora, l'O.S.H. actuava també com a administradora del barri, posició que li permetia establir les condicions d'accés als habitatges, determinar les quotes i els períodes d'amortització. Tot plegat es realitzava mitjançant acord verbal i sense contracte per escrit.

L'aleatorietat d'aquests contractes, juntament amb l'extensió de les deficiències de la construcció i el ràpid deteriorament dels habitatges van precipitar les protestes del veïnat i una vaga de lloguers quan l'entitat va mirar de canviar les condicions inicials. Aquest conflicte va generar que la població resident s'organitzés legalment en una Associació de Veïns i també provocà que quedessin sense ocupants els 800 habitatges que estaven en construcció de la fase 2.

Mitjançant l'acció col·lectiva, el veïnat aconseguí l'any 1973 que el Procurador en Corts de Barcelona elevés els problemes del barri davant de *Las Cortes Españolas* i, posteriorment, l'any 1974 cursava una petició a la Junta de Govern del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya per a que donés a conèixer a l'opinió pública la situació urbana degradada i les condicions de vida greument problemàtiques que afectaven a la població del barri (COAC, 1974).

Finalment, l'any 1975 es decideix la remodelació del polígon d'habitatges, si bé no és fins l'any 1976 que s'arriba a un acord ferm entre l'Administració i l'Associació de veïns per a planificar les condicions de la seva reforma. Un cop dissolta l'O.S.H. la nova actuació està ja subjecte a les especificacions i a la normativa del *Pla General Metropolità d'Ordenació Urbana* de l'Entitat Municipal Metropolitana de Barcelona.

En la justificació d'objectius del Pla Especial de Reforma Interior del Polígon de Sant Cosme (PERI, 1976), un cop descartat el trasllat forçós de la població i atesos els desproporcionats costos econòmics que suposaria la reparació efectiva dels edificis, és on es planteja la conveniència d'enderrocar els habitatges de l'O.S.H. i la construcció d'altres blocs residencials nous. També s'acorda que el Pla es desenvoluparia per etapes, tot reutilitzant aquells elements que poguessin ser aprofitables (pavimentació, vials, equipaments,...) i mirant d'afrontar en la mesura del possible els condicionants negatius del barri.

Per tal de comprendre millor els condicionaments negatius de la localització residencial recollits al PERI, es compara la primera imatge aèria del territori capturada l'any 1956 amb la ortofoto actualment vigent, que és la de l'any 2018:

- Si s'observen i es comparen seqüencialment les dues imatges s'aprecia que el sòl on s'acabaria ubicant l'actual barri de Sant Cosme estava conformat per unes poques masies disseminades sobre el Delta, un territori adequat per a l'activitat agrícola però amb aqüífers i dificultats per a evacuar les aigües pluvials i residuals atès el baix desnivell respecte del mar. Els habitatges de l'O.S.H. eren construccions de dos plantes amb soterrani, la majoria dels quals amb greus problemes d'humitat, proclius a inundacions i a la concentració d'aigües residuals.
- Malgrat a la part superior dreta de la imatge es poden identificar els edificis de l'antiga Granja Avícola Prat (propietat de la família Colominas i en funcionament entre els anys 1932 fins el 1961),

².- COAC (1974). "Los polígonos de la OSH : características de los grupos y polígonos de la OSH en Barcelona". *Cuadernos de arquitectura y urbanismo*. 1974, 105, Vol.: "La Obra Sindical del Hogar". Disponible a: <https://www.raco.cat/index.php/CuadernosArquitecturaUrbanismo/article/view/111828/161073>

així com també els primers indicis de la construcció de les cases de la Seda (que es van començar a edificar l'any 1955), a partir de les imatges es pot veure com el de Sant Cosme era un polígon d'habitatges de nova planta que se situava als afores del nucli urbà. Conformava així una unitat residencial que romanía aïllada respecte de la resta del municipi.

- El barri de Sant Cosme està en la zona d'influència de l'aeroport del Prat. Això comporta unes quotes de servitud respecte de l'alçada màxima de les edificacions, problemes de soroll i la prohibició d'edificar en la zona sud del polígon. A la ortofoto de l'any 2018 es poden apreciar la torre de control i els límits de la tercera pista inaugurada l'any 2004 per ampliar la capacitat de l'aeroport.

El barri de Sant Cosme. Comparació de les ortofotos, de l'any 1956 i de l'any 2018. Font: IERMB, a partir del Comparador Històric del territori de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Així doncs, malgrat es pot considerar que l'origen del veïnat de Sant Cosme són els 1.500 habitatges de l'O.S.H., el posterior enderrocament d'aquests habitatges i la seva substitució progressiva han fet d'aquest barri un territori que ha estat en constant transformació almenys des de l'aprovació del PERI de 1976. És per aquest motiu que en el següent apartat es tractarà la situació actual i examinarà el planejament urbanístic vigent.

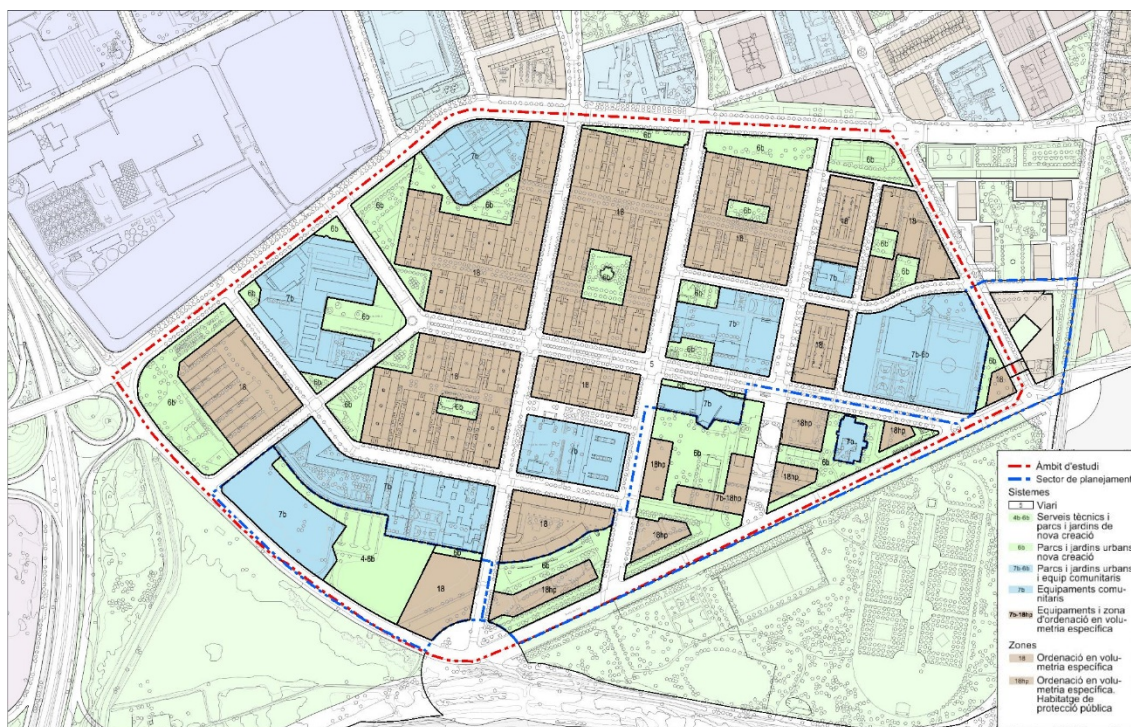
Planejament urbanístic vigent

El barri tal i com el coneixem avui en dia queda regulat urbanísticament principalment pel “Text refós de les normes urbanístiques de les modificacions del Pla especial de reforma interior del barri de Sant Cosme” de l’any 2005, que conclou la reconstrucció que va durar prop de 30 anys, durant els quals el planejament urbanístic va anar acompanyant les diferents etapes del procés. En ell queden definits, per il·les que són agrupacions de blocs plurifamiliars, l’ordenació de l’edificació en tipologia de blocs aïllats, els usos permesos, la superfície del sòl lliure públic de cada illa per a passos i places de vianants. També es defineix l’ocupació màxima sobre rasant i en planta soterrani, el sostre màxim edificable de cada ús, el nombre màxim de plantes, i el nombre màxim d’habitatges.

Posteriorment, l’any 2009 s’aprovà la Modificació puntual del Pla general metropolità a l’entorn urbà de la Ronda Sud, on es defineix una zona destinada íntegrament a l’ús terciari amb 12.000 m² de sostre, una reserva d’equipaments per a un centre de gestió d’autobusos, el reconeixement de diversos espais amb ús d’espai públic i la qualificació d’altres de futura zona verda, així com la delimitació del sector “Pla de millora urbana Ronda del Sud-Aeroport”.

En desplegament de les mesures urgents en matèria urbanística de l’any 2007³, el 2009 una part significativa del barri es va incloure dins un dels àmbits previstos pel Pla director de delimitació i ordenació de les àrees residencials estratègiques, destinades a impulsar a tot Catalunya en 10 anys la creació de 240.000 noves llars amb algun tipus de suport públic. En aquell moment, aquestes previsions derivaven dels estudis duts a terme per a la redacció de la proposta del Pacte nacional de l’habitatge.

Concretament, el Pla director urbanístic de les àrees residencials estratègiques de l’àmbit del Baix Llobregat (Ronda del Sud) preveu 72.000 m² de nova edificació al barri, amb la construcció de 776 nous habitatges (un 65% dels quals amb algun règim de protecció pública) i un sostre de 62.000 m² i uns altres 10.000 m² per a usos comercials a les plantes baixes dels blocs residencials.

Planejament urbanístic vigent. Font: BR a partir del geoportal de planejament de l'AMB

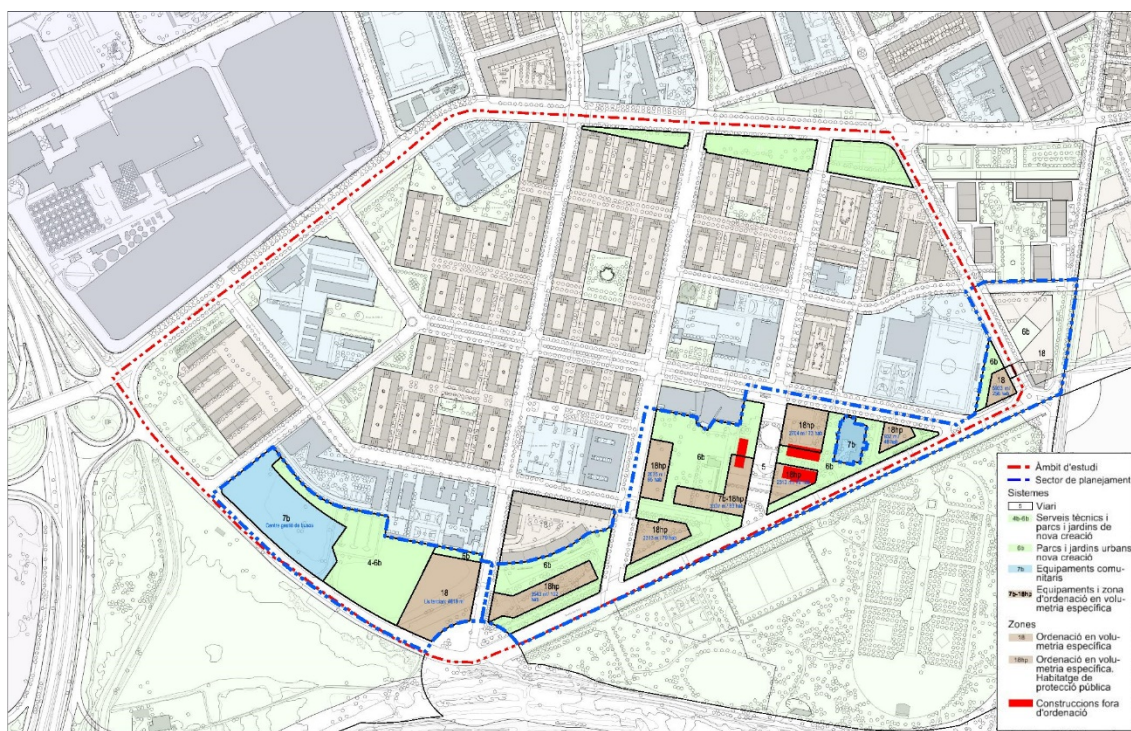
³ Decret Llei 1/2007, de 16 d'octubre, de mesures urgents en matèria urbanística

Grau d'execució del planejament

L'anàlisi del grau d'execució del planejament és rellevant a Sant Cosme ja que afecta considerablement la relació dels seus límits amb l'entorn, amb les conseqüències que aquest fet suposa en la integració del barri i la seva població en el seu entorn. És significatiu que el planejament no executat suposa un 23,5 % de la superfície de l'àmbit.

Per una banda, la urbanització i edificació d'unes 10,6 ha que defineixen el límit sud del barri al llarg de la Ronda Sud, han de dotar-lo d'una façana d'usos residencials, terciari i d'equipaments amb més de 1.800 nous habitants i 22.000 m² de sostre d'activitat econòmica, que juntament amb la urbanització de carrers i zones verdes, ajudaria a dotar la meitat sud del barri d'una major diversitat i intensitat d'usos. Tot i aquests aspectes que es consideren positius, es recomana iniciar una reflexió entorn a la relació plantejada pel planejament vigent del conjunt d'equipaments que envolten i aïllen de la resta del barri als blocs d'habitatges delimitats pel carrer del Riu Cardener, Ronda Sud, avinguda Onze de Setembre i el carrer del Riu Anoia.

Al límit nord, a l'avinguda Onze de Setembre, manca adequar 9,8 ha a l'ús de zona verda els espais actualment destinats a aparcament en superfície. La recuperació d'aquest espai per a l'ús ciutadà ajudaria a crear un espai de relació i nexa amb la trama urbana contigua del Prat.

Grau d'execució del planejament. Font: BR a partir del geoportal de planejament de l'AMB

Estat actual del barri

Usos principals actuals del teixit

A l'igual que molts altres polígons d'habitatge construïts durant els anys 60 del segle XX a l'àrea metropolitana de Barcelona, Sant Cosme és un barri residencial, tot i que la seva configuració actual, que compta amb molts més equipaments que l'original mancat de tota classe de serveis a la població, és fruit de l'important procés de total regeneració dels blocs d'habitatges duta a terme a partir de 1978 i fins el 2005.

Morfològicament el barri compta amb edificis que segueixen l'alineació a vial i són de planta baixa i tres plantes pis, de gra petit (blocs de 31x 51 metres aproximadament). Els usos d'equipaments suposen aproximadament un 26% de l'àmbit i es desenvolupen sobretot a partir de l'eix del carrer del Riu Llobregat, i són del tipus esportiu, sòcio-cultural, educatiu i administratiu.

Per altra banda, es pot observar la manca de consolidació dels usos al llarg de la Ronda Sud, on destaca la presència de solars sense executar, i alguns equipaments que viuen d'esquena a aquest eix. La construcció dels solars pendents d'execució (on es preveuen usos terciaris, equipaments i habitatge) permetria la configuració d'una nova façana com a final de la trama urbana al sud del municipi i una transició més amable cap al parc metropolità del Parc Nou.

Usos principals. Font: BR

Activitats en planta baixa

Els edificis de Sant Cosme responen a una tipologia de bloc d'habitatge, on aquest ús és el dominant també en planta baixa, deixant que altres usos de serveis o comercials relacionats amb la vida pública del barri es concentrin sobretot en el carrer del Riu Llobregat i en trams de carrers concrets enfront de determinats equipaments i espais públics (carrer del Riu Anoia enfront els Jutjats o carrer del Riu Guadalquivir enfront l'escola Jaume Balmes).

Malgrat que normativament el planejament urbanístic admet de forma genèrica una important diversitat d'usos (com el d'habitatge, residencial, comercial, sanitari, recreatiu, esportiu, religiós i cultural, d'oficines, i determinats usos industrials), s'acaba fixant per cada illa el sostre màxim dedicat a locals no d'habitatge, fet que deixa poc marge a la introducció d'una major diversitat d'usos en planta baixa.

Pel que fa als equipaments, tot i que el present informe no incorpora un estudi de les necessitats actuals d'equipaments, es constata l'esforç històric de l'administració i l'associacionisme ciutadà per dotar el barri d'equipaments de proximitat, i fins i tot, d'escala de ciutat. Hi trobem un centre d'atenció primària, un centre del departament de Benestar i Família, una llar d'infants, dues escoles de primària i un institut de secundària, el Servei educatiu del Baix Llobregat, el Centre i Fundació catalana de l'Esplai, dos equipaments esportius (complex esportiu municipal i pistes de petanca), dos equipaments religiosos, dos equipaments cívics i associatius, i cinc equipaments tècnics i de seguretat (policia local, mossos d'esquadra, Aigües del Prat, bombers i els jutjats). Si bé es considera positiu la presència d'aquests equipaments al barri, caldria parlar d'atenció a les discontinuïtats i la manca de control social informal que a vegades generen façanes considerablement llargues sense accessos ni visibilitat interior-exterior.

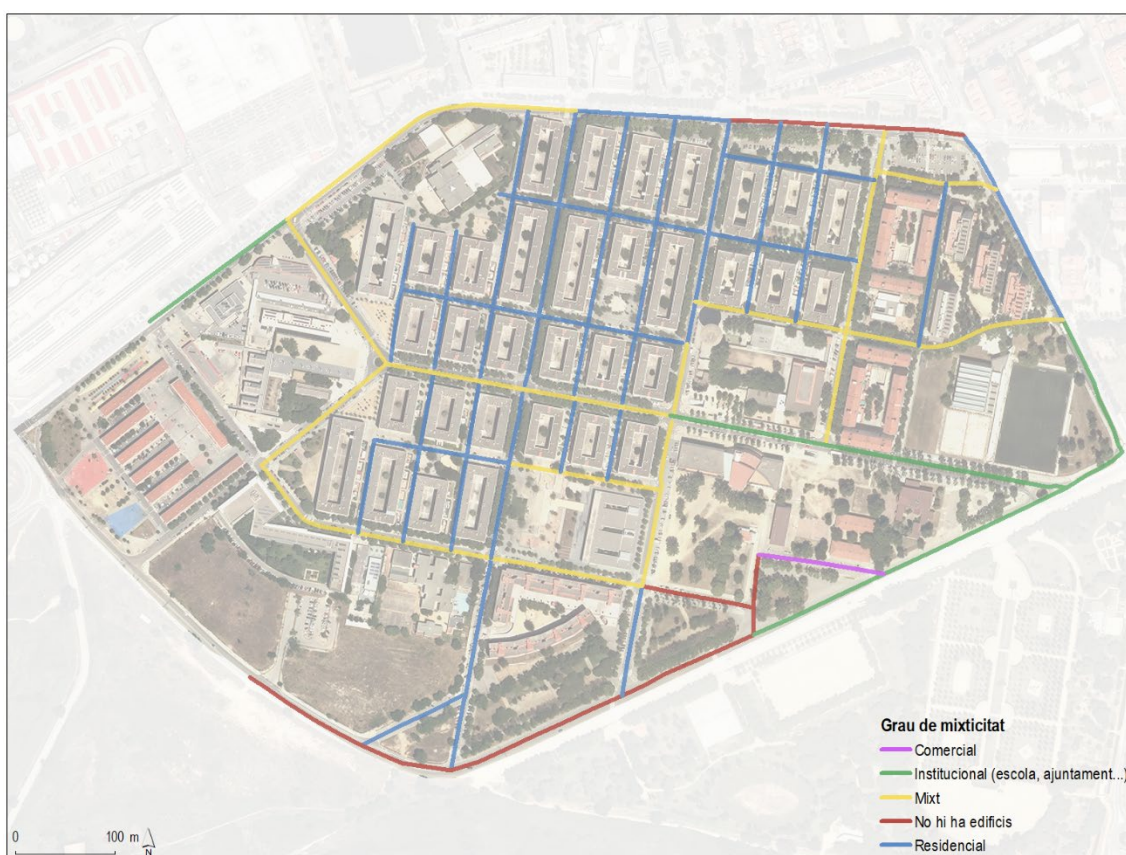
Activitats en planta baixa (serveis i equipaments). Font: BR

Percepció de mixticitat d'usos i activitat comercial

En el marc del present estudi s'ha realitzat un procés d'observació sistemàtica del barri per tal de recollir i registrar informació a peu de carrer sobre el barri i la utilització quotidiana dels seus edificis.

D'acord amb aquestes dades, la persona que camini pels carrers del barri apreciarà que la façana del 97,9% dels immobles del barri presenten en general un bon estat de conservació, tret és clar que transiti per la Ronda Sud doncs en gran part d'aquesta via actualment no hi ha edificacions ni edificis en procés de construcció.

Es notará també que la barreja d'usos al barri és en general baixa, sent que la major part de la superfície del barri l'ocupen habitatges, mentre que en els dos extrems del carrer del Riu Llobregat s'agrupen els usos institucionals. Cal assenyalar, en concret, que la barreja d'usos mixtos es dona amb la combinació dels edificis d'ús residencial amb institucional als carrers del Riu Cardener, Llobregat i, en l'altre extrem del barri, el Carrer del Riu Guadalquivir. Als carrers del Riu Ebre, Tajo, Guadalquivir i Llobregat, aquesta diversitat resulta de la presència d'establiments comercials, així com de bars i restaurants.

Grau de mixticitat observada als carrers. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

La concentració i la disposició d'establiments de concurrència pública i dels locals comercials poden influenciar les dinàmiques que es poden generar en l'espai. En efecte, l'activitat comercial és un element clau que propicia la vida al carrer, a través dels vianants que fan encàrrecs, que miren aparadors, que s'aturen a parlar amb els veïns, etc.

Com s'ha vist, al barri de Sant Cosme l'activitat comercial és baixa i es concentra en uns pocs trams de carrer. A més, l'observació ha permès constatar que la varietat de botigues i de comerços al barri és baixa. Aquesta se sosté majoritàriament en establiments comercials de lliure servei, en el 75,8% dels casos amb poca freqüentació.

	Proporció
Tipus de comerç	
Comerç tradicional (venda assistida)	27,3%
Lliure servei (almenys 70% autoservei)	63,6%
Venda mixta	9,1%
<i>Total</i>	<i>100,0%</i>
Varietat comercial	
Gens	51,5%
Poca	39,4%
Bastant	9,1%
Molta	0,0%
<i>Total</i>	<i>100,0%</i>
Volum de persones a les botigues	
Gens	24,2%
Poca	75,8%
Bastant	0,0%
Molta	0,0%
<i>Total</i>	<i>100,0%</i>

Característiques dels locals comercials a Sant Cosme. *Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica*

A l'anterior cal afegir altres dificultats que es palesen també en la presència de locals tancats al barri, la distribució dels quals s'ajusta i ressegueix la de l'activitat comercial.

Localització de locals comercials tancats a Sant Cosme. *Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica*

A la fotografia de la dreta es pot apreciar com morfològicament els edificis a Sant Cosme ressegueixen l'alineació del vial, sent l'ús principal el d'habitatge.

Com a conseqüència de les servituds respecte de l'aeroport, hi ha poca varietat entre edificis, la majoria dels quals són de planta baixa i tres plantes pis.

Les edificacions a Sant Cosme s'organitzen agrupades en illes, delimitades entre elles pels carrers oberts al trànsit (fotografia superior) i pels espais intersticials que conformen els patis privats en planta baixa (fotografia esquerra).

L'agrupació d'edificis configura espais interiors d'illa accessibles des dels carrers transversals. Aquesta tipologia constructiva permet la circulació de vianants i dota els espais residencials d'una gran permeabilitat (fotografia dreta).

El barri és eminentment residencial. També les plantes baixes s'utilitzen majoritàriament per habitatge. Tanmateix alguns trams de carrer alberguen altres usos i activitats, principalment comerços i serveis locals.

Aquests usos es concentren sobretot als carrers dels rius Llobregat, Guadalquivir (fotografia superior esquerra) i Anoia (fotografia inferior esquerra).

La vitalitat comercial és baixa, al que cal afegir una important presència de locals tancats al barri (fotografies següents).

Connectivitat

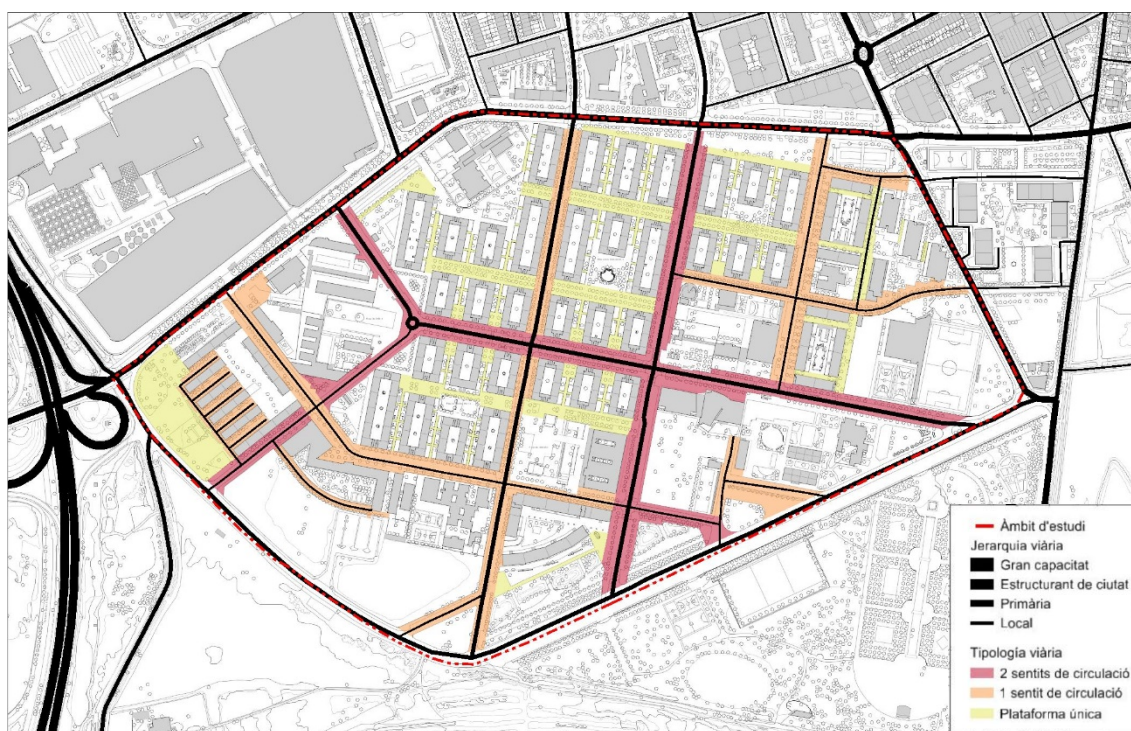
Jerarquia viària

El barri de Sant Cosme, en la seva relació amb la resta de la ciutat, està limitat per vies estructurants de ciutat, mentre que a l'oest destaca el pas de la B-22 d'accés a l'Aeroport, i al sud, la Ronda sud limitant amb els espais oberts del municipi, via que en el futur es preveu que adquireixi un caràcter més estructurant.

A nivell de circulació rodada, l'interior del barri s'estructura a partir de dos carrers principals ortogonals entre ells amb els dos sentits de la circulació (carrer del Riu Llobregat i carrer del Riu Xúquer), que alhora concentren el pas del transport públic i la major activitat en les plantes baixes, a partir dels quals s'entronca la xarxa local de vials. L'execució del planejament vigent hauria d'acabar donant continuïtat al carrer del Riu Ebre completant així la trama urbana interna del barri fins a la Ronda Sud.

És destacable l'organització dels blocs d'habitatges formant agrupacions en illes de blocs, dintre les quals el viari en plataforma única es troba restringit al pas de vehicles. D'aquest tipus d'ordenació aïllada de l'edificació en resulta que pràcticament el 75% de l'àmbit estigui destinat a algun tipus de vialitat, fet que afegit a l'ús d'habitatge majoritari en les plantes baixes, podria explicar la poca activitat en alguns espais.

A excepció dels vials en plataforma única l'aparcament de vehicles és permès a ambdós costats de la vies, i amb alguna excepció, els edificis no disposen d'aparcament en planta soterrani.

Jerarquia viària. Font: BR

Xarxa de transport públic

En quant al transport públic, el barri compta amb cobertura d'autobusos i xarxa de metro.

El ramal de la L9 entre Aeroport i Zona Universitària va entrar en servei el febrer de 2016, posant-se en funcionament totes les estacions d'aquest tram excepte Terminal de Càrrega, La Ribera (al Prat) i Camp Nou. La parada del Parc Nou és la que dona servei a Sant Cosme. El temps de viatge des de l'Aeroport T1 fins a la Zona Universitària és d'uns 30' i l'interval de pas és d'uns 7 minuts, reduint-se a la meitat en moments de major afluència. Per sortir o entrar de les dues estacions de l'Aeroport (terminals 1 i 2) s'ha de pagar un suplement tarifari. El recorregut de la L9 no és directe cap al centre de Barcelona sinó que cal fer transbordament a la Torrassa (L1) o bé a Collblanc (L5). En canvi, la L9 suposa una millora pel barri a l'enllaçar en 2 parades amb Rodalies El Prat Estació, a 2 parades de Sants Estació.

El barri disposa d'una bona oferta de línies d'autobús, amb servei de 9 línies d'autobús, 2 de TMB, 2 interurbanes, 3 urbanes del Prat i 2 nocturnes metropolitanes.

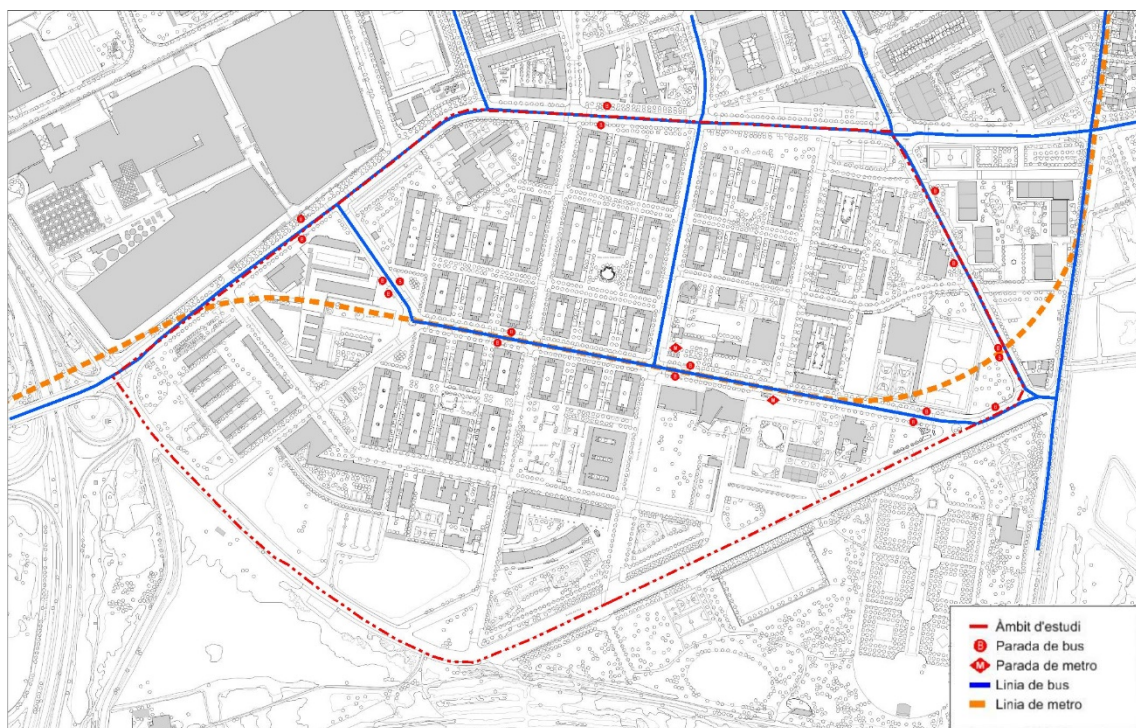
Les 2 línies de TMB (línies 65 i 165) connecten el Prat amb la Pl. Espanya a Barcelona (circulant per la Gran Via), i amb freqüències de 15 minuts són una opció competitiva per a arribar a Barcelona. Les dues línies tenen un recorregut quasi idèntic, tot i que la 165 té una funció de línia exprés en hores punta i dia feiner. Cal esmentar que les dues línies també donen servei a altres barris del Prat i al polígon del Mas Blau (línia 65). Els temps de viatge fins a la Pl. Espanya són bons, amb 28 minuts amb la línia 165. El servei de caràcter local i el major nombre de parades fa que la línia 65 augmenten els temps de viatge fins als 45 minuts.

El barri també està servit per la L10 (Sant Cosme – Sant Feliu), que amb 20 minuts de temps de pas esdevé un eix vertical que connecta el Prat amb l'Hospitalet, Cornellà, Esplugues, Sant Joan Despí, Sant Just Desvern i Sant Feliu, tot connectant punts d'interès i nodes de transport públic.

L'altra línia interurbana és la L78 (Sant Cosme – Sant Boi), que connecta el barri amb l'estació de Rodalies del Prat i el polígon industrial i nucli urbà de Sant Boi, amb temps de pas de 20 minuts.

Les 3 línies del bus urbà tenen parada a Sant Cosme, i amb temps de pas de 30 minuts connecten tots els barris i punts d'interès de la ciutat (equipaments, CAP...). Esdevenen una forma còmoda de desplaçar-se per dins del Prat.

Finalment, el barri es troba cobert també per dues línies de bus nocturn metropolità, la N16 i N17. Amb freqüències de pas de 20 minuts, permeten arribar als municipis del Delta del Baix Llobregat així com a l'Aeroport i a Barcelona (Pl. Catalunya) en horari nocturn (23-5h).

Xarxa de transport públic. Font: BR

Xarxa ciclable i itineraris de vianants

El carril bici es redueix a un únic tram que connecta el Parc Nou amb la Ronda Sud. Malgrat això, la important xarxa viària restringida al pas de vehicles i la suau orografia del barri, el fan favorable als modes de mobilitat sostenible. Tanmateix, la gran quantitat d'opcions de recorregut per a vianants delimitats per façanes cegues dels edificis, dificulta la claredat dels recorreguts i control informal de l'espai públic del barri.

Xarxa ciclable i espai del vianant. Font: BR

Detall del carril bici a la Ronda Sud. La via ciclista transcorre per la vorera fins a l'alçada del Carrer del Riu Túria on es dona inici a una via segregada. L'estructura dificulta el recorregut.

A la fotografia (dreta) també es poden apreciar els solars pendents d'execució ubicats en els límits del barri amb el Parc Nou.

Qualitat ambiental de l'espai públic

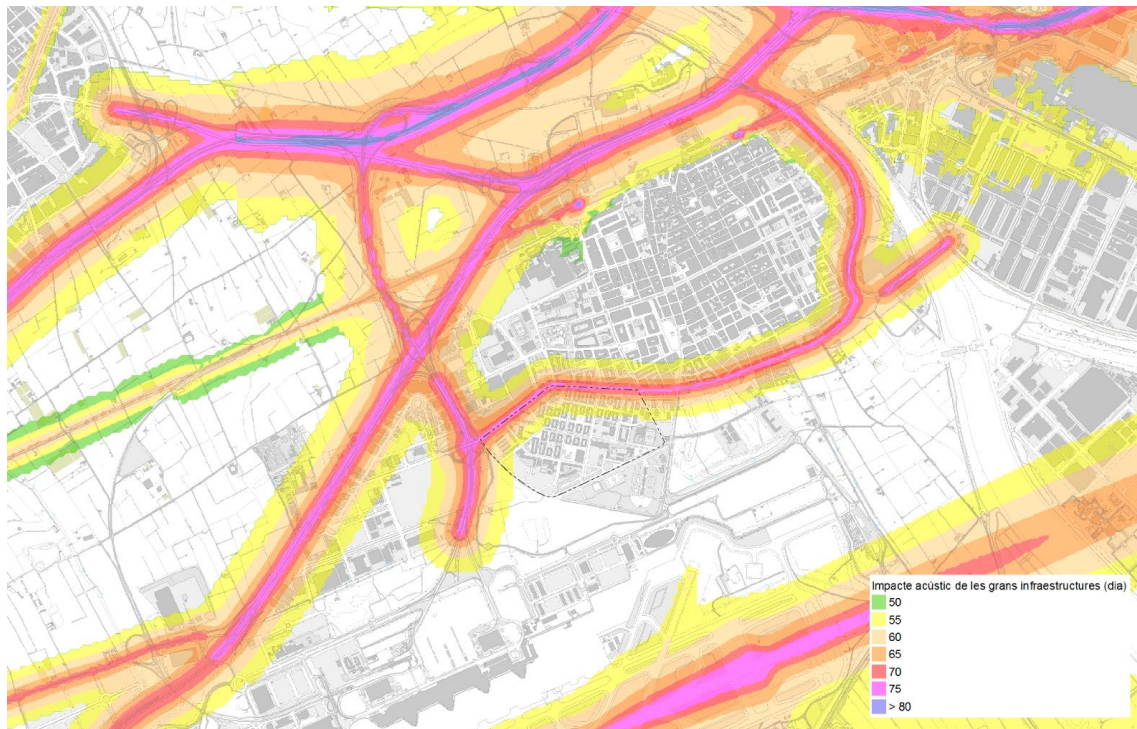
Alguns dels factors que determinen o complementen la qualitat de l'espai públic estan relacionats amb la seva qualitat ambiental. Entre aquests factors ambientals, destaquen sobretot la qualitat acústica o la qualitat lumínica. Són aspectes que segurament són percebuts de forma indirecta o fins i tot de forma inconscient, però que determinen un major grau de confort pels seus usuaris. Espais públics de característiques urbanístiques similars poden tenir uns nivells de freqüentació més elevats pel fet de tenir una major qualitat acústica o bé una lluminositat més adequada al seu ús.

Qualitat acústica

El municipi del Prat de Llobregat no té mapa de soroll i per tant no es disposa d'una informació detallada dels nivells de soroll totals representatius del barri de Sant Cosme, però per les característiques del barri, les activitats que s'hi desenvolupen i l'ús del seu espai públic es considera que els nivells de soroll són moderats, amb presència d'algunes àrees amb una bona qualitat acústica.

La font de soroll més destacada és l'associada a les grans infraestructures de mobilitat: la B-22 (una de les vies que dona accés a l'Aeroport) i a la Ronda Sud del Prat de Llobregat (B-250). Altres fonts de soroll, però que a nivell general es preveuen menors, són l'associada a la mobilitat interna dels residents del barri i l'associada als diferents equipaments de la zona.

Malgrat no es compta amb la informació acústica a nivell de tot el barri, sí que es disposa dels nivells de soroll de la B-22 i de la Ronda Sud. La incidència d'aquestes dues infraestructures sobre l'espai públic del barri és notòria, però queda molt concentrat en els espais més propers. Els nivells dels espais públics més pròxims a aquestes vies es situen entre els 70 - 65 dB(A) durant el dia, i sobre els 60-55 dB(A) durant la nit, per sobre dels nivells adequats per tenir una bona qualitat acústica.

Nivells acústics de les principals infraestructures viàries (decibels dB(A)) - Període de dia. Font: Mapes Estratègics de Soroll de les Infraestructures viàries, Ministeri de Foment (2017)

Especial cura s'haurà de tenir en aquells espais públics freqüentats per infants i amb nivells de soroll elevats, ja que són població sensibles als seus efectes.

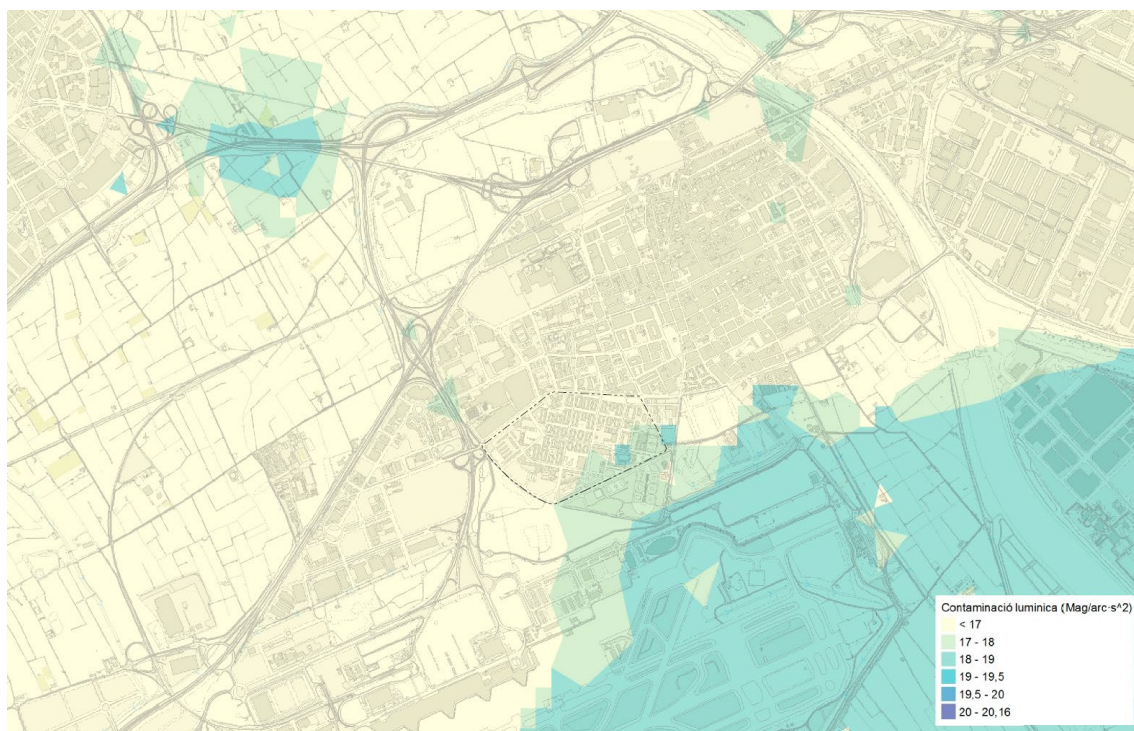
Qualitat lumínica

La contaminació lumínica es produeix quan hi ha emissió de llum artificial a l'atmosfera de forma excessiva, amb els corresponents efectes negatius tant a nivell socioeconòmic com ambiental. És un fenomen associat a les zones habitades i està causat per la manca d'adequació de la il·luminació a la finalitat per la qual s'ha instal·lat.

Segons la normativa de contaminació lumínica, el barri de Sant Cosme es situa a la zona E3, de protecció moderada (de les 4 categories existents), que inclou aquelles zones de sòl urbà i urbanitzable no inclòs en les zones de més protecció.

El mapa de qualitat del cel nocturn recull les diferents mesures de brillantor de fons del cel. Gran part del barri de Sant Cosme està per sota els $< 17 \text{ mag.arcsec}^2$, el que ens indica que té una qualitat molt deficient, ja que s'observen menys de 50 estrelles durant una nit sense núvols. Però la zona situada més al sud-est, té una millor qualitat, amb uns nivells de qualitat que poden arribar a ser moderada.

Adequar la qualitat lumínica del barri amb els usos i sobretot amb els entorns més naturals situats a la perifèria del barri, és un dels aspectes que comportaria una millora ambiental d'aquests espais públics.

Qualitat del cel nocturn. Font: Mapa de qualitat del cel nocturn, Generalitat de Catalunya, Departament de Medi ambient i Sostenibilitat

L'entorn per als vianants i elements de suport a la utilització dels espais urbans

Entre els objectius generals orientats a promoure un entorn convenient per a la vida social, estan el de crear un ambient confortable i segur per a les persones que l'utilitzen, de manera que aquests el puguin utilitzar amb autonomia. El procés d'observació dels espais del barri han permès dur a terme una avaluació sobre la presència d'alguns condicionaments generals que poden ser desfavorables a aquesta finalitat. Concretament s'ha recopilat informació que ateny a: la convivència amb els vehicles i el trànsit: la presència de barreres arquitectòniques que puguin limitar la mobilitat: la presència d'elements urbans que com la il·luminació, el verd urbà, les fonts o els lavabos puguin fomentar l'estada; l'estat de la neteja i el manteniment dels espais urbans; la presència de problemàtiques socials i la seguretat en les relacions interpersonals.

La convivència amb els vehicles

En els projectes de reconstrucció del barri es va explicitar la voluntat de simplificar la trama viària i d'excloure el trànsit de vehicles de les àrees residencials, tot reservant espais a l'exterior de les illes residencials per al seu estacionament.

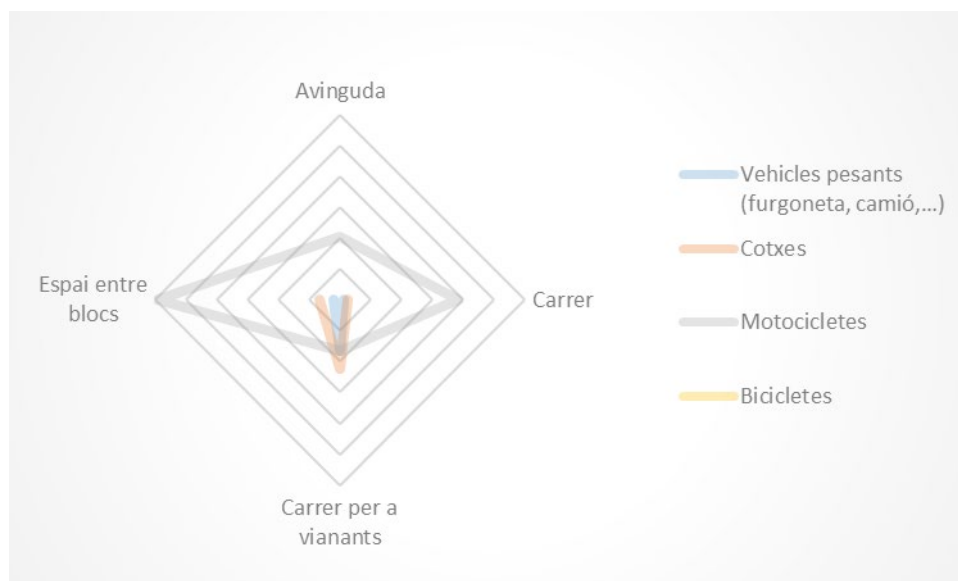
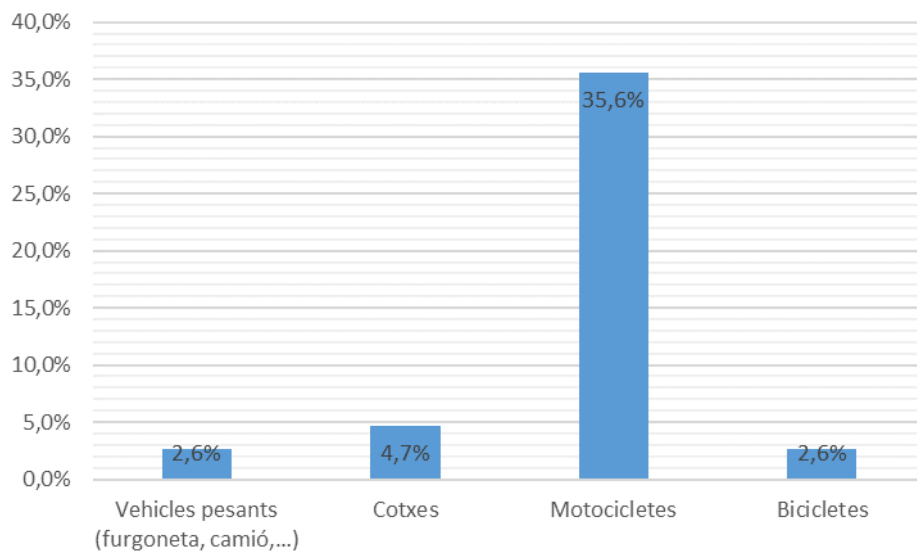
La circulació de vehicles a Sant Cosme ha quedat exclosa d'alguns carrers que han resultat per a l'ús exclusiu dels vianants, així com dels espais entre edificis. També es pot apreciar que mentre a les avingudes perimetrals del barri els vehicles circulen en les dues direccions, a l'interior del barri hi ha pràcticament un equilibri entre les vies que permeten la circulació en doble sentit i les de sentit únic. Amb tot, la major part del trànsit rodat transcorre per les avingudes, sent que la circulació de vehicles a l'interior del barri es pot considerar la major part del temps baixa o moderada.

Conseqüència de l'anterior és que el soroll que genera el trànsit és més elevat a les avingudes perimetrals que a l'interior del barri, tal i com es reflecteix també en els mapes estratègics del soroll.

	Avinguda	Carrer	Carrer vianants	Espais entre edificis	Total Sant Cosme
<i>Circulació de vehicles</i>					
Una direcció		55,6%	-		23,4%
Dues direccions	100,0%	40,7%	-		37,5%
La via està tancada al trànsit		3,7%	100,0%	100,0%	39,1%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
<i>Intensitat del trànsit de vehicles</i>					
Baixa	35,9%	70,4%	-	-	74,5%
Mitjana	20,5%	23,5%	-	-	14,1%
Alta	43,6%	6,2%	-	-	11,5%
Total	100,0%	100,0%	-	-	100,0%
<i>Soroll generat pels vehicles</i>					
Baix	43,6%	76,5%	-	-	78,1%
Moderat	35,9%	19,8%	-	-	16,1%
Alt	20,5%	3,7%	-	-	5,7%
Total	100,0%	100,0%	-	-	100,0%
<i>Estacionament de vehicles</i>					
Un costat de la via	12,8%	7,4%			5,7%
Ambdós costats de la via	48,7%	92,6%			49,0%
No hi ha estacionament	38,5%		100,0%	100,0%	45,3%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

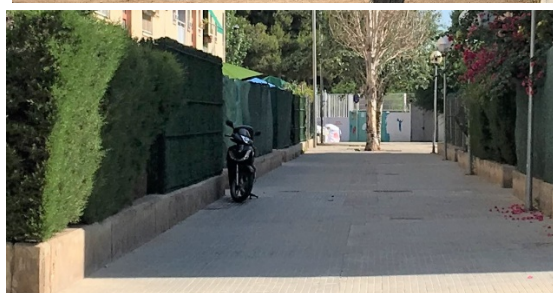
Circulació i estacionament de vehicles a Sant Cosme. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

Quant a l'estacionament, aquest està majoritàriament habilitat a banda i banda de les avingudes i dels carrers per on està permesa la circulació de vehicles. Amb tot l'observació ha permès constatar que, encara que la circulació i l'estacionament no estan permesos, als carrers per vianants no és infreqüent trobar vehicles aparcats que dificulten el trànsit a peu, especialment ciclomotors i motocicletes.

Vehicles estacionats dificultant els pas als vianants. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

L'estacionament de vehicles està habilitat a les avingudes i als carrers on està permesa la circulació de vehicles. Amb tot, s'ha pogut constatar que no és infreqüent trobar vehicles aparcats en zones i àrees on aquesta pràctica no està permesa (fotografia dreta), especialment ciclomotors (imatges a baix).

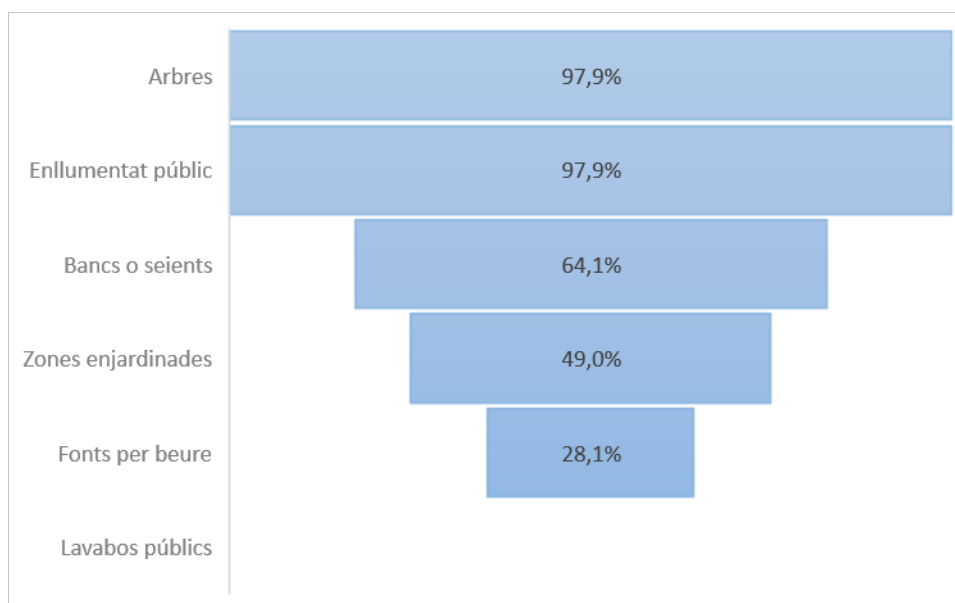
Barreres arquitectòniques i estat dels paviments i de les voreres

L'orografia del barri, pla i sense pendents, fa que a Sant Cosme no es presentin elements que suposin un obstacle a la mobilitat, com ara escales o rampes als carrers. Pel que fa a l'estat dels paviments i de les voreres s'ha observat que aquest està en general en bones condicions.

Elements de suport a la utilització dels espais

La disposició del mobiliari urbà no només caracteritza els espais urbans sinó que ofereix l'oportunitat de dotar-los de socialització, doncs amb la seva major o menor presència poden generar més o menys usos dels espais públics, i per tant contribueixen a la seva qualitat. Per exemple, disposar d'enllumenat és clau doncs la visibilitat és indispensable en qualsevol de les activitats que s'hi desenvolupin en hores nocturnes. Amb l'arbrat i les zones enjardinades succeeix el mateix, doncs, la disposició d'elements verds proveeixen a l'espai públic de components de protecció per exemple, quan arriba l'estiu, quan pugen les temperatures. Els bancs o els seients alineats a la vorera ofereixen l'oportunitat d'estades de certa durada, si es pot seure, es poden donar lloc a diferents activitats.

La pròpia estructura dels espais entre edificis i dels carrers en moltes ocasions són un llast a l'hora de dotar el barri d'aquests elements, tanmateix les intervencions en aquest sentit són evidents. Així, malgrat el barri va néixer amb una sèrie de mancances, a hores d'ara tots els carrers de Sant Cosme disposen d'enllumenat (97,9%). D'altra banda, les dificultats tècniques per dotar els carrers i els espais entre edificis de zones enjardinades (49%), tanmateix s'observa com gairebé totes aquestes vies disposen d'arbrat (97,9%). També són clars els esforços per dotar els carrers del barri de llocs per seure: el 64% dels espais observats en disposen. La quantitat de fonts per beure és en canvi menor (només el 28,1% dels espais en disposen) i en l'observació no s'ha constatat la presència de lavabos públics.

Presència d'elements de suport a la utilització de l'espai urbà. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

A la fotografia (superior dreta) es pot apreciar que els espais entre edificis s'han dotat de diversos elements de suport per al seu ús: papereres, fanals i arbrat urbà... El color de les malles d'ocultació i es combina en alguns casos amb vegetació, el que contribueix a generar sensació de verd urbà.

A la fotografia inferior una panoràmica del Carrer del Riu Llobregat, on s'aprecien fanals, els bancs a les voreres i la presència d'una zona enjardinada que segrega les dues direccions del trànsit.

Neteja i manteniment dels espais urbans

D'acord amb les dades de l'observació, respecte a l'estat de la neteja i del manteniment dels espais de Sant Cosme, es jutja en general bo o molt bo. Cal afegir que en aquells punts del barri en els quals s'han observat mancances de neteja al matí o al migdia. Tanmateix, en les observacions de la tarda aquestes situacions ja no hi eren presents, sent aleshores la principal font de brutícia les escombraries que la població diposita fora dels contenidors. Aquesta situació s'ha pogut presenciar en el 9% dels punts d'observació.

En el temps que ha durat l'observació, tampoc s'han trobat signes evidents destrosses intencionades que afectessin els elements comuns, tanmateix sí que s'ha constatat la presència de vehicles abandonats al Carrer del Riu Xúquer així com a l'Avinguda Onze de Setembre entre els dies 26 i 28 de març.

Senyals de problemàtiques socials

En el temps que va durar l'observació no es van apreciar restes de consum de drogues o de begudes alcohòliques barri. Tanmateix fins en 2 ocasions es va coincidir amb persones amb signes visibles d'intoxicació etílica i en 3 ocasions amb persones que recol·lectaven elements de les escombraries.

Els usos dels espais

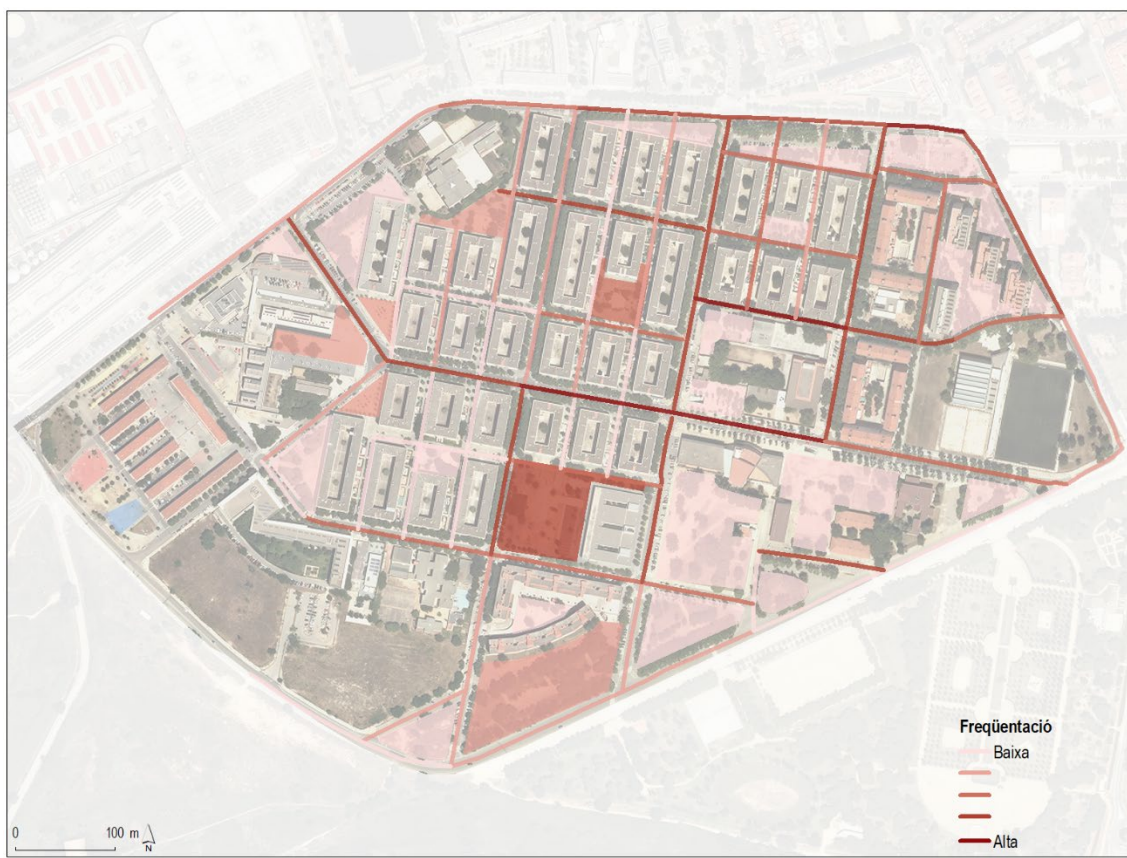
Durant la darrera setmana del mes de març de 2019 es va efectuar una observació sistemàtica del barri de Sant Cosme, amb l'objectiu de copsar l'ús que se'n fa dels seus espais en el transcurs d'un dia feiner. Així doncs, durant el període d'una setmana es van observar tots els espais oberts del barri en tres moments diferents del dia (matí, migdia i tarda). Les observacions es van organitzar de manera que les pautes d'ús que es registraven no es veiessin afectades per l'activitat del mercadet setmanal que se celebra cada dijous la Ronda Sud del barri de Sant Cosme. Per recomanació de les tècniques de barri, també es va optar per no incloure en aquestes observacions els trams delimitats pels carrers Cardener, Anoia i la Ronda Sud.

No hi ha dubte que el clima també és un factor important que pot condicionar la decisió de les persones de sortir i passar temps al carrer. És per aquest motiu que es va decidir emplaçar l'operatiu de l'observació a la primavera. Al llarg d'aquella setmana el temps fou assolellat, amb una mica de vent el matí del dimarts.

Freqüentació

La freqüentació mesura el nombre total de persones que es van veure fent ús dels espais del barri. En el cas de Sant Cosme aquesta xifra s'elevà a un total de 1.008 persones, una quantitat notable si es té en compte que el barri compta amb una població total de poc més de 7.000 habitants.

Tanmateix els espais del barri no s'utilitzen amb la mateixa intensitat. Examinant la freqüentació global a partir d'una classificació en cinc categories, es pot comprovar que pràcticament tots els carrers i espais del barri són utilitzats, ara bé, hi ha trams i zones del barri que presenten una major aflluència que d'altres.

Freqüentació al barri de Sant Cosme. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

L'Avinguda Onze de Setembre i el Carrer Riu Llobregat són les vies de major freqüentació del barri. La primera és una via perimetral a través de la qual es realitza la connexió del barri amb l'eixample de El Prat. El segon és un carrer que s'ha configurat per esdevenir l'eix central del barri. Més concretament:

- A l'Avinguda Onze de Setembre s'han arribat a comptabilitzar fins a un total de 164 persones, la majoria de les quals en el tram que va des del Carrer del Riu Xúquer a l'Avinguda del Remolar. Al mapa es pot apreciar que la freqüentació és també alta i s'estén als carrers transversals del Riu Xúquer i del Riu Ebre. Atesa la freqüentació que s'observa i el fet que tots aquests carrers enllacen amb la trama viària del Prat mostra que la connexió del barri amb la resta de la ciutat s'opera socialment en aquesta àrea. Comparativament, el Carrer del Riu Túrria s'utilitza molt menys.
- El cas del carrer del Riu Llobregat és diferent. Aquest espai s'ha configurat per esdevenir l'eix central del barri, doncs és al voltant d'ell que s'ha articulat la major part de l'oferta comercial i de serveis. Durant el període de l'observació s'han comptabilitzat fins a 137 persones que feien ús d'aquest carrer, tanmateix és interessant observar que aquesta freqüentació no és homogènia, sinó que disminueix significativament (i de fet és força baixa) en la part més oriental i menys diversa de la via, la que conflueix amb la Ronda Sud.

Una altra àrea de gran vitalitat s'articula al voltant de la illa que conformen els carrers dels rius Guadalquivir, Ebre, Llobregat i Xúquer. La presència de les parades de metro i d'autobús, de l'Escola Jaume Balmes, d'un parc infantil, d'una zona de bars amb terrassa i d'un petit supermercat contribueixen sens dubte a l'animació que s'aprecia en aquest tram de carrer.

Igualment atractiva resulta la Plaça de l'Amistat. Situada rere dels Jutjats, s'ha pogut observar que la freqüentació es també alta en els trams de carrer adjacents que li donen accés (els dels rius Túrria i Anoia). Pel que fa a la resta de places del barri, s'aprecia una freqüentació moderada a la Plaça de la Remodelació i és més baixa a les places de l'Aigua i d'Orcasitas. Pràcticament no s'ha vist ningú fent ús de les places ubicades entre edificis, entre les quals la Plaça de Ramón Codina o la d'Antonio Martín Sánchez.

Molts dels espais lliures del barri resulten de l'agrupació residencial i de la decisió d'excloure el trànsit de vehicles de l'interior d'aquestes illes. Sant Cosme disposa per tant de molt espai lliure per a les persones i, malgrat tot, la freqüentació indica que l'ús d'aquests espais entre edificis és moderada o baixa.

Els habitatges s'agrupen en illes, els interiors de les quals configuren espais comuns que s'han organitzat de molts diferents maneres. Les fotografies de la dreta ho exemplifiquen.

Les imatges s'han ordenat en funció de la distinta dotació d'elements facilitadors per a l'estada, tota vegada que es pot apreciar que la freqüentació és en aquests espais baixa.

Usos estàtics i dinàmics

Els espais del barri són per definició compartibles entre/per persones diverses que els utilitzen de maneres molt variades i diferents. No obstant això, aquests espais són limitats i la seva pròpia configuració física pot arribar a dificultar-ne l'ús compartit o generar espais que resultin poc atractius per a l'estada. Així, la classificació dels usos en estàtics i dinàmics permet conèixer com es configuren els espais del barri en base al tarannà de les persones que els utilitzen.

En considerar el barri en el seu conjunt, el que s'aprecia a Sant Cosme és que els usos dinàmics són més freqüents que els estàtics. En efecte, en el període d'observació el 66,2% de les persones estaven en moviment i només el 33,8% s'estaven dempeus quietes o assegudes.

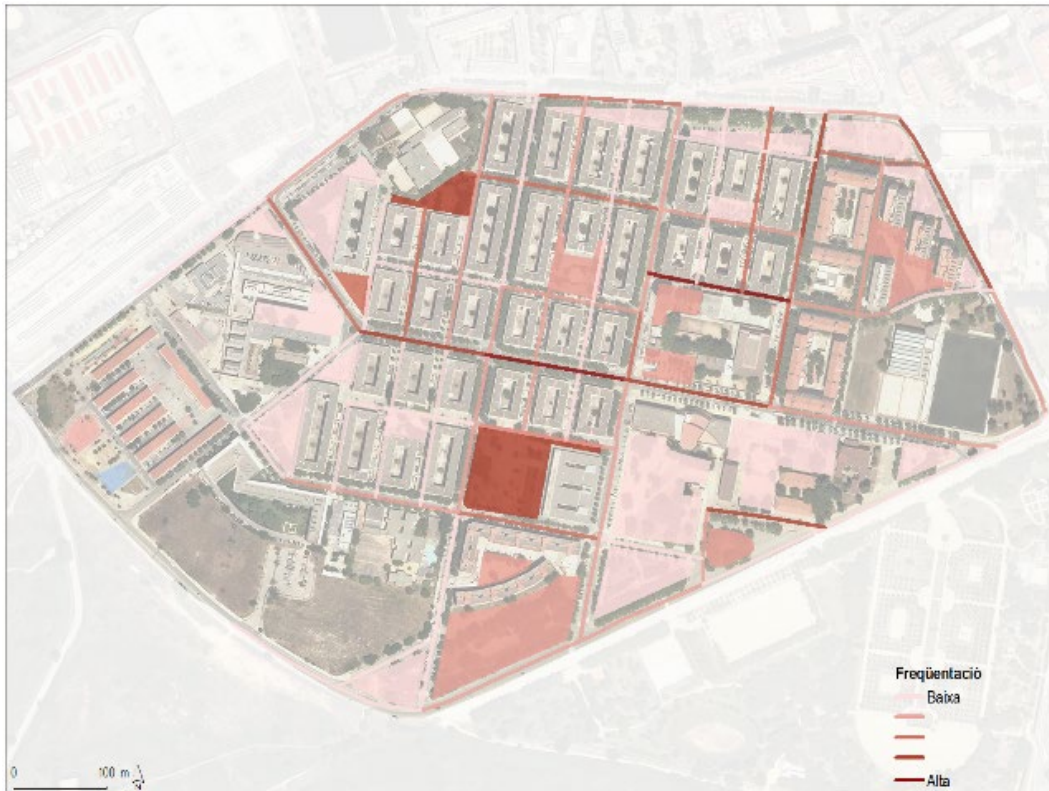
Quan es comparen aquestes dues maneres de practicar els espais no són incompatibles i de fet en moltes ocasions coexisteixen. Així, la majoria de persones que s'han vist a Sant Cosme utilitzaven els carrers per desplaçar-se (68,5%) i fins a una tercera part estaven aturades, descansant o socialitzant. Tanmateix aquesta superposició d'usos no es produeix a tot els carrers del barri. Concretament:

- L'elevada freqüentació que s'observa tant a l'Avinguda Onze de Setembre com al Carrer del Riu Xúquer resulta principalment d'un ús dinàmic d'aquests espais, tota vegada que pràcticament no s'han vist persones amb un tarannà estàtic. Aquesta dada reafirma la importància d'aquestes dues vies en el marc de la jerarquia viària, atès el caràcter estructurant per a les mobilitats a peu de la població.
- La freqüentació també és elevada als trams de l'Avinguda del Remolar i del carrer del Riu Ebre que estan a tocar de l'Onze de setembre. Tanmateix aquí són els usos estàtics els que predominen sobre els dinàmics. Així doncs, a diferència del que s'ha observat respecte del Carrer del Riu Xúquer, actualment l'ús d'aquestes vies depèn menys de la seva capacitat per articular mobilitats que del seu valor per a l'estada.
- Els carrers del Riu Llobregat i del Riu Guadalquivir estan entre els més freqüentats del barri i també ofereixen diferents tipus d'activitat a banda i banda del carrer. Aquesta diversitat fomenta el moviment i també es poden trobar moltes persones que s'aturen puntualment mentre caminen, o decideixen seure per socialitzar o observar l'activitat.

Usos estàtics

Usos dinàmics

Usos dinàmics i estàtics al barri de Sant Cosme. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

Malgrat tot, la coexistència i la necessitat de compatibilitzar els usos estàtics i dinàmics és major a les places i als parcs urbans que als carrers. En efecte, durant el període de l'observació el 52,7% de les persones que s'estaven a un parc o una plaça en feien un ús estàtic d'aquests emplaçaments i el 47,3% les utilitzaven d'una manera molt més dinàmica: bé com a zona de pas, o com un espai per córrer, jugar o fer esport. Així, la freqüentació a les places de l'Aigua i de la Remodelació responen a un tarannà d'ús més aviat dinàmic, a les places de l'Amistat i d'Orcasitas predominen les persones que en fan ús estàtic.

Finalment, convé fer notar que els carrers entre edificis són poc freqüentats i generalment s'utilitzen per als desplaçaments. Així doncs, malgrat s'han previst espais per a l'estada en general no s'aprofiten. No existeix una graduació suficient de la privacitat i aquests carrers esdevenen únicament espai d'accés als habitatges.

	Carrers	Llocs d'estada	Total
Dinàmics	68,5%	47,3%	66,2%
Estàtics	31,5%	52,7%	33,8%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

Usos dinàmics i estàtics dels carrers i dels llocs d'estada Sant Cosme *Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica*

Horaris

Els espais del barri es van omplint i buidant de persones al llarg del dia, en funció de quins siguin els ritmes i els horaris de les activitats quotidianes de la població. A Sant Cosme es pot apreciar que la presència de persones als carrers i a les places tendia a augmentar progressivament al llarg del dia, sent la tarda el moment de màxima freqüentació (36,2%).

Aquesta és la pauta general que s'observa als carrers del barri, i ateny tant als usos dinàmics com als estàtics. En canvi la tendència als llocs d'estada és una mica diferent:

- Els parcs i les places de Sant Cosme assoleixen un punt àlgid de freqüentació durant el matí (36,6%). L'afluència de persones és menor durant la franja del migdia (27,7%) i torna a incrementar durant la tarda: el 37,2% de les persones que utilitzen aquests espais ho fan en aquest moment del dia.
- Convé fer notar que les persones que tendeixen a fer un ús estàtic de les places i dels parcs del barri s'hi estan durant el matí i el migdia. La seva presència és menor durant la tarda, doncs és aleshores quan s'hi arriben les persones que fan un ús més dinàmic d'aquests espais.

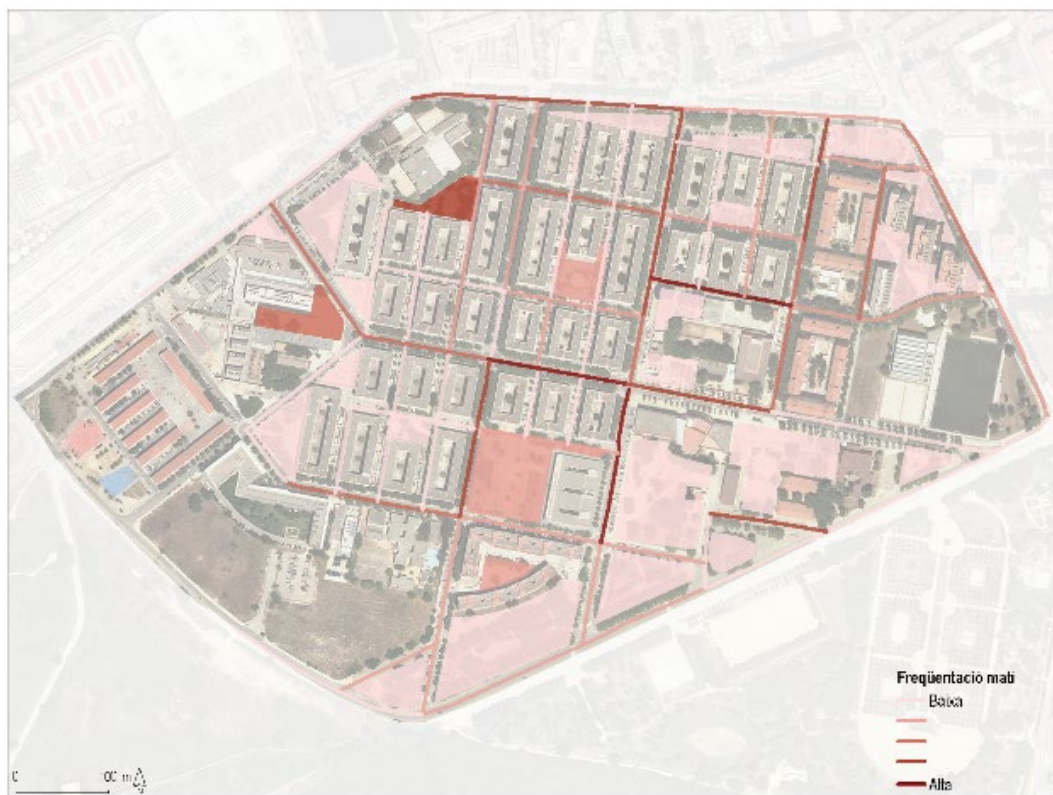
	Matí (de 9 a 12h.)	Migdia (de 12 a 16h.)	Tarda (de 16 a 20h.)	Total
Carrers	29,5%	34,3%	36,3%	100,0%
Ús dinàmic	29,2%	35,0%	35,8%	100,0%
Ús estàtic	30,1%	32,6%	37,2%	100,0%
Llocs d'estada	36,6%	27,7%	35,7%	100,0%
Ús dinàmic	35,8%	22,6%	41,5%	100,0%
Ús estàtic	37,3%	32,2%	30,5%	100,0%
Total	30,3%	33,5%	36,2%	100,0%

Freqüentació segons horari, tipus d'espai i ús *Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica*

Quan es considera la freqüentació dels espais del barri distribuïda per a cada franja horària es pot apreciar que l'afluència de persones és continuada al llarg del dia a la majoria de carrers i places, sent pocs els llocs on es produeixin concentracions horàries. Així:

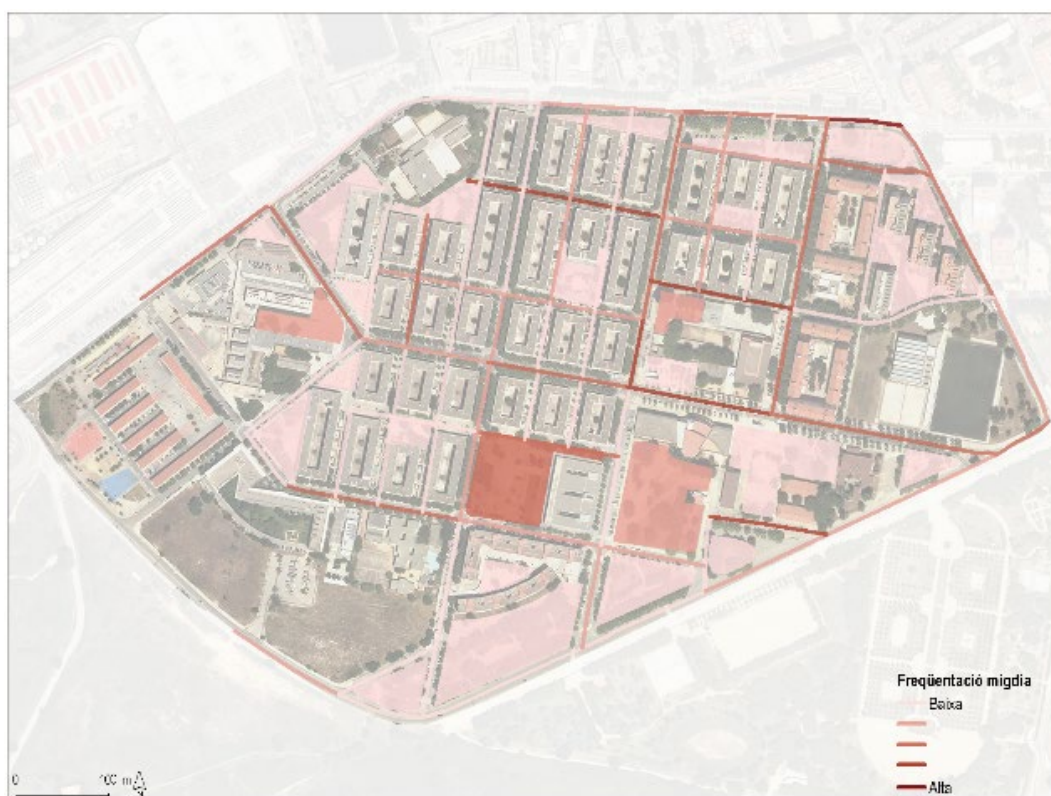
- El tram central del Carrer del Riu Llobregat és el que acumula una major freqüentació durant el matí, i en relació als espais d'estada la més concorreguda és la Plaça d'Orcasitas.
- En la franja del migdia s'aprecia una major freqüentació en les zones més properes al metro.
- A la tarda és el tram del Carrer del Riu Guadalquivir (situat entre l'Escola Jaume Balmes i la Llar d'Infants Dumbo), així com la Plaça de la Remodelació els espais on s'acaben concentrant un major nombre de persones. Tot plegat sembla coincidir amb els horaris de les activitats escolars.

Matí (de 9 a 12h.)

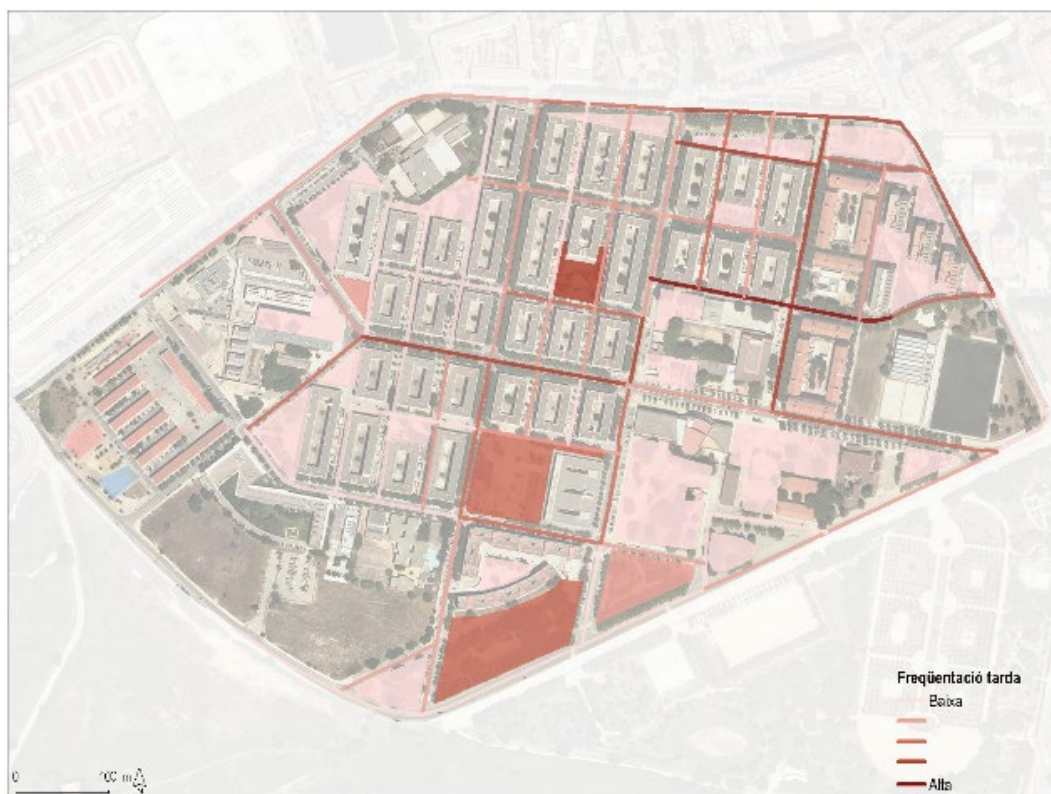

Distribució de la freqüentació segons horari. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

Migdia (de 12 a 16h.)

Tarda (de 16 a 20h.)

Distribució de la freqüentació segons horari. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

Freqüentació dels espais del barri segons el gènere i l'edat de la població

L'Observació Social Sistemàtica no només serveix per comptabilitzar el nombre de persones que s'han vist fent ús dels espais del barri, sinó que també permet mantenir un registre d'aquelles característiques sociodemogràfiques que poden ser observades de forma directa: el seu sexe i grup d'edat. Aquesta és una qüestió rellevant perquè l'ús social dels espais pot variar en virtut d'aquests atributs, sobretot en funció de quina sigui la distribució de les ocupacions i de les activitats quotidianes que s'assignen a aquests diferents grups de població. D'altra banda, la desigual presència d'aquests grups al barri pot ser un indicador que informi de possibles processos d'exclusió o d'altres dificultats per accedir als espais.

El gènere

En la descripció del marc demogràfic s'exposava que la proporció de dones i d'homes residents al barri tendia a la paritat quan es considerava la població en el seu conjunt. Tanmateix això s'esdevenia així pel major pes que adquiria la població masculina entre els segments de població adulta, el qual compensava la feminització que es produïa en la cúspide de la piràmide. La pràctica quotidiana del barri no reflecteix aquesta igualtat, sinó una major presència d'homes als carrers i a les places del barri que no pas de les dones.

Des d'una perspectiva de gènere, una dada rellevant resulta d'observar que els homes estan presents als carrers del barri durant tot el dia, i comparativament la seva presència durant el matí és més nombrosa que no pas la de les dones. La proporció de masculinitat (homes/dones) en aquest moment del dia és de l'1,69 a favor dels homes.

A mesura que avança la jornada la presència de dones va incrementant, i en arribar la tarda s'assoleix pràcticament la paritat de sexes (la sex ràtio és de l'1,02). Avancem-ho, més endavant es veurà que aquesta no és la pauta horària que s'associa a la gent gran (majoritàriament dones), el que fa pensar que aquestes persones que utilitzen el carrer durant la tarda són sobretot dones joves o adultes.

	Dones	Homes	Total	Prop. Masc.
Matí (de 9 a 12h.)	25,7%	33,2%	30,3%	1,69
Migdia (de 12 a 16h.)	33,7%	35,0%	33,5%	1,36
Tarda (de 16 a 20h.)	40,6%	31,7%	36,2%	1,02
Total	100,0%	100,0%	100,0%	1,31

Freqüentació segons horari i gènere Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

Aquestes diferències que s'observen a Sant Cosme en quant al gènere, tenen a veure sobretot amb els usos estàtics, especialment quan aquesta pràctica es produeix al carrer. En altres paraules, hi ha més homes que passen més temps als carrers i a les places del barri que no pas dones. Les proporcions i les ràtios tendeixen a igualar-se quan es consideren els usos dinàmics, sobretot en relació als carrers.

	Dones	Homes	Total	Prop. Masc.
Carrers	89,4%	88,6%	88,9%	1,30
Ús dinàmic	65,1%	56,7%	60,9%	1,14
Ús estàtic	24,3%	31,9%	28,0%	1,72
Llocs d'estada	10,6%	11,4%	11,1%	1,41
Ús dinàmic	5,0%	4,8%	5,3%	1,24
Ús estàtic	5,5%	6,6%	5,9%	1,57
Total	100,0%	100,0%	100,0%	1,31

Freqüentació segons gènere, tipus d'espai i ús Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

Fins aquí s'ha vist la desigual presència dels homes i de les dones a les places i als carrers del barri. Per tal de conèixer si aquestes diferències s'expressen territorialment en un ús segregat de l'espai s'ha elaborat una mapa, els resultats del qual permeten comprovar que, si bé existeixen petites diferències puntuals de freqüentació, no s'aprecia en canvi cap àrea de concentració que permeti afirmar la utilització exclusiva d'un grup de població sobre un altre. La majoria d'espais del barri són a més eminentment heterogenis, és a dir, compartits per persones de diferent sexe.

Freqüentació del barri segons gènere Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

L'edat

Pel que fa a l'edat, els resultats reflecteixen en gran mesura la relació que els diferents grups demogràfics mantenen amb l'ocupació. En el cas particular de Sant Cosme, resulta d'especial interès l'ús que fan del temps i de l'espai les persones de més edat, amb unes pautes que són diferencials respecte la resta de segments de població. En efecte, majoritàriament jubilades, aquestes persones utilitzen el barri sobretot durant les hores del matí (57,6%). La seva presència als carrers disminueix progressivament a mesura que avança el dia, i s'han vist moltes menys persones d'aquestes edats en arribar la tarda (el 8,6% del total). També és diferent la seva manera d'utilitzar els espais, amb una major tendència als usos estàtics que dinàmics.

Les pautes horàries d'utilització dels espais que s'observen entre la gent gran són contràries a les que s'han observat entre la resta de grups d'edat, ja que aquests últims incrementen la seva presència al barri a mesura que avança el dia. Aquesta és la situació que s'observa entre la infància i la joventut del barri, doncs majoritàriament estan en la seva etapa formativa i és a la tarda que poden utilitzar el barri. Un altre aspecte a destacar és que, malgrat estan molt presents als carrers de Sant Cosme, proporcionalment són aquests els segments de població que utilitzen més els llocs d'estada: la infància de manera dinàmica, els joves com espais d'estada.

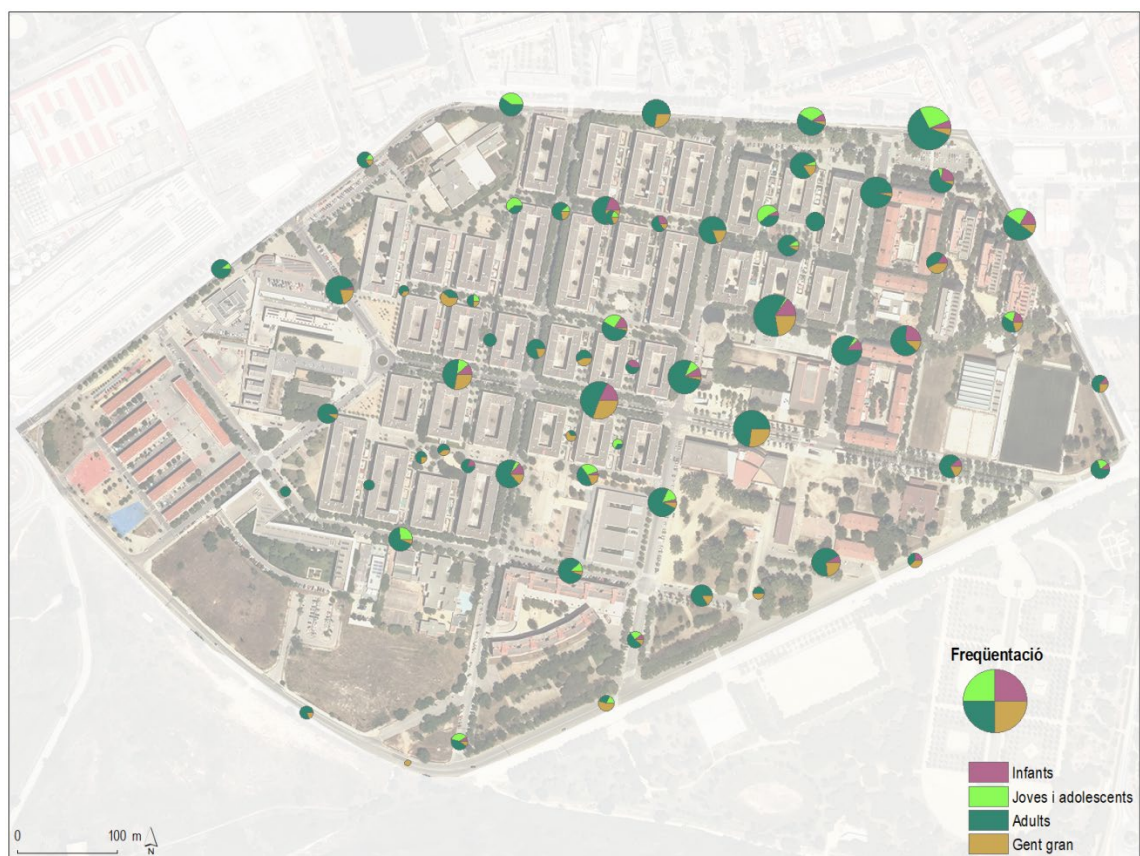
La intensitat d'ús del barri per part de la població adulta es distribueix de manera homogènia al llarg del dia, si bé la tendència també és a una major presència a la tarda. En el cas de les persones adultes, tal com passa amb la gent gran, concreten aquesta presència sobretot als carrers més que no pas a les places, tanmateix el seu tarannà és més dinàmic que no pas estàtic.

	Nens	Joves	Adults	Gent gran	Total
Matí (de 9 a 12h.)	14,6%	21,1%	27,2%	57,6%	30,3%
Migdia (de 12 a 16h.)	26,8%	26,3%	34,5%	33,8%	33,5%
Tarda (de 16 a 20h.)	58,5%	52,6%	38,3%	8,6%	36,2%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Freqüentació segons horari i gran grup d'edat Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

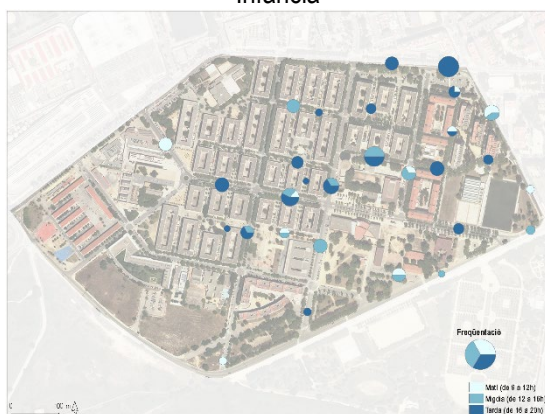
	Nens	Joves	Adults	Gent gran	Total
Carrers	85,4%	69,3%	92,2%	90,1%	88,9%
Ús dinàmic	76,8%	62,3%	60,9%	49,0%	60,9%
Ús estàtic	8,5%	7,0%	31,2%	41,1%	28,0%
Llocs d'estada	14,6%	30,7%	7,8%	9,9%	11,1%
Ús dinàmic	12,2%	9,6%	4,6%	2,0%	5,3%
Ús estàtic	2,4%	21,1%	3,3%	7,9%	5,9%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Freqüentació segons gran grup d'edat, tipus d'espai i ús Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

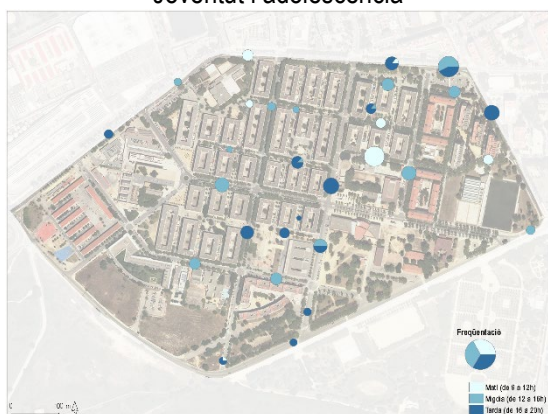

Infància

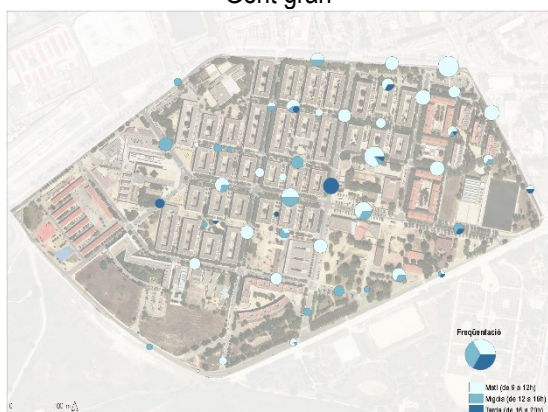
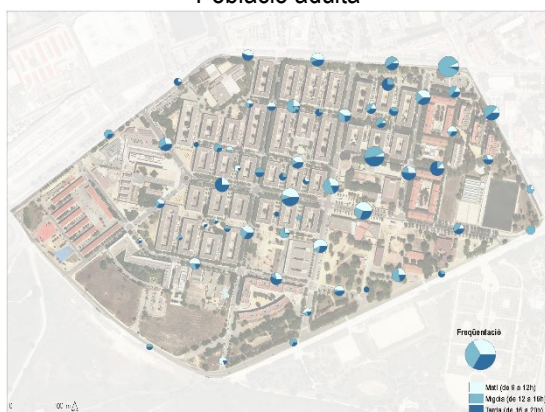
Jovenutut i adolescència

Població adulta

Gent gran

Distribució de la freqüentació segons horari i gran grup d'edat Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

El barri per a la vida quotidiana: pràctiques, discursos i característiques dels espais

A l'apartat anterior s'ha exposat la freqüentació global dels carrers i dels espais oberts del barri de Sant Cosme mostrant que són força utilitzats, si bé la intensitat i la forma de practicar-los varia entre els diferents perfils demogràfics, cadascun dels quals manté uns ritmes horaris i unes pautes d'ús distintes (més o menys dinàmiques).

Mitjançant l'examen de la freqüentació també s'han pogut constatar diferències territorials significatives. D'una banda, s'ha visualitzat la importància que tenen les places i els parcs en la vida diària dels infants (que en fa un ús dinàmic) i de la població jove (que en fa un ús més estàtic), així com la dels propis carrers. Aquests últims actuen en tant que espais de trànsit i de mobilitats, però també són l'escenari d'usos estàtics, sobretot entre la població adulta i més gran. D'altra banda, també s'ha pogut demostrar com els carrers i els espais entre edificis presentaven en conjunt una vitalitat molt menor que les zones centrals del barri, on s'ubiquen els equipaments educatius i els usos comercials. En alguns casos hom podria parlar d'infrautilització, com és el cas de les places interiors i entre edificis, com la de Ramon Codina o la d'Antonio Martín Sánchez.

En aquest apartat es fa un pas més, avançant en la concreció de les pautes de freqüentació del barri en funció de quatre activitats o pràctiques quotidianes: caminar, relacionar-se, jugar i fer esport. L'esdevenir diari fa territori, i aquesta producció social resulta de la interacció entre: l'espai construït (les coses materials que projectem, construïm i doten d'especificitat el territori), l'espai practicat (el producte del fer social en la nostra vida diària) i també l'espai experimentat (el conjunt d'emocions i de preferències a partir de les quals definim el nostre entorn i decidim com practicar-lo).

L'estudi de les pràctiques quotidianes a Sant Cosme s'ha de conformar a aquesta perspectiva i integrar aquests tres nivells d'anàlisi. Aquest tractament requereix de diferents fonts d'informació. Concretament s'utilitzaran: les fonts cartogràfiques i geogràfiques disponibles; els resultats de l'observació social sistemàtica que es va realitzar al barri per inventariar elements de l'entorn físic i les pràctiques d'ús a Sant Cosme; els resultats de les 66 entrevistes estructurades que es van realitzar per identificar i copsar l'opinió de la població resident sobre el seu barri.

Cadascuna de les quatre pràctiques proposades s'examinaran de forma desagregada, començant pels usos del barri relacionats amb la mobilitat (caminar i passejar), examinant després les pràctiques relacionals, per cloure amb el joc i la pràctica esportiva.

El barri per a desplaçar-se i per a passejar

Una de les funcions primàries dels espais urbans és facilitar la comunicació i la mobilitat. De fet, el 62,1% de les persones de les quals se n'ha registrat l'activitat estaven caminant en el moment de l'observació. Però si els carrers del barri conformen i s'integren en les principals infraestructures de la mobilitat a peu, els camins o els recorreguts que les persones trien per a desplaçar-se sovint indiquen que la fluïdesa i la rapidesa de pas no són els únics factors implicats en aquests desplaçaments. En efecte, és caminant que les persones entren en contacte amb el seu entorn físic; que tenen l'oportunitat de trobar-se i d'interactuar amb veïns i coneguts, pel que a les vies més transitades no és infreqüent topar-se amb persones que de sobte s'aturen enmig del trànsit per parlar. Fins i tot en ocasions el fet de deambular pel barri tot passejant pot ser un fi en ell mateix.

Caminar és per tant una pràctica que s'identifica amb les mobilitats obligades, i és també una activitat humana i recreativa amb efectes saludables sobre el benestar personal i la salut de la població. En aquest apartat s'examinaran aquestes dues vessants de les mobilitats a peu. A partir dels resultats de l'observació social sistemàtica es traçarà el mapa dels espais més utilitzats per caminar a Sant Cosme, identificant per on transcorren els principals recorreguts i les seves relacions amb la xarxa de carrers i de transports. Un cop analitzades aquestes qüestions s'abordarà l'ús que es fa del barri per al passeig, tot examinant quins espais identifica la població i considera que són els millors i els pitjors espais del barri per passejar, tot explorant els motius i les principals característiques d'aquests espais.

La mobilitat dels vianants

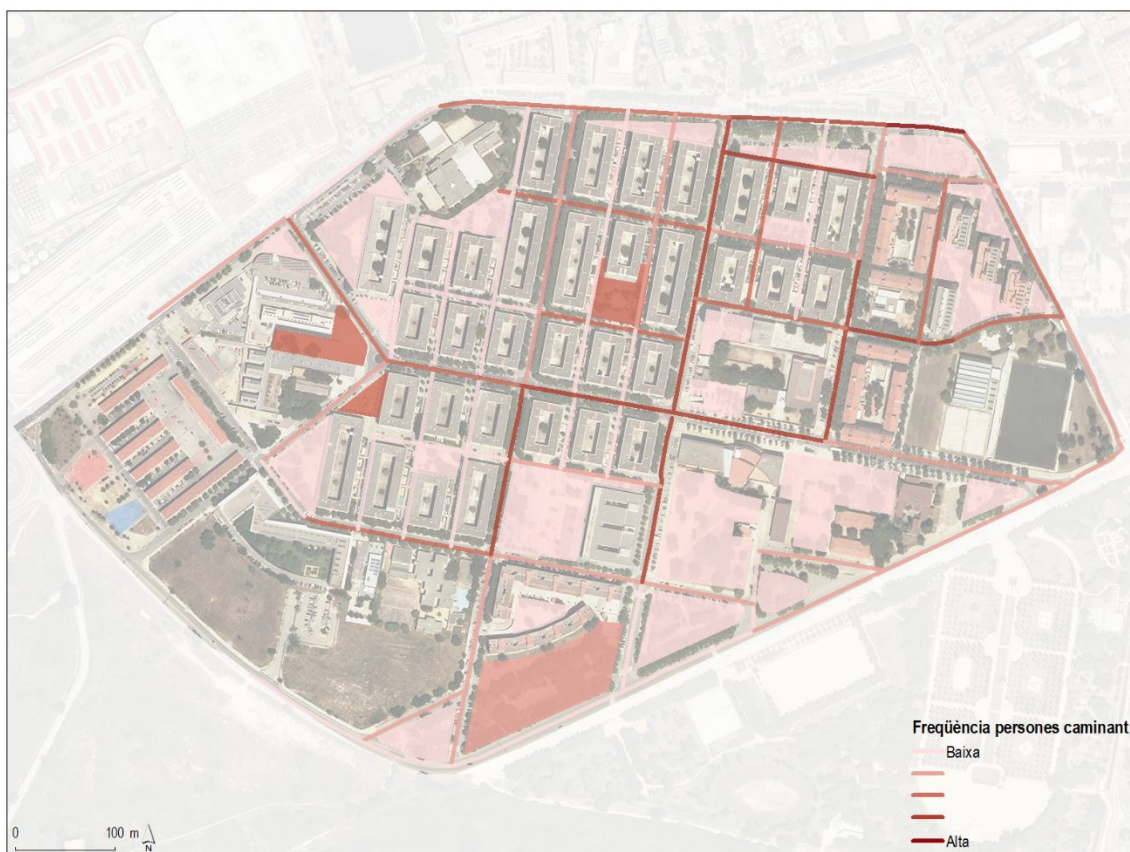
El recompte de persones que s'han vist caminant permet identificar quins són els espais del barri per on transita majoritàriament la població de Sant Cosme. Aquesta informació permet apreciar com s'articulen els principals recorreguts de la població i les connexions que s'estableixen amb les xarxes de mobilitat més àmplies, que fins i tot s'estenen més enllà del barri. Així:

- L'Avinguda Onze de Setembre és la via per on transita un major nombre de vianants, especialment en el tram que va del Carrer del Riu Xúquer a l'Avinguda del Remolar. L'anàlisi de la freqüentació i dels usos dinàmics de l'espai ja permetien entreveure la importància d'aquest tram de carrer, en tant que el principal punt de connexió amb la trama viària de la resta del Prat de Llobregat. Aquesta avinguda és perimetral i forma part de les vies de gran capacitat que delimita el perímetre del barri. Quant a l'accessibilitat per als vianants, s'ha de tenir en compte que el camí que aquests han de recórrer fins arribar als semàfors que permeten creuar l'avinguda està condicionat per la presència d'una de les grans àrees d'aparcament que estan situades a les afores del barri, incidint en el recorregut dels vianants, que no poden desplaçar-se en línia recta sinó vorejant aquesta zona.
- Atinent a la jerarquia viària, tant el Carrer del Riu Túrria com el del Riu Xúquer són les dues vies que estructuren les mobilitats del barri en el sentit que va de Nord a Sud. Tanmateix, atenent al volum de les mobilitats a peu, en la pràctica és el Riu Xúquer el carrer que es configura com una de les vies de comunicació més importants del barri. Si al Nord connecta amb l'Avinguda de l'Onze de Setembre i amb la resta de la ciutat, en el creuament amb el Carrer del Riu Llobregat se situen una parada de metro i d'autobús, des de les quals es pot accedir a la Ronda Sud i més enllà al Parc Nou.
- El Carrer del Riu Llobregat és un dels més freqüentats de Sant Cosme. Amb tot, si es considera la mobilitat a peu s'observa que és en la proximitat a les parades de metro i d'autobús que transiten un major número de persones. És interessant apreciar com aquestes mobilitats s'alimenten (i alimenten) els fluxos de persones a peu que s'arriben des de les zones adjacents, com per exemple el tram més meridional del carrer dels rius Anoia i Túrria.

- Al mapa següent també es pot apreciar una alta mobilitat a peu en els carrers del Riu Ebre i Guadalquivir, on se situen l'Escola Jaume Balmes, la Llar d'Infants Dumbo i el Centre Esportiu Municipal Julio Méndez.

Si fins ara s'ha vist com els recorreguts per on transiten la majoria de persones solen formar part de xarxes de mobilitat més àmplies i de connexió amb serveis i transports públics, en ocasions aquests trajectes no s'efectuen per carrers o avingudes sinó a través d'altres espais oberts que poden oferir una dreuera. Així, en el cas de Sant Cosme es pot apreciar un volum moderat de persones que en els seus desplaçaments a peu travessen per la plaça de l'Aigua i per la Plaça de la Remodelació. En aquests casos l'espai permet aquest ús i la circulació augmenta l'espai accessible des del carrer. Tanmateix, aquest ús no està previst en els descampats de la Ronda Sud a tocar del Parc Nou, i malgrat això algunes persones trien travessar-los en les seves anades i vingudes.

Finalment, destacar la baixa utilització habitual de la Ronda Sud i de l'Avinguda del Remolar com zones de pas. Més enllà dels dies de mercat, la baixa densitat residencial i la falta d'elements d'atracció motiven el baix volum de persones de pas.

Distribució de persones caminant a Sant Cosme. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

El barri per passejar

L'observació sistemàtica no permet discernir si les persones que caminen ho fan motivades per una activitat obligatòria (anar a la feina, a estudiar, a comprar, al metge,...) o si aquests desplaçaments responen a altres motivacions personals. És doncs a través d'altres tècniques, com entrevistes personals i en grup, que es poden concretar quins són els espais del barri que s'utilitzen habitualment per passejar, quins es procura no utilitzar (o s'usen a desgrat) i quines són les característiques que es consideren més significatives d'aquests espais.

Abans d'avançar en la identificació d'aquests espais i en la manera com es caracteritzen, cal considerar alguns aspectes en relació a la manera com les persones expressen i comuniquen el seu barri en el context d'una entrevista estructurada. A diferència d'altres tècniques d'anàlisi, les qualitatives permeten aproximar-se a la imatge que les persones s'han conformat del lloc on viuen, el que inclou la interpretació i l'organització de les seves sensacions pràctiques. Tanmateix, no tothom està igualment motivat o disposat a compartir i expressar aquests continguts, sobretot si són negatius.

Sant Cosme no és en aquest cas una excepció, i les 66 persones amb qui s'ha parlat estaven més disposades a expressar els aspectes positius del seu barri que no pas a desvetllar-ne els negatius. En efecte, mentre que el 94% de les persones entrevistades han referit el que per a elles és el millor espai per passejar del barri, només el 80% han expressat quin consideren el pitjor espai. El 20% ha decidit no citar-ne cap.

Una altra qüestió igualment rellevant té a veure amb la territorialització, ja que fins el 70% de les persones entrevistades han considerat que el millor lloc del barri per passejar era un espai fàcilment accessible, tanmateix situat fora dels seus límits administratius (un total de 39 persones han citat el Parc Nou i 6 la platja). En canvi, en referir-se al pitjor espai només 6 persones han citat llocs fora del barri.

A partir d'aquestes consideracions, plantejem una sèrie d'interrogants que vehicularan l'anàlisi. En primer lloc, quins s'identifiquen com els millors espais del barri per passejar i quins els pitjors. En segon lloc, quins atributs o característiques es destaquen d'aquests espais. En tercer lloc, que n'opina la població del seu encaix en el barri.

Els espais per passejar de Sant Cosme en l'experiència de les persones residents

Quan s'ha demanat a la població que identifiqui espais per passejar a Sant Cosme, el que s'ha pogut observar és que només el 24% de les persones entrevistades han concretat algun espai del barri que considerin apte o prou adequat per a aquesta pràctica. Concretament, dues persones han fet una referència a tot el barri com un lloc adequat per passejar; 4 persones més han citat de manera genèrica els carrers i les places com bons espais pel passeig. En canvi, només el 15% de les persones han sabut (o han volgut) concretar algun dels espais quotidians del barri com a prou bons per a passejar, mentre que la majoria (el 70%) ha mencionat algun lloc proper, però al que cal arribar-s'hi expressament.

En general el barri en que es viu i que s'experimenta cada dia no es percep com adequat pel passeig s'evidencia sobretot en parlar del pitjor espai per a aquesta pràctica. Sota aquest supòsit, només l'11% de les persones entrevistades han optat per referir algun lloc de fora del barri. La majoria sí que han al·ludit directament al barri i als seus carrers com mals llocs per a passejar, arribant al 50% les persones que n'han referit algun espai concret de Sant Cosme.

Pel que fa als que s'han considerat els millors espais de Sant Cosme per passejar, els dos llocs més citats estan ubicats fora dels límits administratius del barri: el Parc Nou (39 referències) i la Platja (6 referències).

- En relació a les platges, allò que més es destaca és el seu valor natural.
- Pel que fa al Parc Nou, aquesta infraestructura metropolitana està ubicada en el sòl contigu al barri per la seva façana sud, al costat de la carretera d'accés a la platja. D'acord amb el que es pot saber a partir de la pròpia guia del parc elaborada per l'Àrea Metropolitana de Barcelona, la seva història està estretament vinculada a la del barri de Sant Cosme i a la seva proximitat a l'aeroport, respecte del qual conforma una pantalla protectora. Des de que es decidí la seva construcció l'any 1983, el parc ha estat sotmès a diverses reformes i obres de millora orientades a crear un àrea de lleure i parc entre el nucli urbà i la terminal, de forma que aquesta ofereixi una imatge agradable als seus usuaris concordant amb els alts volums (2001⁴).

El parc ocupa actualment una superfície de 14,5 ha distribuïdes en una peça de forma triangular que inclou dues zones d'usos i característiques naturals diferents, així com diverses dotacions i serveis, entre els quals equipaments infantils, esportius, àrea de pícnic, lavabos i bar⁵. Entre les principals característiques que les persones entrevistades han destacat d'aquest espai estan: el seu valor natural i ecològic (19 persones), l'adequació del seu mobiliari a les pràctiques habituals que allà s'hi donen, especialment en relació als jocs infantils i la presència de llocs per seure (15). També s'aprecien les seves dimensions (9) doncs l'espai ampli permet la coexistència de diferents usuaris sense que això comprometi la tranquil·litat (5).

Dintre dels límits del barri, entre els espais que s'han considerat els millors per passejar estan el Carrer del Riu Llobregat (5), així com les places de l'Amistat (3) i de la Remodelació (2). En relació a aquests espais, del primer es destaca com un element positiu la presència de botigues i de serveis que motiven la freqüentació. Aquest últim és també el principal element que es destaca com a positiu de la Plaça de l'Amistat, mentre que de la Plaça de la Remodelació el que més se'n valora és la tranquil·litat.

Quant als pitjors llocs del barri per a realitzar aquesta activitat han arribat a les 17 persones han referit els *Pisos Blancs* (són el 26,6% de les que es van entrevistar). Entre els motius, han estat fins a 13 les referències referides a dificultats i a problemes en les relacions interpersonals, fins i tot amb temor per la pròpia seguretat. Algunes persones han estat més explícites, indicant el consum d'alcohol i de drogues així com problemes de manteniment de l'espai com els principals elements per evitar la utilitzar aquesta zona pel passeig.

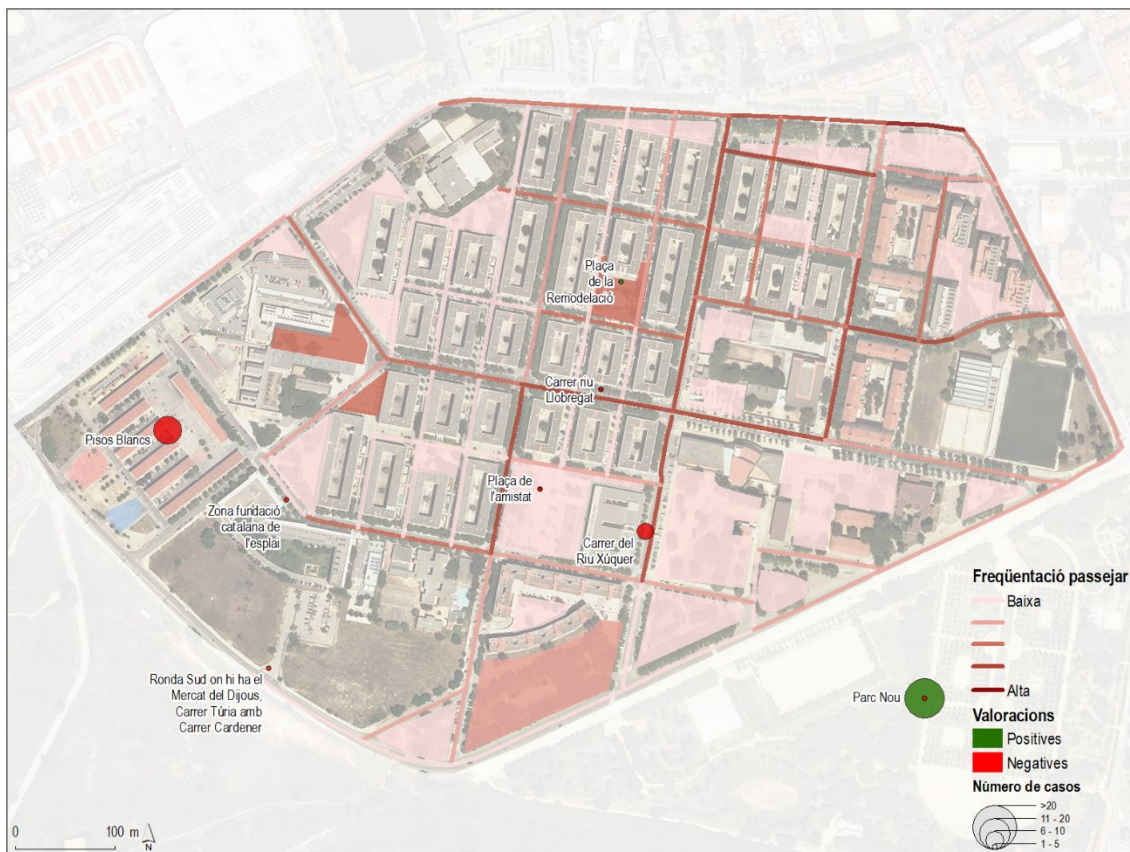
En segon lloc, han arribat a 8 les persones que han citat el Carrer del Riu Xúquer com un dels pitjors espais del barri per passejar. Malgrat s'ha pogut constatar que aquesta via és un dels principals eixos de les mobilitats a peu del barri, hi ha consens en assenyalar que la zona ofereix pocs atractiu per al passeig.

Finalment, dos apunts que resulten d'una lectura qualitativa de les dades més que no pas quantitativa. El primer d'ells està en relació amb els horaris, i resulta de comprovar que aquelles persones que han considerat el barri (tot el barri) com un mal lloc per passejar, han referit específicament el seu ambient a la nit. L'anterior també s'aplica a les persones que han citat el Parc Nou, doncs el motiu que ha generat aquesta apreciació resulta del temor als robatoris a la nit.

El segon apunt té relació amb les persones que han citat la Ronda Sud com el pitjor espai per passejar. En aquest cas s'hi referien problemes d'adequació de l'espai per caminar, sobretot per la falta de passos de vianants i altres problemes d'accessibilitat. Efectivament, en l'observació sistemàtica també s'ha pogut comprovar com les persones que hi transiten sovint havien de desplaçar-se pels descampats per travessar el carrer.

⁴.- 1997 / 002037 / M. Modificació puntual del sistema aeroportuari del Pla general metropolità.

⁵.- AMB. Web de consulta de parcs. Consultat a: <http://www.amb.cat/ca/web/territori/espai-public/parcs/consulta-de-parcs>

Distribució de persones caminant a Sant Cosme i identificació dels que es consideren els millors i els pitjors espais. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica i entrevistes a la població resident.

Un cop que s'han identificat i que s'han descrit els que en la seva experiència són els millors i els pitjors espais del barri per passejar, se'ls ha fet una bateria de preguntes orientades a conèixer com perceben l'encaix d'aquests espais en el marc de la vida diària al barri.

- Pel que fa als que s'han citat com els millors llocs del barri per passejar, la majoria de persones entrevistades consideren que són espais prou coneguts per tothom del barri, que estan ben comunicats (87,9%) i en general són confortables (80,3%). Amb tot, malgrat són espais freqüentats i animats (86,4%), no sempre se'ls considera segurs (72,7%).
- Els pitjors espais també són coneguts per tothom (63,6%), si bé no són gaire accessibles (només el 54,5% els considera ben comunicats). Són poques les persones que hagin citat un espai que han significat com el pitjor per passejar i que el considerin confortable (22,7%) o segur (13,6%). Ja sigui perquè no s'hi va o perquè s'eviten, l'animació és baixa (33,3%).
- La cartografia dels millors i dels pitjors espais per passejar no resulta només de relacions merament urbanístiques sinó també socials, en relació a la gent que els usa. Les persones consideren que els millors espais per passejar són aquells que utilitzen (o que poden ser utilitzats) per persones de totes les edats (93,3%), arribades des del propi barri com des de fora (67,6%). En el cas de Sant Cosme, en canvi, els pitjors espais per passejar no només són els més perifèrics sinó aquells on hi viu l'altre" problematitzat: gent que viu allà o a prop d'allà (59,3%), sobretot els segments de la població jove (36,2%).

	Millor	Pitjor
Conegut	87,9%	63,6%
Ben comunicat	87,9%	54,5%
Animat	86,4%	33,3%
Confortable	80,3%	22,7%
Segur	72,7%	13,6%
Gent de totes les edats	93,3%	59,6%
Sobretot nens i nenes	1,7%	2,1%
Sobretot la gent jove	1,7%	36,2%
Sobretot la gent gran	3,3%	2,1%
Gent que viu allà o a prop d'allà	17,6%	59,3%
Tant gent del barri com de fora	67,6%	7,4%
Gent de fora del barri	14,7%	33,3%

Opinió sobre l'encaix dels millors i dels pitjors espais per passejar a Sant Cosme Font: IERMB, a partir d'entrevistes a la població resident

El barri per a l'estada i per a la relació

Una de les qüestions rellevants per a la investigació sobre la vida urbana és si les ciutats i els barris es configuren com espais adequats com per a que la població pugui satisfer les seves necessitats de sociabilitat. Així, si bé els ritmes de la vida quotidiana sovint fan que una part de la població estableixi els vincles socials més profunds en entorns privats o institucionalitzats (la feina, l'institut o l'escola,...), això no pot fer oblidar que la pròpia vida urbana és compacta i densa, generant que les persones hagin d'interaccionar necessàriament entre elles, ja sigui als portals dels edificis, als carrers o a les botigues i els equipaments més propers del lloc on viuen.

Així doncs, amb independència de quina sigui la profunditat del vincle que resulta d'aquesta vida mòbil i interactiva, l'espai urbà és sempre un lloc de trobada i de contacte social. Aquestes interaccions en públic són una experiència social significativa a través de les quals es pot arribar a desenvolupar un sentit de familiaritat amb el territori i pal·liatiu de les situacions d'aïllament i de solitud.

Des d'una perspectiva relacional els carrers, les places, els parcs, les botigues i els equipaments del barri són espais de pas, de consum, de participació i també, sobretot, de trobada. En aquest apartat es tractarà de quantificar la pràctica relacional a Sant Cosme, d'identificar els espais habituals de trobada i de conèixer el discurs de la població, tot plegat per examinar si hi ha marge de millora per ampliar el potencial del barri per al seu ús relacional.

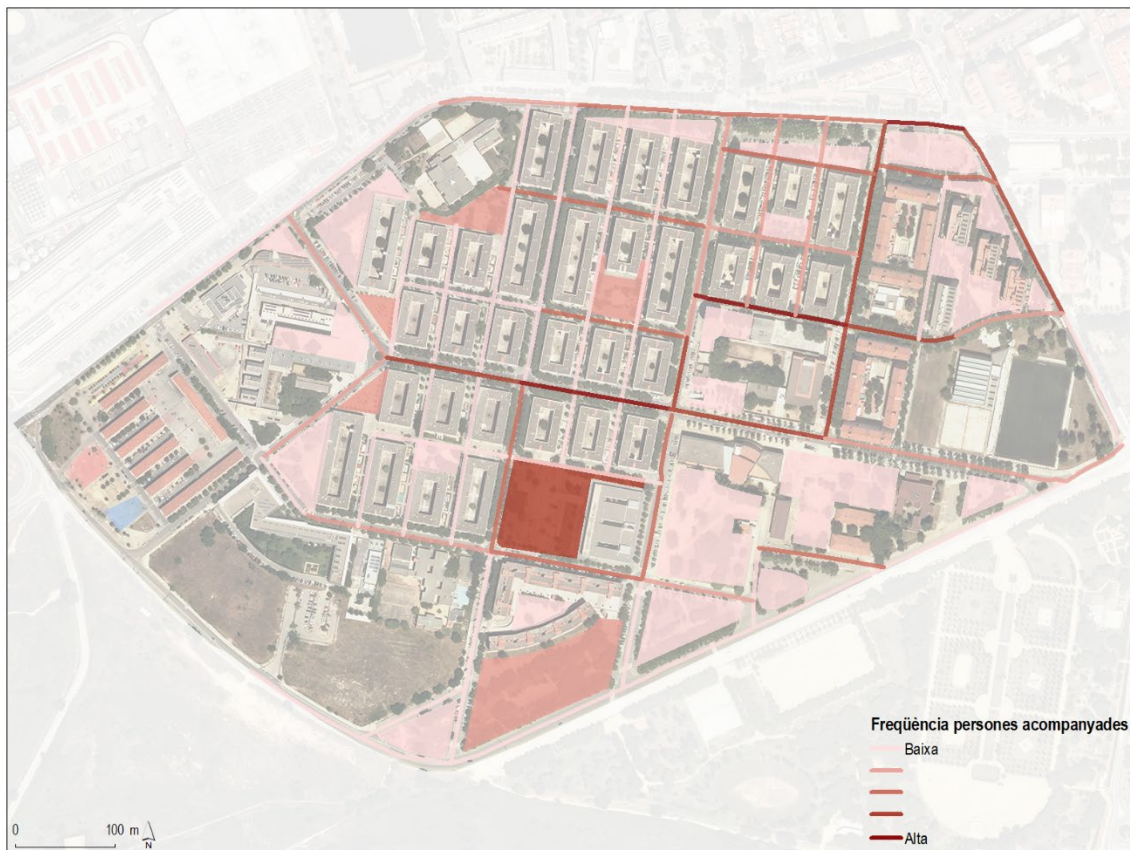
En primer lloc s'examinaran les pràctiques relacionals al barri, examinant quins són els patrons d'interacció més habituals. En aquest cas, la font d'informació principal són els resultats de les observacions socials sistemàtiques i l'indicador principal el recompte de persones que en el moment de l'observació estaven en companyia de com a mínim una altra persona. En segon lloc, s'examinarà l'opinió de la població resident sobre quins consideren que són els millors i els pitjors espais per a trobar-se amb les amistats o amb el veïnat i una exploració dels motius que els han portat a definir-los com un bon o com un mal espai de relació.

Les pràctiques relacionals observades a Sant Cosme

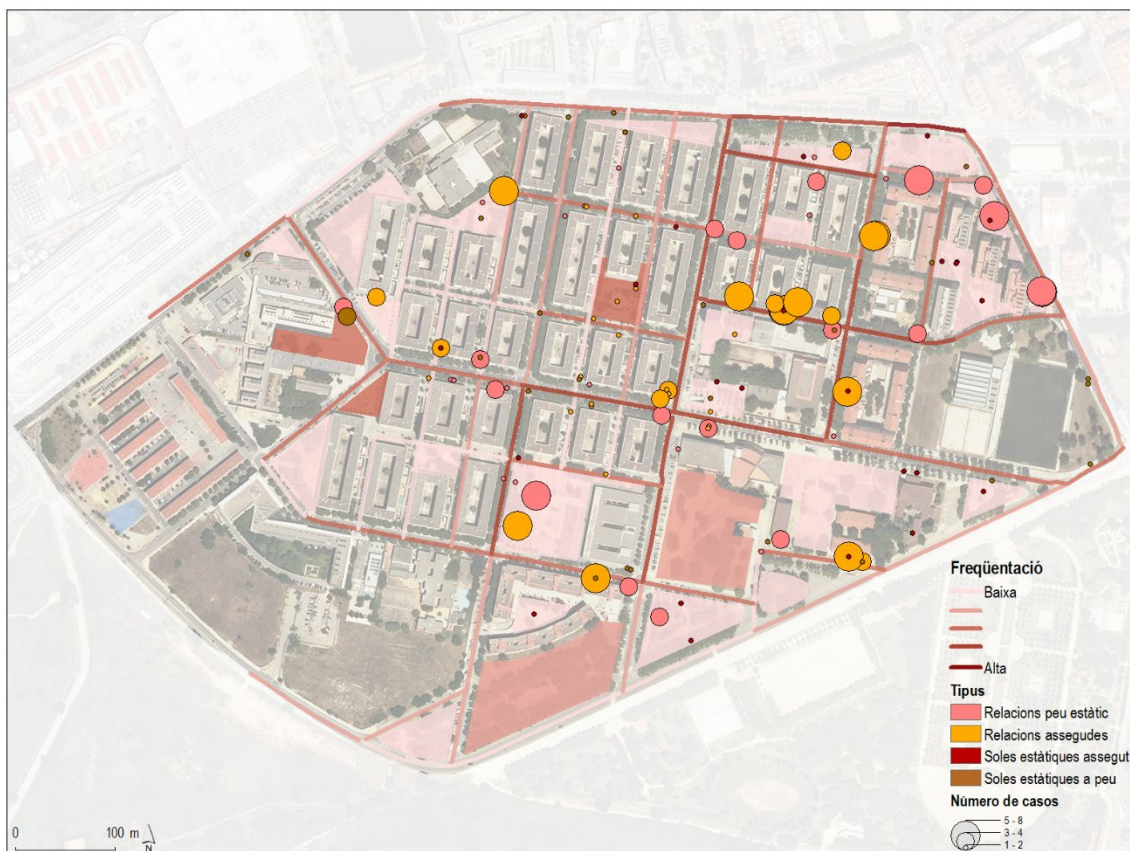
De les 1.008 persones que estaven utilitzant el barri en el moment de l'observació, arriben a 742 les que estaven en companyia de, com a mínim, una altra persona. Són el 74% del total, una xifra que permet afirmar la gran rellevància que tenen les relacions quotidianes en la vida de les persones, així com la necessitat de dotar els barris amb espais adequats on es puguin desenvolupar aquestes pràctiques de sociabilitat.

En el mapa que representa gràficament com es distribueixen territorialment les pràctiques relacionals dins els límits administratius del barri. Atès que és tracta d'una pràctica social molt estesa, es pot apreciar com el mapa relacional de Sant Cosme coincideix en gran part amb el mapa de la freqüentació. En conseqüència, les zones on s'han observat més persones interactuant són el Carrer del Riu Llobregat, l'Avinguda Onze de Setembre, així com als carrers dels rius Guadalquivir i Ebre.

Les places i els parcs urbans són importants punts de trobada i de reunió. En el cas de Sant Cosme, la freqüència de persones relacionant-se també és elevada a gairebé totes les seves places: la de l'Amistat, de la Remodelació, d'Orcasitas i a la Plaça de l'Aigua. Altres espais com la Plaça del Passeig Ramon Codina o el parc infantil al costat del Jaume Balmes tenen en canvi un menor ús relacional.

Distribució de les persones en situació d'interacció a Sant Cosme. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

Distribució de les persones en situació d'interacció a Sant Cosme segons la seva mobilitat. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

En observar les pautes d'interacció en públic tal i com es produeixen a Sant Cosme, es poden apreciar diferents pràctiques i comportaments relacionals, cadascun dels quals amb uns perfils, uns espais i uns horaris diferenciats. Comencem per observar en primer lloc, que el major volum de situacions d'interacció que s'han observat en els límits del barri han passat als carrers (el 88,3%) i que només l'11,7% han tingut per escenari un lloc d'estada. En segon lloc, les pràctiques relacionals acompanyen els usos dinàmics de l'espai (62,3%) i són menys freqüents les activitats relacionals estàtiques (37,7%).

De l'anterior es desprèn que la majoria de les interaccions socials es produeixen a Sant Cosme en moviment. I és per aquest motiu que se'n distingiran tres tipus de patrons relacionals. El primer d'ells fa referència a les interaccions socials que es produeixen mentre les persones es desplacen caminant pel barri. Se seguirà per aquelles situacions on diverses persones conversen entre elles mentre s'estan dretes. En tercer lloc, s'analitzaran aquelles pautes d'interacció on les persones interaccionen mentre s'estan assegudes. És aquesta darrera situació la que respon a una activitat planificada i és, per tant, indicativa de quins són els llocs més habituals de trobada i de reunió.

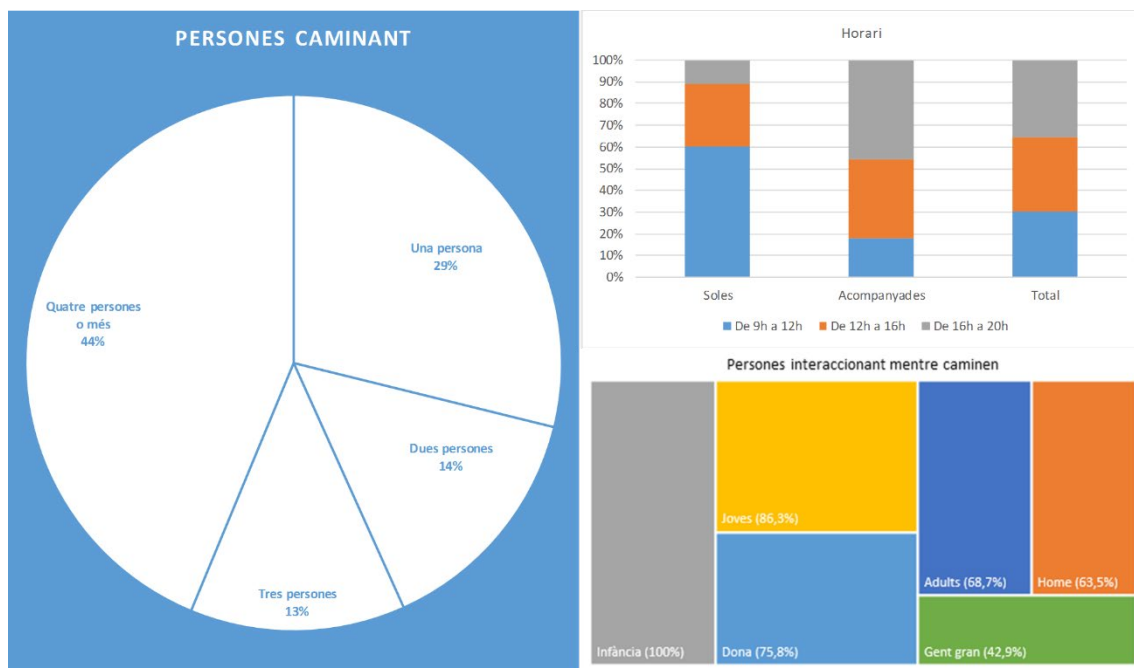
a) Caminar és una pràctica relacional

La vida pública a Sant Cosme té un caràcter eminentment relacional, motiu pel qual el mapa de les interaccions entre la gent que conversa mentre camina coincideix necessàriament amb el dels fluxos de la mobilitat a peu. Així doncs, ja s'ha vist que l'Avinguda de l'Onze de Setembre, els carrers al voltant dels centres educatius i del poliesportiu, així com les places de l'Aigua i del Remolar eren les més transitades; aquests són també els llocs on són més freqüents les relacions interpersonals entre les persones que estan de pas.

Però més enllà de l'interès geogràfic que tenen aquestes informacions, resulta rellevant observar el que aquestes dades palesen i és que, de totes les persones que s'han vist transitant a peu per Sant Cosme, únicament el 28,8% caminaven soles mentre que la gran majoria estaven acompanyades (el 71,2%). Concretament, el 14,4% del total de persones que s'han vist caminant ho feien en companyia d'una altra persona, el 13% eren grups de 3 persones i el 43,8% en grups de 4 persones o més. La quantitat, però sobretot la grandària d'aquests grups és un altre indicador que se suma per informar de la densa xarxa relacional existent al barri.

L'horari també és en aquest cas rellevant, perquè és durant el matí i el migdia que s'han vist més persones soles caminant. En canvi la tarda és moment de relació, doncs és quan els carrers de Sant Cosme s'omplen i esdevenen lloc de trobada per als seus habitants. És llavors que es veu com pràcticament tothom va d'un lloc a un altre del barri, desplaçant-se en parelles o en grups.

Pel que fa al perfil d'aquestes persones, aquesta pauta de relacions és la que caracteritza de manera típica els desplaçaments a peu durant la infància (totes les nenes i els nens que es van veure caminant pel barri estaven acompanyats). Allà també es pot veure com la propensió a desplaçar-se en grup és major entre els perfils de població jove (86,3%) que entre la població adulta (68,7%) i, sobretot, que entre la gent de més edat (42,9%). També el gènere influeix, sent més probable que les dones camininin acompanyades (75,8%) que no pas els homes (63,5%).

Perfil de les persones interaccionant mentre caminen. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

b) Relacionant-se dretes

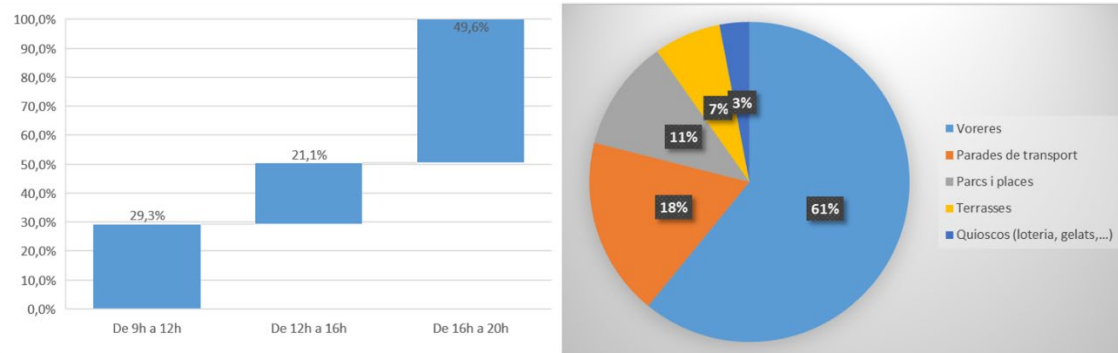
A Sant Cosme la xarxa relacional és densa, un fet que s'expressa territorialment en la visibilitat i en la quantitat d'aquests grups de persones que es veuen socialitzant mentre caminen pel barri. Atès que aquesta pauta d'interacció està tan estesa i que el barri és relativament petit, també és freqüent observar com de tant en tant es conformen petits grups de persones que s'aturen un moment a xerrar entre elles, o que es detenen a conversar amb les persones conegudes que es van trobant en el seu camí.

La rellevància d'aquestes pràctiques ambulatories no rau només en el fet que doten de contingut relacional a les situacions de mobilitat habitual que es produeixen al barri, sinó sobretot en què aquestes manifestacions de la vida social contribueixen a modificar momentàniament el caràcter funcional dels seus carrers i zones de pas. En efecte, sostraint-se dels fluxos del trànsit i de les mobilitats habituals, les persones s'agrupen premeditada o involuntàriament per tal de conversar, transformant amb aquesta pràctica els espais del barri en llocs de trobada i de reunió temporal. Es tracta de petites reunions públiques que generen configuracions socials momentànies i tremendament làbils, tanmateix des dels estudis de William H. Whyte (1980) sabem que no es distribueixen de manera casual en el territori sinó que aquestes agrupacions són més freqüents i solen gravitar al voltant d'unes poques localitzacions urbanes que és convenient analitzar.

Per tal de mesurar la freqüència d'aquestes interaccions no planificades i d'identificar aquests espais de reunió informal, durant l'observació s'ha fet recompte de totes aquelles persones que estaven conversant amb algú altre mentre s'estaven quietes de peu. Els resultats han entregat un còmput total de 133 persones, d'on resulta que aquestes interaccions impliquen el 17,9% de les expressions de sociabilitat pública registrades a Sant Cosme.

D'acord amb les dades de l'observació, aquestes interaccions no planejades són freqüents al matí (29,3%) si bé són més nombroses durant la tarda (49,6%), car és aleshores que es constata una major freqüentació al barri. Sobre les característiques dels espais on es produeixen aquestes relacions, els resultats mostren que l'escenari principal d'aquestes pautes d'interacció són les voreres dels carrers (60,9%) més que no pas les places (11,3%). També es veu com aquestes pràctiques relacionals

s'articulen i troben suport material en les parades de transport (18%), en les terrasses (6,8%) i, en menor mesura, en els quioscos ubicats a peu de carrer (3,0%).

Horari i localització. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

A continuació passem a descriure com es distribueixen territorialment aquestes interaccions. En primer lloc, allà es pot constatar com aquestes pautes de relació social es donen sovint mentre les persones van i venen des del Prat, travessant a peu per l'Avinguda de l'Onze de Setembre. D'acord amb aquestes mateixes dades, aquestes situacions relacionals són freqüents i es produeixen durant tot el dia al Carrer del Riu Llobregat entre les persones que o bé s'aturen a les voreres mentre estan de pas o de compres, bé perquè conversen mentre esperen l'autobús a la parada. La influència que exerceixen les parades de transport públic i com aquestes proporcionen una oportunitat per a les interaccions socials també es palesa clarament a l'Avinguda del Remolar.

Un altre punt on es produeix aquest tipus de trobada són les terrasses dels bars situades als carrers del Riu Ebre i del Riu Guadalquivir, sobretot pel matí, després de deixar els nens i les nenes a la guarderia o a l'escola, o de pas cap al centre esportiu. Aquestes situacions d'interacció també són freqüents a la Plaça de l'Amistat i en els seus accessos a través del Passatge Josep Nicolau, especialment durant la tarda.

c) Seure en públic

Les pròpies vicissituds i la història del barri van condicionar-ne les prioritats urbanístiques al voltant de l'edificació d'habitatges salubres i una dotació adequada de serveis. L'objectiu era que la pròpia edificació modulés i configurés els espais lliures resultants, reforçant únicament el carrer central del riu Llobregat com a eix principal del barri i esperant aconseguir així una adequada intensitat d'ús urbà. Així doncs, malgrat en l'actualitat el barri compta amb diverses places i altres espais prou amples com per a facilitar-ne la reunió i la trobada col·lectiva, aquests espais no s'acompanyen d'activitats de suport o d'elements de centralitat que atreguin a la gent, tota vegada que la seva distància funcional respecte dels habitatges no ofereix una graduació suficient de la privacitat.

L'observació ha permès constatar que la majoria de les pràctiques relacionals al barri s'articulen a través de la mobilitat a peu, en canvi no s'ha pogut detectar un espai on les persones interaccionin mentre romanen assegudes durant un període raonable de temps. En efecte, al mapa sobre les pràctiques relacionals pot apreciar com la majoria de les persones que romanen assegudes mentre es relacionen són sobretot aquelles que s'estan a les terrasses dels bars, especialment les ubicades als carrers dels rius Guadalquivir, Ebre i Tordera, així com a la cantonada que conformen els carrers dels rius Llobregat i Xúquer.

L'ús dels parcs i de les places del barri per a la pràctica relacional és limitat, sent les places de l'Amistat i d'Orcasitas els llocs on s'ha registrat un major nombre de persones relacionant-se mentre utilitzaven els seus bancs i seients.

Els espais per relacionar-se de Sant Cosme en l'experiència de les persones residents

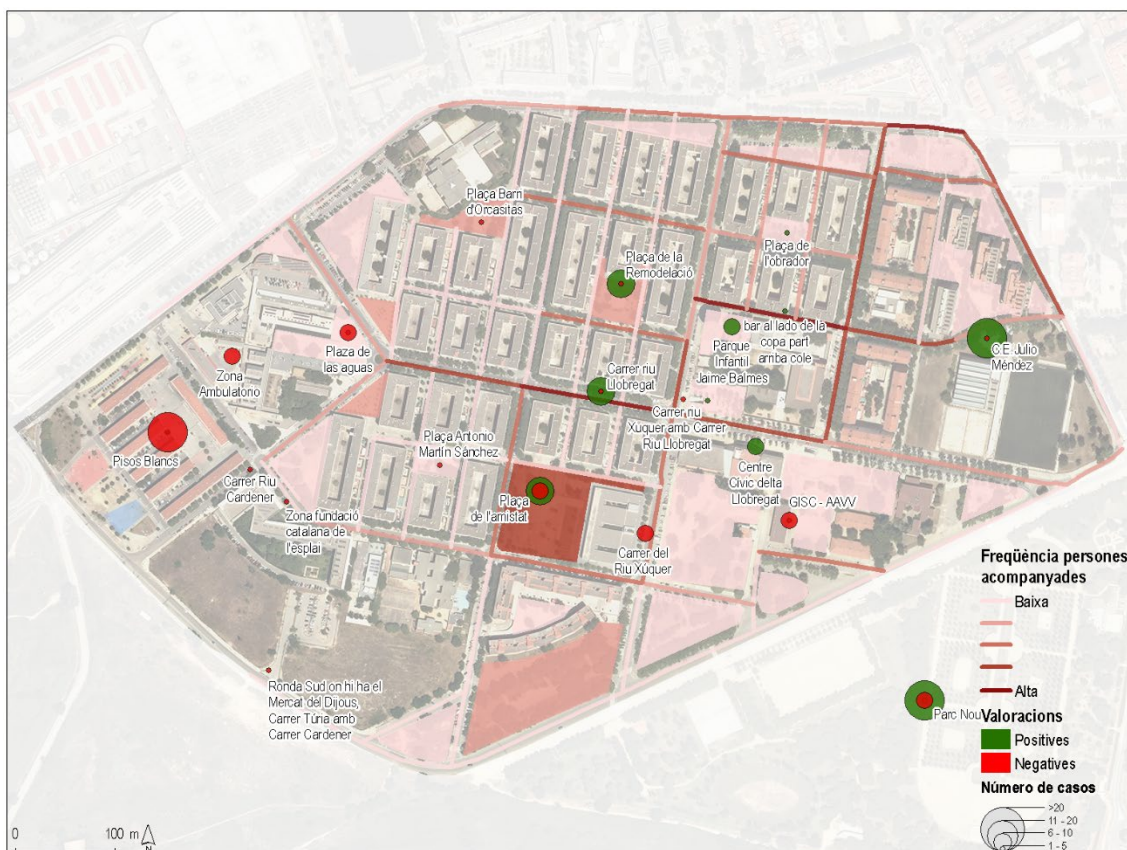
L'observació de les pràctiques relacionals es complementa en aquest estudi a través d'entrevistes estructurades a la població. S'ha parlat amb 66 persones de diferents sexes i edats, tot demanant-les quins són al seu parer el millor i el pitjor espai del barri per a trobar-se i per passar temps en companyia.

Anteriorment s'ha vist que quan referien el millor lloc del barri per passejar, el 59% d'aquestes persones identificaven el Parc Nou com l'espai més adequat per a aquesta pràctica. També l'han citat com el millor lloc per a l'estada un total d'11 persones, és a dir, el 16,7% de totes les entrevistades. Així doncs, a diferència del que succeeix amb el passeig, la majoria d'aquestes persones consideren que entre els límits del barri hi ha espais que són adequats per a trobar-se i per a passar temps relacionant-se. D'aquestes, el 47% ha referit algun espai urbà com el millor espai de trobada (un carrer o una plaça), mentre que el 24,2% ha identificat algun equipament. Més concretament:

- Malgrat el Parc Nou està ubicat fora dels límits administratius, anteriorment s'ha vist com la seva proximitat i la seva pròpia història el configuren com un espai significatiu i integrat en el dia a dia de Sant Cosme, fins el punt que 11 persones l'han referit com el millor espai de trobada. Examinant els elements que s'han ressaltat més d'aquest espai, el que resulta és un discurs que en destaca per sobre de tot l'adequació del seu mobiliari (4), la presència d'arbres i de plantes així com la grandària de l'espai, la qual ofereix possibilitat per a la coexistència de diferents usos, sense que es pertorbi la tranquil·litat (2 cites cadascuna).
- Pel que fa als espais urbans ubicats al barri, el major nombre de referències han estat per a la Plaça de l'Amistat (11 persones) i de la Remodelació (8). També s'ha considerat el Carrer del Riu Llobregat entre els millors espais de trobada (8).
 - Allò que més es destaca de la Plaça de l'Amistat és sobretot l'adequació del seu mobiliari, on tenen un paper molt significatiu els bancs i el mobiliari infantil (4). Resseguint els elements que més s'han citat, resulta una descripció de l'espai d'on sobresurt la pròpia configuració de la plaça (oberta i amb verd urbà), però sobretot el fet que malgrat ser un espai freqüentat (2), és també prou espaiós (2) com per a permetre diferents usos sense que aquests es molestin (4). No obstant el que s'acaba de dir, dues persones també l'han citat entre els pitjors llocs d'estada del barri, ambdues referint conflictes puntuals que menen a un nivell de seguretat que es jutja insuficient en aquest espai.
 - La Plaça de la Remodelació també està entre els que es consideren els millors de trobada del barri, tota vegada que hi ha un ampli consens en els motius que sustenten aquesta consideració. D'una banda, la distància i el fet que és un lloc molt proper (7 referències). De l'altra, el fet que allà hi ha bancs per seure (6 referències). Aquest espai emergeix per tant com un espai per al descans per a les persones que estan de pas.
 - En tercer lloc, també han estat 8 les persones que han referit el Carrer del Riu Llobregat com el millor espai del barri per a la trobada i per a la relació. Aquesta opinió se sustenta en tres elements: la seva centralitat geogràfica, que l'estructura com un carrer accessible i proper (4); la presència de botigues i de serveis que el configuren com un eix de polaritat (3) i motiva la freqüentació (3). En definitiva, és defineix com un dels millors llocs de trobada no tant pel seu potencial d'ús com lloc d'estada, sinó perquè és el lloc del barri on és més probable trobar-se amb les amistats o les persones conegudes.

- Els equipaments públics i l'associacionisme són importants operadors que, contribueixen a organitzar i proposen activitats per omplir el temps de lleure. En el transcurs de les entrevistes estructurades se n'ha ressaltat el valor veïnal com espais de trobada i de relació tant del Centre Cívic (6), com de l'esplai infantil (GISC) i l'Associació de veïns (4), així com del Complex Esportiu Municipal Julio Méndez (4).

L'anterior pel que fa als millors espais de trobada, pel que fa als que es consideren els pitjors, es constata novament l'habitual resistència a parlar-ne. El 21,9% de les persones entrevistades no ha volgut o no ha sabut especificar-ne cap. Entre les persones que sí han concretat algun espai, la majoria han citat els Pisos Blancs com el pitjor lloc de reunió del barri (33%), confirmant la rellevància d'aquesta àrea en la vida quotidiana i en la imatge que les persones tenen del barri. Els elements que se'n destaquen són els mateixos que es referien quan es parlava d'aquesta part del barri com el pitjor espai per caminar: les relacions interpersonals i els conflictes, la presència d'elements urbans descuidats o fets malbé, el que en conjunt resulta que aquesta àrea es visqui amb inseguretat.

Quant al lloc que es considera que ocupen aquests espais en la vida del barri, es pot apreciar com la majoria de les persones entrevistades estimen que els millors espais de relació del barri estan en general ben comunicats (89,4%), són confortables i animats (87,9%) així com prou coneguts per tothom al barri (86,4%). Fins i tot també algunes persones de fora del barri els coneixen i els utilitzen (57,6%). Tanmateix només el 54,5% els considera prou segurs.

Ja s'ha vist com la sensació d'inseguretat està entre els principals motius que han portat a definir alguns espais del barri com mals llocs de trobada. Aquests són bastant coneguts (63,6%) i relativament ben comunicats (45,5%). Però malgrat són accessibles no es consideren confortables (21,2%) ni segurs (18,25). Ja sigui perquè s'eviten o senzillament no hi ha interès en anar-hi, aquests espais tenen un grau molt baix d'animació (15,2%), sent que els utilitzen majoritàriament les persones que viuen a prop (65,7%).

	Millor	Pitjor
Conegut	86,4%	63,6%
Ben comunicat	89,4%	45,5%
Animat	87,9%	21,2%
Confortable	87,9%	15,2%
Segur	54,5%	18,2%
Gent de totes les edats	86,4%	73,3%
Sobretot nens i nenes	3,4%	13,3%
Sobretot la gent jove	1,7%	8,9%
Sobretot la gent gran	8,5%	4,4%
Gent que viu allà o a prop d'allà	30,3%	65,7%
Tant gent del barri com de fora	9,1%	8,6%
Gent de fora del barri	57,6%	20,0%

Opinió sobre l'encaix dels millors i dels pitjors espais de relació a Sant Cosme Font: IERMB, a partir d'entrevistes a la població resident

El barri com espai de joc

Es sabut que els infants donen vida als barris, a les ciutats i als pobles. Dit això, cal recordar que viure el carrer i jugar solen ser les activitats més habituals que practiquen els infants fora de l'escola, i poder-ho fer a l'aire lliure i de manera espontània suposa, per tant, un indicador de riquesa i de vitalitat de l'espai urbà. Com en els casos anteriors, l'estudi d'aquesta pràctica social es realitzarà examinant les informacions obtingudes a partir de l'observació sistemàtica del barri i de les entrevistes estructurades a la població.

El barri i el joc infantil a Sant Cosme

Mentre que caminar i trobar-se amb altres persones són pràctiques habituals que atenyen a la majoria de la població, en canvi jugar en públic és una pràctica que ateny a un segment demogràfic menys nombrós. En efecte, durant el període d'observació únicament s'han comptabilitzat 82 nenes i nenes a Sant Cosme, el que suposa el 8,1% de totes les persones que s'han vist utilitzant el barri. Val a dir la majoria d'aquests infants estaven de pas (el 82,9%) i només el 8,5% jugaven. És per aquest motiu que en els mapes, més que les xifres absolutes, s'ha optat per representar aquells espais on ha s'ha observat aquesta pràctica. Són: la zona de jocs infantils ubicada al carrer del Riu Guadalquivir, al costat de l'Escola Jaume Balmes, la Plaça de l'Amistat i la zona de jocs infantils que està a la zona entre edificis del carrer del Riu Túrria.

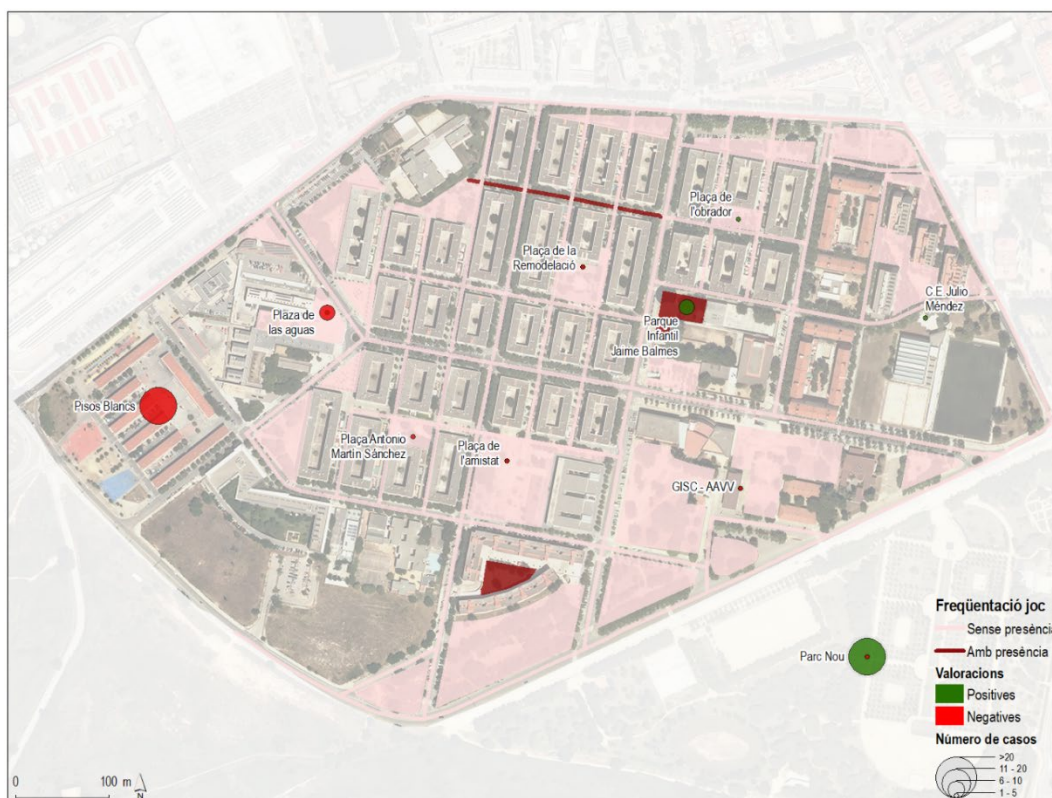
Els espais per jugar de Sant Cosme en l'experiència de les persones residents

Les respostes de la població sobre els que considera els millors espais del barri per al joc infantil expliquen en part els motius de la baixa presència del joc infantil al barri. En opinió de les persones entrevistades el millor lloc per jugar és el Parc Nou (59,1%). En segon lloc es refereix la zona de jocs infantils del carrer Guadalquivir (6 referències). En tercer lloc, malgrat durant l'observació no s'ha pogut presenciar aquest ús, també s'han referit la Plaça de la Remodelació, la Plaça de l'Amistat i la de l'Obrador com bons espais del barri, adequats per al joc infantil. En quant als elements que han motivat la consideració d'aquests espais:

- Del Parc Nou es valoren sobretot la disponibilitat i l'adequació del mobiliari (22), el qual no només inclou àrees específiques per al joc infantil, sinó també altres elements que permeten fer esport (bicicleta, futbol,...) o, com els lavabos, passar estones llargues. L'entorn natural (13) i les dimensions del parc (11) afegeixen valor a aquest espai, especialment perquè permeten la diversitat de pràctiques, sense que aquestes interfereixin entre sí (6).
- De les places del barri allò que se'n destaca és sobretot la presència de jocs infantils i la seva ubicació propera a l'interior del barri.

El caràcter conflictiu i la inseguretat tornen a ser els motius principals pels quals les persones consideren que la zona dels Pisos Blancs és el pitjor espai per jugar al barri (27 referències). Més enllà d'aquesta zona, també s'han identificat la Plaça de l'Aigua (8) i la Plaça d'Antonio Martín Sánchez (4) com espais problemàtics pel joc: el primer perquè és una superfície pavimentada de ciment que no estimula a la infància a anar-hi a jugar. En el segon cas el motiu és es considera que és un espai brut, per motiu dels excrements d'una colònia de gats que hi viu allà.

Finalment, han estat diverses les expressions (els patis, les cases,...) que refereixen els espais entre blocs i els espais propers als habitatges com mals espais per jugar, bé perquè "es trenquen les coses" o perquè "te regañan por todo", sembla que al barri el joc ha quedat exclòs de les zones més properes als edificis.

Localització principal dels espais de joc i identificació dels que es consideren els millors i els pitjors espais de trobada. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

En relació als que es consideren els millors espais del barri, l'opinió majoritària és que aquests són espais coneguts (95,5%), confortables (90,9%) i animats (87,9%). Tanmateix, pel pes que té el Parc Nou, només el 74,2% de les persones entrevistades els consideren ben comunicats i els defineixen com segurs el 71,2% (entre la població adulta aquesta xifra tot just ha estat del 57,9%).

Quant als atributs dels pitjors espais, coneguts (69,7%) i ben comunicats (65,2%), difícilment es consideren confortables o segurs. Tampoc l'edat introdueix variacions significatives, excepte pel que fa al grau d'animació: la població jove considera que els pitjors espais del barri per jugar són malgrat tot espais animats (60%).

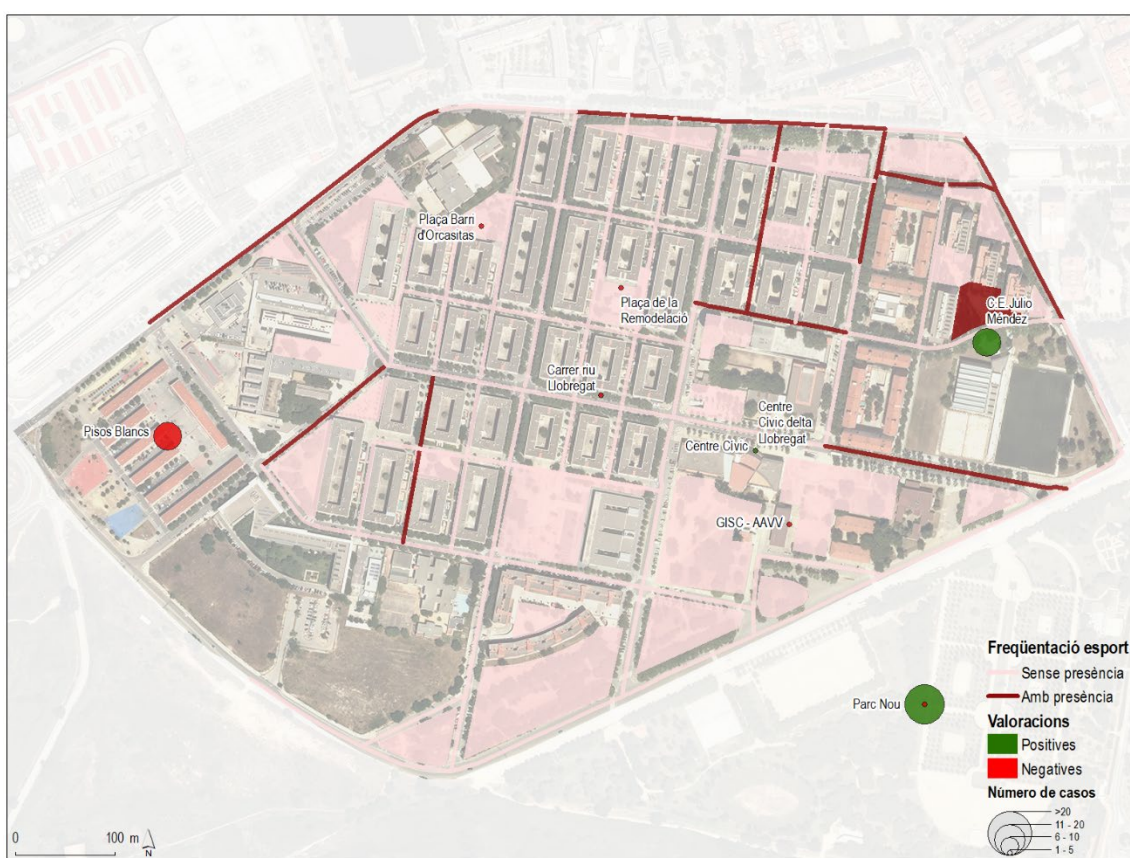
	Millor	Pitjor
Conegut	95,5%	69,7%
Confortable	90,9%	19,7%
Animat	87,9%	25,8%
Ben comunicat	74,2%	65,2%
Segur	71,2%	27,3%
Gent de totes les edats	79,4%	52,9%
Sobretot nens i nenes	11,1%	21,6%
Sobretot la gent jove	6,3%	23,5%
Sobretot la gent gran	3,2%	2,0%
Gent que viu allà o a prop d'allà	29,7%	82,9%
Gent de tot el barri	5,4%	0,0%
Tant gent del barri com de fora	51,4%	17,1%

Opinió sobre l'encaix dels millors i dels pitjors espais de joc a Sant Cosme. Font: IERMB, a partir d'entrevistes a la població resident

El barri per a fer esport

Tres indicadors permeten afirmar que el barri no es percep com un espai adequat per a l'esport. En primer lloc, durant el temps que ha durat l'observació només s'han vist 19 persones practicant esport al barri: 6 d'elles a l'Avinguda de l'Onze de Setembre i la resta en les proximitats del Centre Esportiu Municipal de Julio Méndez. En segon lloc, preguntades sobre aquesta qüestió, les dues terceres parts de les persones entrevistades han considerat que el millor lloc del barri per fer esport era el Parc Nou (65,2%) i una de cada quatre han referit el propi poliesportiu (24,2%). Finalment, en ser preguntades pel pitjor lloc del barri per practicar esport, el 71% de les persones entrevistades no han concretat cap.

Quines característiques s'atribueixen doncs als espais del barri com per a que no es considerin adequats per a la pràctica esportiva? En aquest cas la majoria de referències atenyen a la incompatibilitat d'aquesta pràctica amb la circulació de vehicles al barri (12 referències) i a la manca de mobiliari urbà o d'elements específics per a aquesta pràctica (7 referències).

Localització principal dels espais de joc i identificació dels que es consideren els millors i els pitjors espais de trobada. Font: IERMB, a partir d'Observació Social Sistemàtica

Elements de balanç i diagnosi

Les condicions actuals del barri sobre les que s'ha donat referència han permès constatar que Sant Cosme és un barri amb una intensa vida relacional, una sociabilitat que es manifesta als espais urbans sobretot vinculada a les mobilitats. Al barri els mapes de la mobilitat a peu i relacional coincideixen, perquè el 71,2% de les persones transiten pel barri acompanyades, en la majoria d'ocasions en grups que superen les tres o quatre persones.

Tanmateix, si les pràctiques relacionals acompanyen els usos dinàmics dels espais, els usos estàtics associats a l'estada i a la relació són menys freqüents al barri, especialment entre els segments demogràfics de més edat i la infància:

- L'observació de les pautes d'utilització del barri per part de la gent gran ha permès constatar una significativa disminució de la presència de les persones grans a les tardes, així com una relació feble però de signe negatiu en la coincidència en molts espais del barri amb la població jove.
- En relació a la infància, les activitats de joc ofereixen uns registres molt baixos al barri i una alta concentració en uns pocs espais, principalment a la zona de jocs del carrer Riu Guadalquivir (situada prop de l'escola i de la guarderia) i a la Plaça de l'Amistat.

A l'anterior cal afegir que en l'opinió de la població resident, la tendència és a situar els millors llocs per reunir-se i per jugar, bé fora dels límits del barri (amb un especial protagonisme del Parc Nou), bé en els espais que organitzen els equipaments i les associacions del barri, malgrat en aquest darrer cas els nens i les nenes expliquen que veuen limitada la seva autonomia a l'hora de desplaçar-s'hi o de tornar a casa, atès que la ubicació dels espais i la baixa freqüentació als seus voltants resulten en un element negatiu.

Encara s'ha d'indicar una altre límit de les sociabilitats al barri, i és en relació a les dificultats que sorgeixen en la convivència amb la població resident als Pisos Blancs i especialment amb els segments de població jove i adolescent. La seva presència en la vida del barri i dels seus espais es palesa de manera recurrent en la immediata associació negativa que sorgeix en relació a qualsevol pràctica quotidiana. Val a dir que aquesta vivència no és només un producte simbòlic, sinó que és font de temor i motiu d'evitació real de les zones del barri geogràficament més properes. Com s'ha dit amb anterioritat, és necessari iniciar un reflexió entorn a la relació que el planejament vigent formula per aquesta àrea.

En concurs amb aquests elements generals es produeixen altres situacions que també suposen un desafiament per a la promoció i la millora del potencial d'ús i relacional dels espais del barri. En el cas de Sant Cosme s'han separat en dos grans grups, identificant els espais relacionats i els reptes estratègics de futur.

Les característiques i la proximitat geogràfica a Sant Cosme fan del **Parc Nou** un dels espais millor considerats per passejar, jugar i practicar esport.

Espai connectat per caminar

Carrer del Riu Llobregat

- El Carrer del Riu Llobregat va ser planejat per esdevenir l'eix principal del barri. Allà es dona cabuda a la major part del comerç diari que s'ubica a banda i banda del carrer, i els seus extrems es van tractar de forma especial donant cabuda als usos d'equipaments.
- La via està oberta a la circulació de vehicles en els dos sentits de la marxa, i concentra gran part de la circulació, així com també de les parades, de transport públic del barri.
- Es tracta d'un dels carrers amb major intensitat d'ús del barri, especialment en el seu tram central, que és també on s'ubiquen les parades de metro i d'autobús.
- En opinió de la població resident està entre els millors llocs del barri per passejar i per trobar-se amb altres persones.

- Tanmateix tant la freqüentació com la utilització del carrer en els seus extrems és baixa, especialment en la seva connexió amb la Ronda Sud. Allà s'ubiquen els espais religiosos, cívics i veïnals.
- Les característiques d'aquest espai i la baixa freqüentació motiven sensació d'inseguretat als nens i a les nenes que l'utilitzen habitualment. Tanmateix la ubicació de la nova seu de l'Oficina d'Informació de Sant Cosme a la vorera del davant pot contribuir a generar una nova dinàmica d'ús i dinamitzar aquests espais, malgrat al nostre parer caldria contemplar una intervenció de millora.

Façana Nord de l'Avinguda Onze de Setembre

- Urbanísticament aquesta avinguda delimita el barri de Sant Cosme i a la vegada representa el principal eix connector del barri amb la resta del municipi.
- La pròpia amplitud de l'Avinguda i la circulació de vehicles en ambdues direccions esdevenen elements de separació.
- Malgrat l'efecte barrera, el tram que va des del Carrer del Riu Xúquer a l'Avinguda del Remolar és el que aglutina amb una major freqüentació del barri i per on transita un major nombre de vianants.
- Socialment la connexió del barri amb l'eixample sud del Prat s'opera principalment per aquest punt, tanmateix el camí que han de recórrer els vianants fins els semàfors està condicionat per la presència de les àrees d'aparcament.
- Malgrat tot, l'amplitud de les voreres també admet la practica esportiva. Una part de les poques persones que s'han vist realitzant aquesta activitat al barri ho fan en aquesta Avinguda.
- D'acord amb el planejament vigent, manca adequar 9,8 ha. a l'ús de zona verda els espais actualment destinats a aparcament en superfície. La recuperació d'aquest espai per a l'ús ciutadà ajudaria a crear un espai de relació i nexa amb la trama urbana contigua del Prat de Llobregat.

Carrer del Riu Xúquer

- A nivell de circulació rodada, aquest carrer conforma una de les vies estructurants del barri.
- Oberta al trànsit els vehicles circulen en ambdues direccions, i compten amb estacionament a les dues bandes del carrer. És també una de les vies que concentra el pas del transport públic.
- A nivell de les mobilitats a peu es tracta d'un dels principals eixos de la mobilitat a peu del barri, tanmateix utilitària, doncs hi ha força consens en considerar que el carrer ofereix pocs atractius al desplaçament.
- Atesa la connexió amb l'Avinguda Onze de Setembre a mesura que la Ronda Sud adquireixi un caràcter més estructurant, fora bo contemplar la possibilitat de plantejar l'objectiu de fer d'aquest un espai més actiu i atractiu.

Ronda Sud

- Aquesta Avinguda limita el barri pel sud, des d'on connecta el barri amb el Parc Nou.
- En l'actualitat destaca la presència de solars sense executar, pel que en gran part d'aquesta via no hi ha edificacions ni, actualment, edificis en procés de construcció.
- Es tracta d'una via ampla, oberta al trànsit rodat en les dues direccions i amb aparcaments de vehicles en totes dues bandes. Es constaten un nivell de trànsit i de soroll elevats.
- Aquesta via alberga el mercat setmanal, tanmateix la baixa densitat residencial i la falta d'altres elements d'atracció motiven una baixa freqüentació.
- La presència d'importantes àrees de sòl sense executar, doten a aquesta via d'un caràcter de provisionalitat. La població refereix específicament problemes d'adequació de l'espai per caminar i per travessar el carrer, sobretot per la falta de passos de vianants i altres problemes d'accessibilitat.
- També compta amb l'únic tram de carril bici que no té continuïtat al barri.
- La via està sotmesa a diversos plans d'intervenció, que preveuen creixements residencials, terciari i equipaments, que juntament amb la urbanització dels carrers i zones verdes poden modificar aquesta situació.

Espai per a l'estada i per a l'activitat

Places de l'Amistat, de la Remodelació, del Barri d'Orcasitas i de l'Aigua

- Situada rere els Jutjats, la Plaça de l'Amistat i els carrers adjacents (els dels rius Túria i Anoya) estan entre els espais més freqüentats del barri. Està considerada per la població un dels millors llocs de reunió i de relació. És, juntament amb l'àrea de jocs infantils del Carrer Guadalquivir, un dels pocs espais de Sant Cosme on s'ha constatat la presència de nens i de nenes jugant entre setmana.
- La Plaça de la Remodelació està ubicada entre els carrers dels rius Xúquer i Túria. Pròxima també al Carrer del Riu Llobregat, es tracta d'un espai d'una freqüentació moderada, ben valorada com a lloc de trobada i adequada pel joc infantil, atès que és un espai tranquil en una zona sotmesa a una gran freqüentació de persones.
- La Plaça Barri d'Orcasitas està situada a l'extrem nord-oest del barri, rere l'Institut de Les Salines. És una de les places més concorregudes del barri durant el matí, tanmateix la seva utilització disminueix al llarg del dia.
- La Plaça de l'Aigua se situa en l'extrem oest del Carrer del Riu Llobregat, en un dels clústers d'equipaments amb que s'ha dotat el barri. La freqüentació és moderada, el que la població entrevistada del barri atribueix en gran mesura a una certa evitació atesa la proximitat d'aquest lloc a la zona dels Pisos Blancs i el temor associat a aquest espai i als seus pobladors.

Carrers per a vianants i espais entre edificis

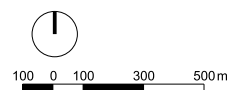
- L'edificació del barri formant agrupacions en illes de blocs, al centre de la qual un espai lliure i un vial que permet la sola circulació a peu. Tanmateix aquestes vies i les places interiors resten sotmeses a una baixa freqüentació.
- La proximitat als habitatges i l'absència d'altres activitats als edificis no ha permès una adequada graduació de la privacitat. El control i les restriccions veïnals sobre les activitats i els usos adequats en aquestes zones és notable, limitant inclús la possibilitat del joc infantil. Tal i com explicaven els nens i les nenes del barri són dissuadits de jugar en les àrees properes als habitatges.
- Atès el seu potencial per a la caminabilitat, potser fora interessant contemplar la possibilitat de dissenyar una xarxa de recorreguts o de rutes saludables que permetin aprofitar les estructures existents i fomentar un millor aprofitament dels espais disponibles.

Annex de mapes

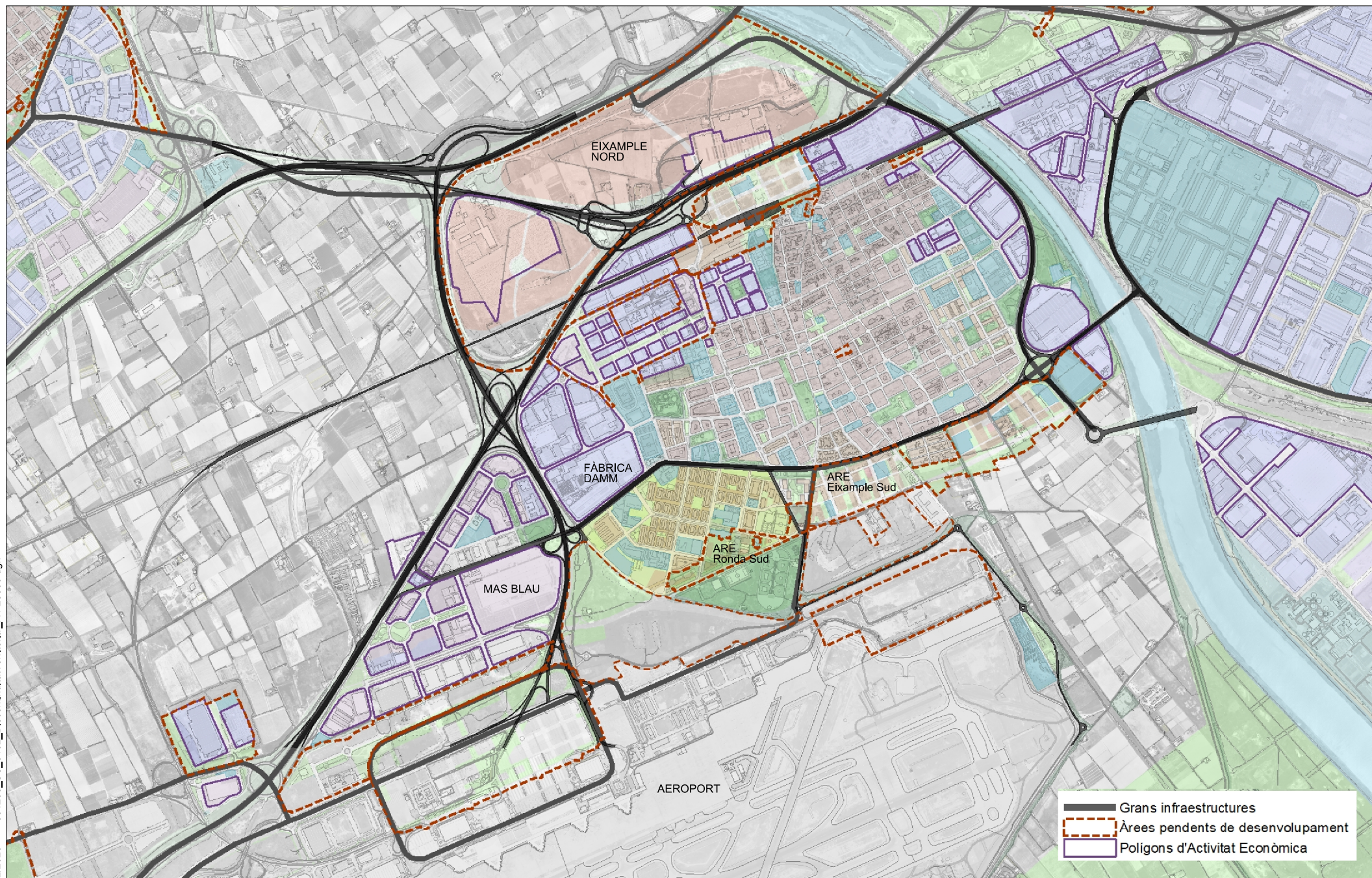
INFORME VIDA PÚBLICA _ SANT COSME

DIN A4
1:25.000

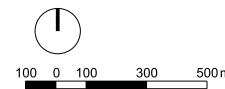
Encaix territorial
Valors naturals i paisatgístics

1.01

Grans infraestructures
Àrees pendents de desenvolupament
Poligons d'Activitat Econòmica

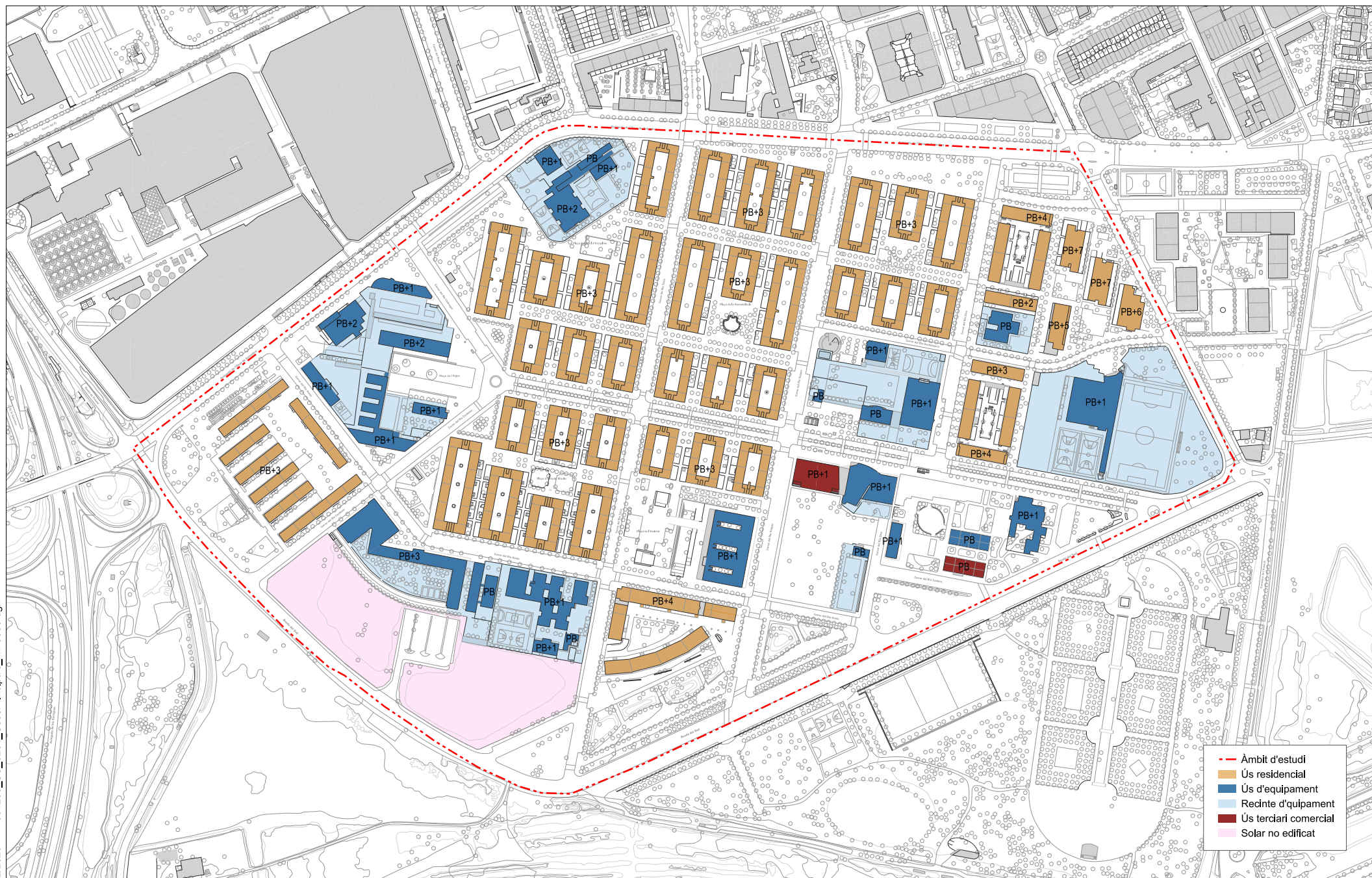
INFORME VIDA PÚBLICA _ SANT COSME

DIN A4
1:25.000

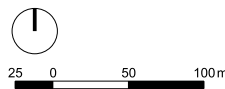
Encaix territorial
Discontinuitats territorials

1.02

- Àmbit d'estudi
- Ús residencial
- Ús d'equipament
- Recinte d'equipament
- Ús terciari comercial
- Solar no edificat

INFORME VIDA PÚBLICA _ SANT COSME

DIN A4
1:5.000

Usos existents i planificats:
Usos principals existents

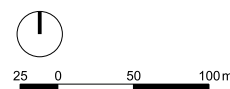
2.01

1. Mossos d'esquadra
2. Policia local del Prat de Llobregat
3. Aigues del Prat
4. Servei educatiu Baix Llobregat
5. CAP Doctor Pujol i Capsada
6. Bombers
7. Centre i Fundació catalana de l'Esplai i alberg
8. CEIP St. Cosme i St.Damià i institut escola del Prat
9. Juljats
10. Pistes de petanca St. Cosme
11. Associació de veïns de St. Cosme i St. Damià
12. Casal cívic Delta del Llobregat i Departament de Benestar Social i Família
13. Associació musulmana del Prat
14. Parròquia de St Cosme i St Damià
15. CEM Julio Méndez i Associació Esportiva Bàsquet Pratenc
16. Llar d'infants Dumbo
17. CEIP Jaume Balmes
18. IES Les Salines

- Àmbit d'estudi
- Ús petit comerç
- Ús bar/restaurant
- Equipament
- Recinte equipament

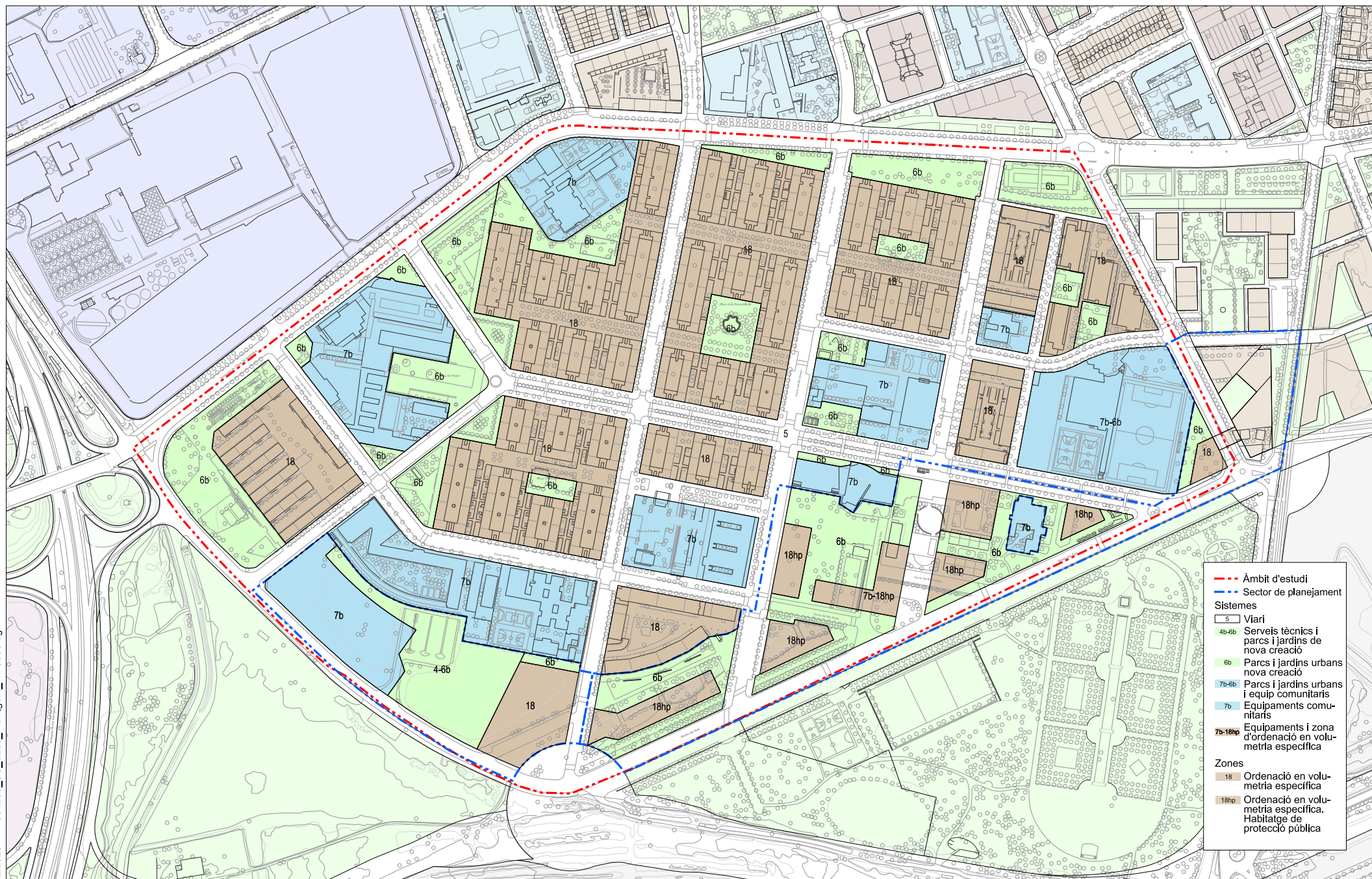
INFORME VIDA PÚBLICA _ SANT COSME

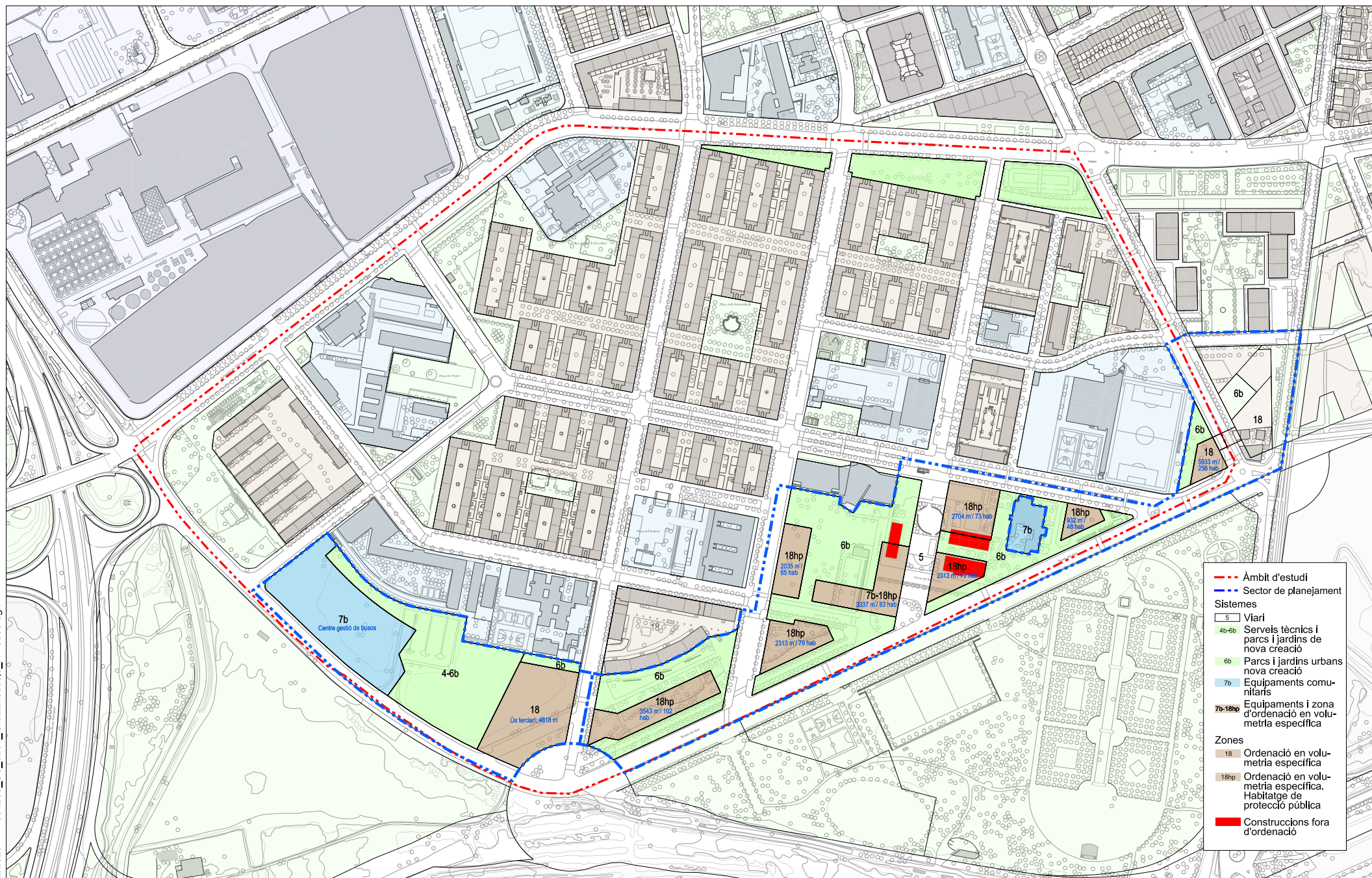
DIN A4
1:5.000

Usos existents i planificats:
Activitat existent en planta baixa

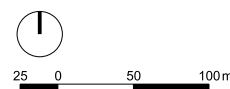
2.02

INFORME VIDA PÚBLICA _ SANT COSME

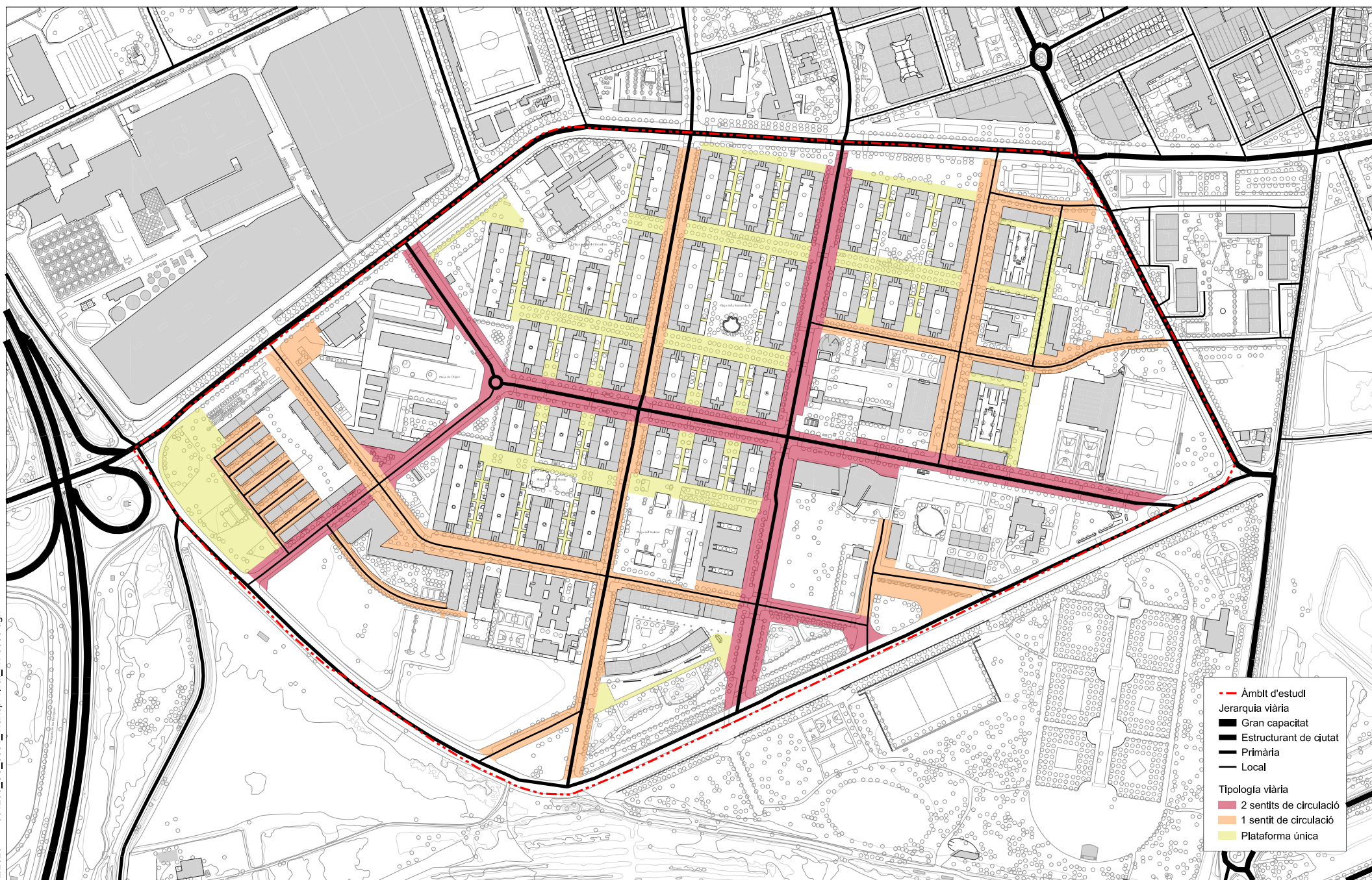
INFORME VIDA PÚBLICA _ SANT COSME

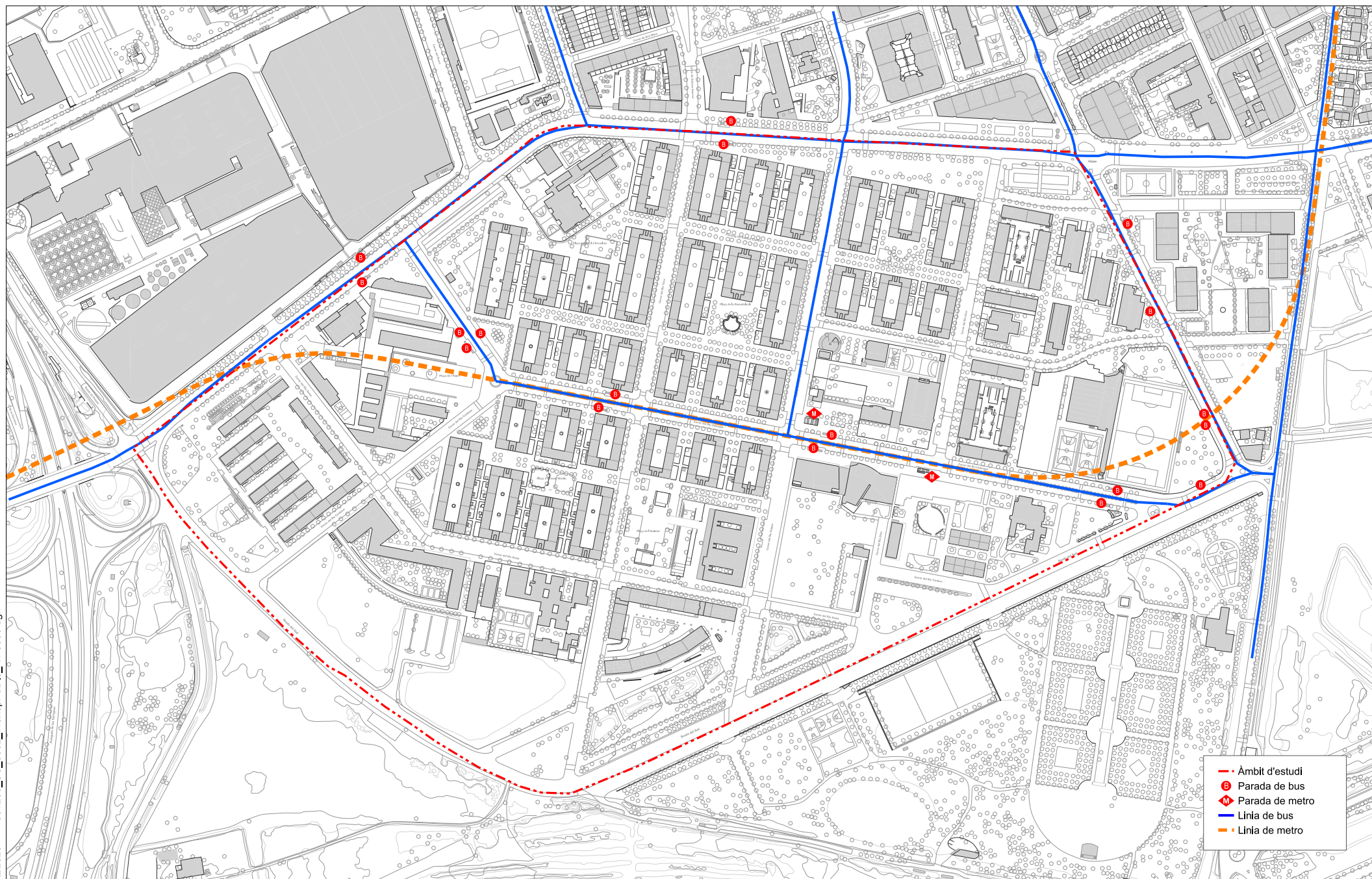
DIN A4
1:5.000

Usos existents i planificats:
Grau d'execució del planejament

2.04

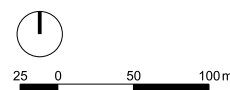

INFORME VIDA PÚBLICA _ SANT COSME

- Àmbit d'estudi
- B Parada de bus
- M Parada de metro
- Línia de bus
- Línia de metro

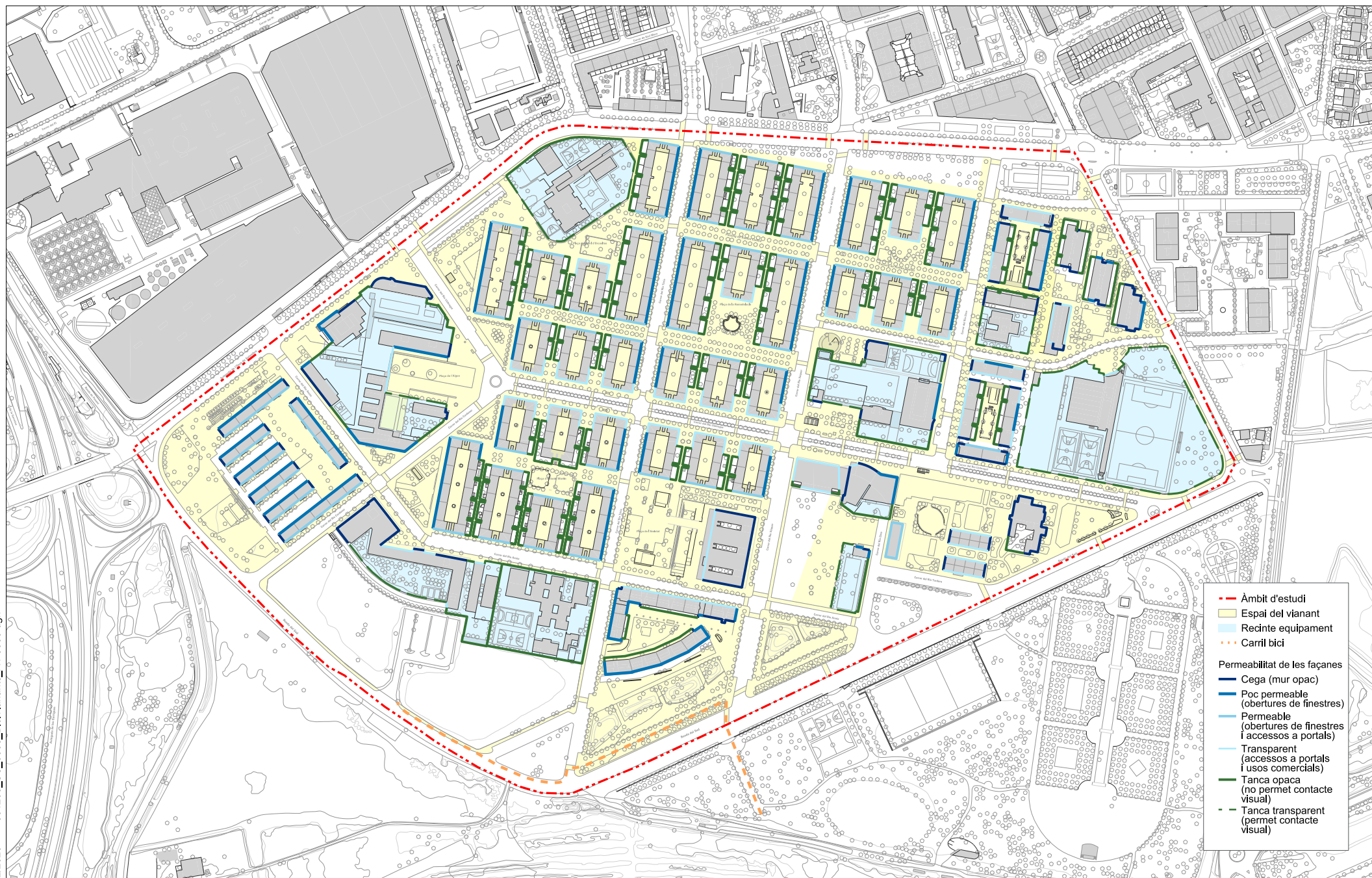
INFORME VIDA PÚBLICA _ SANT COSME

DIN A4
1:5.000

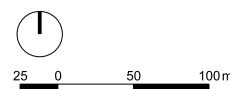
Connectivitat:
Xarxa de transport públic

3.02

- Àmbit d'estudi
 - Espai del vianant
 - Recinte equipament
 - Carril bici
- Permeabilitat de les façanes
- Cega (mur opac)
 - Poc permeable (obertures de finestres)
 - Permeable (obertures de finestres i accessos a portals)
 - Transparent (accessos a portals i usos comercials)
 - Tanca opaca (no permet contacte visual)
 - Tanca transparent (permet contacte visual)

INFORME VIDA PÚBLICA _ SANT COSME

DIN A4
1:5.000

Connectivitat:
Xarxa ciclable i itineraris de vianants

3.03

